

YENİ ÇAĞ

- **Gustav Husak:** Kartalın savaşı yarıseverlik ve sosyalizm okuludur
- **İbrahim Zekeriya:** İşçi sınıfının tarih karşısındaki sorumluluğu
- **Pavel Auersperg, Sergey Tsukasov:** Sosyalizmin ekonomik gücü barış politikasının maddi temelidir
- **Manuel Sepeda:** Yığınlara seslenme yeteneği
- **Yevgeni Ambartsumov, Ganço Ganev:** Halk erki toplumsal ilerlemenin itici gücüdür
- **xx:** Antikomünizmin ideolojik saldırganlığı
- **Georgi Arbatov:** Nükleer çılgınlık
- **Herluf Bidstrup:** Mizah silahını kullanmak
- **Nikos Georgopulos:** Olimpiyat geleneklerini kim baltalıyor?
- **xx:** Komünist gençlik örgütleri

Özel sayfalar

- **xx:** TKP Merkez Komitesi'nin Bildirisi
- **xx:** TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın mesajları

**Ağustos
1984**

BARIŞ VE SOSYALİZM SORUNLARI

YENİ ÇAĞ

8 (242)
Ağustos
1984

Komünist ve işçi partilerinin teori ve enformasyon dergisi

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
<i>Gustav Husak</i> Kurtuluş savaşı yurtseverlik ve enternasyonalizm okuludur	3
<i>Ibrahim Zekeriya</i> İşçi sınıfının tarih karşısındaki sorumluluğu	18
<i>Pavel Auersperg, Sergey Tsukasov</i> Sosyalizmin ekonomik gücü barış politikasının maddi temelidir	30
<i>Manuel Sepeda</i> Yığınlara seslenme yeteneği	39
<i>Yevgeni Ambartsumov, Ganço Ganev</i> Halk erki toplumsal ilerlemenin itici gücüdür	48
xx: Antikomünizmin ideolojik saldırıganlığı	62
<i>Georgi Arbatov</i> Nükleer çılgınlık	74
<i>Herluf Bidstrup</i> Mizah silahını kullanmak	84
<i>Nikos Georgopoulos</i> Olimpiyat geleneklerini kim baltalıyor?	87
xx: Komünist gençlik örgütleri	92

ÖZEL SAYFALAR

xx: TKP Merkez Komitesi'nin Bildirisi	98
xx: TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın Irak KP MK Birinci Sekreteri Aziz Muhammed yoldaşa mesajı	101
	1

xx: TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın Almanya Sosyalist Birlik Partisi MK PB üyesi ve DAC Başbakanı Willi Stoph yoldaşa mesajı	102
xx: TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın SBKP MK PB üyesi ve SSCB 1. Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı Andrey A. Gromiko yoldaşa mesajı	103
xx: TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın Sandinist Ulusal Kurtuluş Cephesi Yönetim Üyesi ve Nikaragua Ulusal Yenilenme Hükümeti Koordinatörü Daniel Ortega Saavedra yoldaşa mesajı	104
xx: TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın Yunanistan Komünist Partisi MK Genel Sekreteri Harilaos Florakis yoldaşa mesajı	105
xx: TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın Polonya Birleşik İşçi Partisi Merkez Komitesi'ne mesajı	106

«BARIŞ VE SOSYALİZM SORUNLARI» – «YENİ ÇAĞ» dergisinin Yazı

Kurulu ve Yazı Konseyi'nde aşağıdaki ülkeler komünist ve işçi partilerinin temsilcileri bulunmaktadır: ABD, Arjantin, Avusturya, Belçika Bolivya, Brezilya, Bulgaristan, Büyük Britanya, Cezayir, Çekoslovakya, Danimarka, Demokratik Alman Cumhuriyeti, Ekvador, Endonezya, Federal Almanya Cumhuriyeti, Filipinler, Filistin, Finlandiya, Fransa, Guatemala, Guyana, Güney Afrika Cumhuriyeti, Hindistan, Honduras, Irak, İran, İrlanda, İspanya, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, Jamayka, Japonya, Kanada, Kıbrıs, Kolombiya, Kosta-Rika, Küba, Lübnan, Lüksemburg, Macaristan, Meksika, Mısır, Moğolistan, Panama, Paraguay, Peru, Polonya, Portekiz, Romanya, Salvador, Senegal, Sovyetler Birliği, Sri Lanka, Sudan, Suriye, Şili, Türkiye, Uruguay, Ürdün, Venezuela, Vietnam, Yunanistan.

SON REDAKSIYON TARİHİ: 2 Temmuz 1984

YAZIŞMA	BOX 16367	Stredisko pro rozširovani tisku –
ADRESLERİMİZ:	S 10327	Yeni Çağ
	Stockholm	Praha 6, Thakurova 3
	İŞVEÇ	Czechoslovakia

Kurtuluş savaşı yurtseverlik ve enternasyonalizm okuludur

Gustav Husak

*Çekoslovakya Komünist Partisi MK Genel Sekreteri
Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti Devlet Başkanı*

Faşizme karşı utkunun ve İkinci Dünya Savaşı'nın sona erdirilmesinin 40. yıldönümü yaklaşıyor. Emperyalist devletlerin çılgınca rekabeti ve antisovyet politikasının yol açtığı insanlık tarihinin bu en büyük ve en korkunç savaşı, halklara akılamaz acılar ve kayıplar getirmiştir. Hitler Almanyası'nın ve onun bağlaşıklarının giriştiği saldırı birçok devletin özgürlüğünü, bağımsızlığını ve egemenliğini yoketmeyi amaçlıyordu. Bu saldırı, şimdiye dek görülmedik ölçülerde terörle birçok halkın tüm haklarının ayaklar altına alınması ve köleleştirilmesiyle eş gidiyordu.

Birçok halkın ve devletin geniş antifaşist koalisyonu ile bu en kara gerici-lik karşısında kazanılan utku olağanüstü çaba gerektirmiş, muazzam kaynak kaybına malolmuştur. Faşizmin ezilmesinde çözümleyici katkıyı Sovyetler Birliği yapmıştır. Dünyanın ilk sosyalist devleti savaşın ana ağırlığını omuzlamış, utku uğruna en fazla kurban vermiş, en büyük özveri-yi göstermiştir. Kendi kurtuluşları ve bağımsızlıkları uğruna savaşan uluslar için başlıca güven ve esin kaynağı, Sovyet halkının yiğitliklerle dolu savaşı olmuştur. Sovyetler Birliği'nin o yıllarda verdiği bu ağır sınav, onun sosyalist toplum düzeninin ve Marksist-Leninist ülkülerinin yenilmez gücünü bir kez daha ortaya koymuştur. Sovyetler ülkesinin yüce tarihsel saygınlığı, onun uygarlığı faşizmin barbarlığından kurtarmış olmasından ileri geliyor.

İkinci Dünya Savaşı'nın sonuçları, kapitalizmin genel bunalımının derinleşmesinde yeni bir aşamayı başlattı.

liklerinin Fransa'ya çıkarma yapmalarının 40. yıldönümü nedeniyle geçenlerde tanık olduğumuz antikomünist propagandanın, bu yıldönümünün kendi amaçları doğrultusunda kullanma yeltenişleri, tarihsel gerçeklerle çelişmektedir.

Sovyet halkının büyük kahramanlığı, komünistlerin Direnç Hareketi'ndeki ardıcılığı ve yığitlikleri komünist partilerinin saygınlığının artmasına yol açmış, birçok ülkede işçi sınıfını ve halk yığınlarını daha da aktive etmiş, devrimci enerjinin yükselmesini teşvik etmiştir. Savaşın son aşamalarında, faşist işgalcilere karşı savaşım, kurtulan halkların savaş sonrası yaşamının adaletli bir biçimde yeniden düzenlenmesi savaşımıyla içiçe geçmiştir.

Nazizme karşı bu kavgada Çeklerin ve Slovakların ulusal kurtuluş savaşı haklı olarak onurlu bir yere sahiptir. Faşist saldırının ilk kurbanları arasında yer alan halklarımız, nazi boyunduruğuna hiçbir zaman boyun eğmediler. Ulusal kurtuluş için, ülkenin egemenliği için aralıksız özverili bir savaşım yürüttüler.

Münih kapitülasyonu ve bunun ardından da Çekoslovakya'nın egemen bir devlet olarak varlığına son verilmesi, egemen sınıfın politik konseptinin, yani Çek burjuvazisinin ve onun Batı devletlerine yönelik uluslararası politikasının iflası olmuştur. Çünkü Batı devletleri kendi antisovyetik planları doğrultusunda çok kritik olan bir anda, Çekoslovakya'yı Hitler'in eline teslim ettiler. İşçi sınıfı ve artan ölçüde geniş emekçi yığınları, adım adım burjuvazinin, tıpkı daha önce ülkenin ekonomik ve sosyal kalkınmasını sağlayamadığı gibi, halkın çıkarlarını ve istemlerini de savunamayacağını kendi deneylerinden çıkararak kavradılar. Bu nedenle, emekçiler, yeni bir politik yönelimin hazırlanmasının, ulusal ve sosyal sorunlara yeni çözümler arayıp bulunmasının zorunlu olduğu sonucuna vardılar.

Burjuvazi, hem halkın ve devletin çıkarlarını savunmak gerektiği bir anda teslim olmasıyla, hem de birçok temsilcisinin işgalcilerle açık işbirliğine gitmesiyle saygınlığını yitirdi. Gerçi, burjuvazinin Batı devletlerine yönelen öteki kesimi Londra'da bir merkez oluşturdu, Münih kapitülasyonu öncesindeki biçimde Çekoslovakya devletinin yeniden kurulmasını kendine amaç edindi ve direnç hareketi içinde etkinliğini belli ölçülerde korumaya devam etti.

Ama genelde, faşizme karşı, ulusal kurtuluş için savaş süreci içinde, halklarımızın politik yönetiminde köklü değişiklikler oldu. Politik liderlik işçi sınıfına geçti. Onun öncüsü Çekoslovakya Komünist Partisi, onun merkezinin Moskova'da bulunduğu Klement Gottwald önderliğindeki yönetimi Cumhuriyetin savunulması ve işgalcilere karşı savaşa ilişkin ilkesel politikasıyla tüm ulusal direnç hareketinin saygın ve çözümleyici politik gücü durumuna geldi.

Parçalanmış Çekoslovakya'da nazi saltanatı Bohemya topraklarındaki açık terörist rejim eliyle ve bunun Slovakya'daki uydusu faşist kilise başları aracılığıyla uygulanıyordu. Komünistler, bu somut durumu ve durumun belirlediği farklı koşulları gözönünde bulundurmak ve bu koşullara göre direnç taktikleri ve illegal eylem biçimleri bulup uygulamak zorundaydılar. Bunun için, ülke toprakları üzerinde tek ve bütünsel bir stratejiyi uygulayan iki ayrı parti yönetiminin oluşturulması gerekti. Bu bağlamda, Mayıs 1939'da Slovakya Komünist Partisi (SKP) kuruldu. Parti yönetiminin illegal yönetim merkezleri olağanüstü çetin terör ve koğuşturma koşullarında eylem yürütüyorlardı. Gerek Bohemya'da, gerekse Slovakya'da bu parti merkezlerinden birkaçı, sürekli izleme ve koğuşturmalar sonucu faşistler tarafından tümüyle yok edildi. Ama parti, yönetim merkezlerini yeniden ve kısa süre içinde kurmayı başarma yeteneğinde olduğunu kanıtladı.

Sovyet Ordusu'nun Slovakya sınırlarına doğru ilerlemesine paralel olarak Slovakya'daki dinci faşist rejimin çöküşü de hız kazanıyordu. SSCB örneği, faşizme karşı zafer elde etme perspektifinin yakınlaşması ve aynı zamanda rejimin halk üzerindeki zorbalığının yoğunlaşması geniş yığınları daha aktif direnç biçimlerine, her şeyden önce geniş partizan savaşlarına yöneltiyordu. Bu dış ve iç etmenlerin etkisiyle Slovakya'da devrimci durum olgunlaşmaya başladı.

1943 Ağustosunda başlarında SKP'nin 5. Illegal Merkezi Yönetimi (1) toplandı. Sınıfsal ve toplumsal güçlerin konumlarını ve durumunu, yığınların bilinç ve savaşkanlık düzeyini gerçekçi biçimde değerlendiren yeni yönetim, silahlı genel halk ayaklanmasının hazırlanmasına geçilmesi kararını aldı. Bu, her şeyden önce tüm dikkatlerin, halkı savaşa kaldırmaya ve onu kendi ardından götürmeye yetenekli sağlam, birleşik ve etkin bir tüm Slovakya parti örgütünün illegal faaliyetini güvence altına almada yoğunlaştırılmasını gerektiriyordu. Bu doğrultunun yaşama geçirilmesi, ayaklanmanın başansında çözümleyici etmen oldu.

Silahlı ayaklanmayı planlarken SKP yönetimi, gündemdeki ödevlerin sosyalist nitelikte değil, genel demokratik nitelikte olduğu olgusundan hareket etti. Bunun için parti, demokratik devrimle sosyalist devrim arasındaki diyalektik bağa, yani politik özgürlük ve demokratik Cumhuriyet için savaşımın, burjuva düzenine son verecek olan sosyal devrim için savaşımın zorunlu aşamalarından biri olduğuna ilişkin Leninçi fikirleri (2) somut koşullara göre yaratıcılıkla uygulamaya özen gösterdi. Ayaklanmanın hazırlanması sırasında, Çekoslovakya'nın devletsel egemenliğinin ve bağımsızlığının sağlanması yönündeki savaş ile işçilerin, emekçilerin

(1) Bu yönetimde Karol Smidke, Gustav Husak, Ladislav Novomesky yer alıyordu.

(2) Bak: V. İ. Lenin, Tüm Yapıtları, c. 9, s. 131. (Rusça)

haklı sosyal ve ulusal istemler uğrındaki savaşımalarının birleştirilmesine özel bir önem verildi. Böylesi bir yaklaşımla ayaklanma, hazırlıklara başlandığı andan itibaren askersel yanı ağır basan bir hareketten çok, silahlı halkın yığinsal devrimci eylem niteliğini aldı.

SKP'nin girişimiyle ve bu programsal konseptler temelinde, ulusal kurtuluşa aktif olarak katkıda bulunmaya hazır tüm toplumsal güçlerin bağılaşıklılığının politik bir ifadesi olan geniş Antifaşist Cephe oluşmaya başladı. Bu cephede, direnç hareketinin kimi burjuva grupları, yani faşizmin yenilgisinin kaçınılmazlığını kavrayan, Çekoslovakya devletinin yeniden kurulmasına katılmak isteyen ve böylelikle bu devlette eski egemen konumlarını yeniden garantilemeyi umut eden burjuva grupları da yer aldılar. Böylelikle oluşan Ulusal Cephe'de, ideolojik ve öteki konulardaki görüş ayrılıklarına karşın, nazi zorbalığına son vermek için birlikte savaşmaya hazır olduklarını ilan eden demokratik, antifaşist ve yurtsever güçler birleştiler.

1943 yılının Aralık ayında, tüm halkın direnç hareketinin kurmayı olan gizli bir Slovakya Ulusal Konseyi kuruldu. Bu Konsey'de, SKP ile birlikte kurtuluş savaşının öteki ana grupları da temsil edildi. Konsey, ulusal ayaklanmayla ilgili olarak komünistler tarafından hazırlanmış olan program platformunu onayladı. Bu belge, ilan edilişi Noel bayramına rastladığı için, tarihe, «1943 Noel Anlaşması» adıyla geçmiştir. Slovakya Ulusal Konseyi, bu belgeyle, uydu dinci-faşist devletin silahlı yoldan alaşağı edilmesi, yerine Münih kapitülasyonu öncesi kapitalist Çekoslovakya'nın her türlü yanlışlarından ve sakatlıklarından arındırılmış, yeni politik, sosyal ve ulusal ilkeler temeli üzerinde Çeklerin ve Slovakların ortak devleti olan Çekoslovakya Cumhuriyeti'nin kurulması yolundaki kararlılığını ilan etti. Bu belge ayrıca, Çek ve Slovak halklarının yaşamsal çıkarlarının sağlanmasının, Çekoslovakya'nın, SSCB ile bağılaşıklık ve kardeşçe dostluk içinde, geleceğinin güvenceye alınmasının tarihsel zorunluluğunu da belirlemiştir. Kabul edilen programın ana amaçları, halklarımızın haklı ulusal ve sosyal istemlerini, özelemlerini yansıtmıştır. Noel Anlaşması, halk yığınlarının ayaklanma için birleşmesi ve seferber edilmesinde, onların savaşım azminin yükseltilmesinde, özgür anavatanda yeni insan onuruna yaraşır bir yaşam için en ağır kayıplar karşısında bile gerilememe kararlılığının pekişmesinde büyük bir rol oynamıştır.

Slovakya Ulusal Ayaklanması için, komünistlerin yardımıyla yığinsal partizan hareketiyle kaynaşan silahlı bölüklerin zamanında oluşturulması ve antifaşist ve yurtsever güçlerin belirleyici etkinlik kazandıkları dinci-faşist rejimin ordusunun büyük bir kesiminin genel halk ayaklanması safalarına kazanılması kilit rolü oynamıştır.

Ayaklanma ve ulusal kurtuluş savaşı için önemli olan başka bir etmen de, daha hazırlık süreci içinde, devrimin ve gelecek halk iktidarının yö-

netim organlarına dönüşecek olan illegal devrimci ulusal komitelerin kurulmuş olmasıdır. Birbirini izleyen bundan sonraki devrimci dönüşümler sürecinde, ulusal komiteler büyük bir toplumsal güce dönüştüler ve daha sonraları da bizim politik sistemimizin içinde yer alarak, sistemin önemli ve ayrılmaz bir ögesini oluşturdular. Sosyalist devlet erkinin organları, Çekoslovakya'da sosyalist demokrasinin ve halk yönetiminin birer kurumu olarak bunların önemi sürekli artmaktadır.

*Ayakanma, Çekoslovakya ulusal-demokratik devriminin
başlangıcı oldu*

Nazizmin yaklaşan sonu ve antifaşist direnç hareketinde devrimci eğilimin güçlenmesi, birçok ülkede ulusal kurtuluş savaşlarının 1944 yılının ikinci yarısından itibaren Hitlerci işgalcilere karşı silahlı ayaklanmalara dönüşmesine yol açtı. Aynı yılın yaz başlarında Slovakya'da da devrimci durum keskinleşti. Dinci-faşist devletin erk yapıları çöküyordu. Partizan hareketi yığınsal bir nitelik almıştı ve Slovakya'nın kimi bölgelerinde kendi yönetimini kurmuş bulunuyordu. Bütün bunlar, kendi stratejik planlarında Slovakya'ya büyük önem veren faşist Almanya'nın çıkarları bakımından elbette ciddi bir tehlike oluşturuyordu. İşte bu yüzden Hitlerciler Slovakya'yı doğrudan işgal etmeyi kararlaştırdılar. Bu durumda, ayaklanmayı hızlandırmak gerekiyordu.

29 Ağustos 1944'te patlak veren Slovakya Ulusal Ayakanması aynı zamanda Çekoslovakya'da ulusal-demokratik devrimin başlangıcıdır. Ayaklanan güçler dinci-faşist rejimi alaşağı etmeyi başardı ve Slovakya topraklarının üçte birini kurtararak burada Çekoslovakya Cumhuriyeti'ni ilan etti. Kurtarılan topraklarda tüm erk Slovakya Ulusal Konseyi'nin eline geçti. Eski yönetim aygıtına son verildi, dinci-faşist örgütler ve kurumlar dağıtıldı. Slovakya Ulusal Konseyi, ulusal komitelerin varlığını yasallaştırdı ve halk erkinin devrimci organları olarak bunları geniş yetkilerle donattı. Yepyeni, halkçı ve gerçek demokratik bir politik sistemin oluşturulmasına başlandı. Bu sistemin öncü, en örgütlü ve en yığınsal politik gücü ise, Slovakya Komünist Partisi idi. Ayakanma süreci içinde ve işçi sınıfının isteği üzerine SKP ile Sosyal Demokrat Partisi, Marksizm-Leninizm ilkeleri temelinde birleştiler. Böylece, işçi sınıfının devrimci partisinin devrimin gidişine yaptığı etki daha da arttı. Sendikal örgütlerin birleşmesi de buna büyük bir katkı oldu. Bu birleşme, savaştan sonra Çekoslovakya'da sendikal birliğin temelini oluşturdu.

Devlet erkinin devrimci organları, ayakanmanın olduğu tüm bölgelerde Slovakya halkının ulusal kurtuluş savaşının yönetimiyle ilgili geniş ve sorumlu ödevleri yerine getiriyordu. Kurtarılmış bölgelerin savunulmasına olağanüstü önem veriliyordu. Tüm güçler, Slovakya özgürlük adasını silah

elde savunan ayaklanma cephelerine gerekli yardımın sağlanması üzerinde yoğunlaştırılıyordu.

İktidarla ilgili temel ödevlerin, askersel, politik, sosyal vb. sorunların Slovakya Ulusal Konseyi tarafından çözümü, devrime derin bir demokratik ve antifaşist nitelik kazandırdı. Halkın devrimci enerjisi ve girişkenliği o zamana dek görülmedik bir yükseliş gösterdi. Böylece faşistlerin ve yarı-dakçıların konumlarının kökü kazındı. Devrim, dönemlerin ve işbirlikçilerin özel mülkiyet haklarına kararlılıkla el koydu. Ulusal komiteler, fabrika komiteleriyle birlikte hareket ederek, pratik olarak işletmelerin yönetimini üstlendiler. Onlar savunmanın güçlendirilmesini, üretim ve dağıtım işlerinin düzenli yapılmasını sağlıyorlardı. Kilisenin her türlü ayrıcalıklarına son verildi. Savaş sırasında zengin olanlara, vurgunculara karşı sert önlemler alınıyor, sosyal güvenlik alanında devrimci normlar kök salıyordu. Kültürel alanda da demokratik dönüşümlerin gerçekleştirilmesine başlandı. Slovakya Ulusal Konseyi'nin bu alandaki önemli önlemlerinden biri de, okulların devletleştirilerek, eğitim ve öğretimin devlet eliyle yürütülmesidir.

Ayaklanmanın hazırlık döneminde tartışılan başlıca programsal sorunlardan biri de, kurtarılan Çekoslovakya'da Çeklerle Slovaklar arasında ulusal ilişkilerin hakça kurulması sorunuydu. Bu sorunun doğru çözümü, halkın birliğinin sağlanması ve yığınların devrimci enerjisinin seferber edilmesi için önemli bir önkoşulu oluşturdu. Hitler Almanyası'nın ülkemizde kendi egemenliğini kurmak için bir araç olarak yararlandığı Slovakya burjuvazisinin gerici dinci-faşist milliyetçiliğini Slovakya halkı, ayaklanma süreci içinde üzerinden sıyrıp atmıştır. Slovakya halkı ayrıca, Londra'daki burjuva mültecilerinin, Münih ihaneti öncesi burjuva cumhuriyetinde olduğu gibi, erkteki Çek burjuvazisinin, Slovakların ulusal kültür ve geleneklerini yadsıyan ve artık iyice iflas etmiş bulunan Çeklerle Slovaklar arasında demokratik olmayan ilişkiler sistemini yeniden geri getirme çabalarına da kararlılıkla karşı çıkmıştır.

Slovakya halkı, silah elde savaşırken, gelecekteki kendi kaderini kardeş Çek halkıyla birleşik Çekoslovakya Cumhuriyeti sınırları içinde birleştirme niyetini, karşılıklı ilişkilerin eşitlik ve eşit haklılık ilkeleri temelinde kurulması gereğini açıkça ifade etmiştir. Slovaklar bunu söylerken, şu derin inançtan hareket ediyorlardı: Ancak böyle bir devlet içinde ve ancak böylesi ilkeler temelinde Çek ve Slovak halklarının çokyönlü gelişmesi ve aralarındaki birliğin sağlanması için gerekli koşullar yaratılabilir. Slovakya ayaklanması ülkemizde yeni, gerçekten de adaletli ulusal ilişkilerin temelini atmıştır. Leninci ulusal politikanın ardıcılıkla uygulanması için, halklarımızın ortak devlette kardeşçe birleşmeleri için gerekli olan hareket konumları kazanılmıştır. Bu birleşme, daha sonraları, Çekoslovakya'nın federatif devlet biçiminde düzenlenmesiyle tamamlanmıştır.

Ayaklanma, faşist cephenin çok gerisindeki, yani cephe gerisinin derinliklerindeki kurtarılmış toprakların tümünü iki ay boyunca savunabilmiş, güç bakımından kat kat üstün olan düşmana karşı kahramanca direnmiştir. Nazilerle çarpışmalar, ayaklanma birliklerinin dağlara çekilmesinden sonra, yığınsal partizan savaşları biçiminde sürmüştür. Ayaklanma sırasında başlatılan köklü devrimci dönüşümler, ayaklanmanın oluşturduğu erk organlarının taşındığı ve eylem yürüttüğü Çekoslovakya'nın öteki kurtarılmış bölgelerinde sürdürülmüştür. Ayaklanmanın gelişmesi ve sonuçları, Koşice hükümeti programının ⁽³⁾ Çekoslovakya ulusal demokratik devriminin programı olarak formüle edilmesini büyük ölçüde etkilemiştir. Özetlersek, ayaklanma, savaş sonrası Çekoslovakya'nın gelişmesini çok önceden belirlemiş oldu.

Klement Gottwald, Slovakya Ulusal Ayaklanması'nın tüm ülkenin geleceği açısından oynadığı tarihsel role ve taşıdığı öneme büyük bir değer biçmiştir. O, ayaklanmanın beşinci yıldönümünde şöyle diyordu: «Yeni bir Cumhuriyetimiz var. Eşitlikli Çeklerin ve Slovakların, tüm emekçilerin devleti olan bu Cumhuriyette, emekçi halk kendi kaderinin ve öz ülkesinin kaderinin efendisi olmuştur ve bunu, yüce Sovyetler Birliği ile kurduğu sarsılmaz dostlukla perçinlemiştir. İşte biz bu olguları Slovakya Ulusal Ayaklanması'nın en büyük kazanımı saymaktayız.» ⁽⁴⁾

Geniş bir politik yelpazeyi oluşturan Direnç Hareketi içinde devrimci güçlerin ve burjuva grupların birbirinden farklı görüş ve konseptleri, doğal olarak birbirleriyle çelişecek ve çatışacaktı. Bu, antifaşist savaşın stratejisi konusunda olduğu gibi, özellikle Cumhuriyetin savaş sonrası politik düzeninin ne olacağı sorusu için de geçerliydi. Çekoslovakya için, kendi uluslararası politik yönelimini aydınlığa kavuşturmak ve kesin olarak belirlemek çok önemliydi. Komünistler, ayaklanmanın utkuyla sonuçlanmasını, kurtulan devletin ardıcılıkla Sovyetler Birliği ile işbirliğini öngören yeni bir dış politik yönelimi ile sıkı sıkıya bağlıyorlardı. Burada komünistler, Münih ihaneti döneminde Çekoslovakya'yı tek savunan ülkenin Sovyetler Birliği olduğunu unutamayan halkın deneylerine dayanıyorlardı.

Çekoslovakya-Sovyetler Birliği Dostluk, Yardımlaşma ve Savaş Sonrası İşbirliği Anlaşması'nın 12 Aralık 1943'te Moskova'da imzalanması, böyle bir dış politik doğrultusunun gerçekleşmesi yönünde yeni bir aşamayı başlatmıştır. Bu anlaşmayı, yurt dışındaki burjuva emigrasyonun da kabul etmek zorunda kalmış olması olgusu, hem ülke içinde hem de uluslararası alanda sınıf güçleri oranında meydana gelen derin değişikliklerin, yani ülke içinde komünistlerin saygınlığının, uluslararası alanda da Sov-

⁽³⁾ Yeni Cumhuriyet'in ilk hükümetinin programı, Koşice kentinde, 5 Nisan 1945'te ilan edilmiştir.

⁽⁴⁾ K. Gottwald. Spisy, c. XV, Prag 1961, s. 276.

yetler Birliği'nin saygınlık ve etkinliğinin arttığının bir ifadesi olmuştur. Böylece, Slovakya Ulusal Ayaklanması'nın tarihsel hizmetlerinden biri de, bu ayaklanmanın doğrudan doğruya Çekoslovakya ile dünyanın ilk sosyalist ülkesi arasındaki bağlaşıklık ilişkilerinin kurulması, derinleşmesi ve daha sonraki gelişmesine, Cumhuriyetimizin yeni bir dış politik doğrultuya yönelmesine yol açmış olmasıdır. Antifaşist savaşın ulusal ve enternasyonalist yollarının ayrılmazlığı yaşama geçmiştir.

Kardeşçe işbirliği ilkelerine sıkı sıkıya bağlı kalan SSCB, ayaklanma cephelerinde savaşanlara, daha sonra da partizan bölüklerine çözümleyici önemde askersel, maddi ve politik yardımda bulunmuştur. Bununla ilgili olarak, Çekoslovakya'nın Sovyetler Birliği tarafından kurtarılmasının başlangıcı sayılan ve Sovyet Ordusunca Eylül 1944'de girişilen Karpat-Dukla operasyonunun önemini özellikle vurgulamak gerek. Halklarımız, Karpat dağlarının tepelerindeki güçlü düşman konumlarına yönelik ve askersel bakımdan olağanüstü ağır ve karmaşık olan bu operasyonu, Sovyet kumandanlığının, ayaklanan Slovakya halkına sonuç alıcı desteği çok daha kısa bir süre içinde sağlayabilmek için yürüttüğünü, hiçbir zaman unutmamaktadır. Çekoslovakya ile Sovyet halkları arasındaki sarsılmaz bağlaşıklık ve dostluk, Dukla geçidinde düşmana karşı omuz omuza verilen çarpışmalarda dökülen kanla, Sovyet askerlerinin ve SSCB'de oluşturulan ve Prag'a kadar uzanan şanlı savaş yolunu Sovyet ordularıyla omuz omuza yürüyen Çekoslovakya Piyade Kolordusu erlerinin verdiği büyük kurbanlarla sonsuza dek pekişmiştir.

Sovyet Ordusu'nun kurtarıcı özgörevi açık ve kesin bir enternasyonalist nitelik taşımıştır. O, birçok halkı, bu arada Çekoslovakya halkını faşizmin boyunduruğundan kurtarmıştır. O, köleliği üzerlerinden atan bu halklara, gelecekte kendi gelişmelerinin yolunu kendilerinin belirleyebilmesi için olanak sağlamıştır. Faşist kölelik koşullarındaki Slovakya Ulusal Ayaklanması'nın başlattığı Çekoslovakya devrimi, Büyük Ekim Devrimi'nin başlattığı kapitalizmden sosyalizme devrimci geçişin tüm yasallıklarını izlemiştir. Bununla birlikte devrim, iç özelliklerin, tarihsel deneyimlerin ve halklarımızın geleneklerinin belirlediği biçimlerde gelişmiştir. Yığınların, adaletli bir toplum düzeninin kurulmasında, eskiye dönüş yeltenişlerine ardıcılıkla karşı konulmasında gösterdikleri bu kararlılık, herşeyden önce, ulusal kurtuluş savaşının yoğunluğuyla, devrimci enerjinin gücüyle, insanların iradesi ve onların yepyeni bir yolda yürümeye hazır oluşlarıyla açıklanabilir.

Ülkemizin Sovyet Ordusu tarafından kurtarılmasının, dünyanın ilk sosyalist ülkesiyle bağlaşıklık ve dostluğın, gerek yurdumuzda gerekse öteki ülkelerde olayların devrimci yönde gelişmesini sağlayan başlıca sınıfsal etmenler olduğunu söylemeye herhalde gerek yoktur. Sovyet Ordusu'nun varlığı, ülkemizde burjuva iktidarını yeniden diriltilebilecek bir uluslararası

emperyalist saldırı olasılığını dışalamıştır. Bir dizi ülkede Batı devletleri ordularının eylemleri sonucunda devrimci hareketin yenilgiye uğratılması ve eski kapitalist düzenin yeniden kurulması, emperyalizmin, kurtuluşuna kavuşmuş halkların işçilerine karışarak burjuvazinin sınıfsal çıkarlarını savunduğunu, her türlü araca başvurarak kapitalist düzenin sürdürülmesini ve güçlendirilmesini desteklediğini kanıtlamaktadır.

İşgal altındaki Avrupa'da faşizme karşı silahlı çıkışların en yığınsallarından biri olan Slovakya Ulusal Ayaklanması, nazi Almanyası'nın yenilgiye uğratılmasına önemli katkıda bulunmuştur. Ayaklanma, Slovakya'daki dinci faşist devleti savaştan çıkmaya zorlamış ve Hitlerci güçlerin önemli bir kesiminin elini kolunu bağlamıştır. Uluslararası gericiiliğin Orta Avrupa'daki antikomünist ve antisovyet planlarını ciddi bir biçimde bozmuş, devrim sürecinin bundan sonraki gidişinde halk güçlerinin konumunun sağlamlaşmasına yardım etmiştir.

Sovyet Ordusu'nun 9 Mayıs 1945'te tepe noktasına ulaşan Prag operasyonu ile birleştirilen Çek halkının Prag'daki Mayıs Ayaklanması, bizim faşizme karşı ulusal kurtuluş savaşımızı utkuyla sonuçlandırdı. Faşizmin yenilgiye uğratılması sonucu oluşan elverişli uluslararası durum, ulusal demokratik devrimlerin aldığı dev boyutlar, başında komünistlerin bulunduğu halk yığınlarının yüksek aktifliği, Sovyetler Birliği ile birlik, tüm bunlar devrimci sürecin yükselmesine yardım etti.

Öteki ülkelerde olduğu gibi, Çekoslovakya'da da ulusal demokratik devrim toplumun sınıfsal, sosyal ve ekonomik yapısının kökten değişmesine yol açtı. Devrim, erki kent ve köy emekçileriyle birlikte burjuvazinin anti-Hitler eğilimli kesiminin de yer aldığı bir sınıfsal bağlaşıklığa teslim etti. Bu bağlaşıklık, politik ifadesini Ulusal Cephe'de bulmuştur. Bu cephe de başlıca rolü ve girişimciliği, komünistlerin yönetimindeki işçi sınıfı oynamıştır. Kurtuluş savaşı ve devrimci süreç içinde darmadağın edilen eski devlet aygıtının yerini, temelini ulusal komitelerin oluşturduğu halk iktidarının yeni sistemi almaya başladı. Savaştan hemen sonra endüstrinin kilit dallarını, bankaları ve sigorta kurumlarını kapsayan geniş bir millileştirme yapıldı. Tarım reformu ve işgalcilerle vatan hainlerinin mal ve mülklerine el koymayı öngören bir dizi önlemler gerçekleştirildi. Tüm bunlar, burjuvazinin politik ve ekonomik konumlarının daha zayıflamasını sağladı. Halka sadık yeni silahlı kurumların oluşturulmasına da büyük bir önem verildi.

Bir kesimiyle iktidara katılmış olan burjuvazi, sürdürülen devrimci dönüşümler karşısında boyun eğmek istemiyordu. Burjuvazi, kabaran devrimci dalganın yavaş yavaş gerileyebileceğini ve o zaman tarihsel sürecin geri döndürülebileceğini düşleyerek hesap yapıyordu. Burjuvazi, burada, emperyalist çevrelere bel bağlıyordu. Çünkü daha o sıralarda emperyalist

çevreler, İkinci Dünya Savaşı'nda oluşan antifaşist koalisyon çerçevesinde uluslararası planda sosyalizmle işbirliği yapmaktan vazgeçerek azgın antisovyet ve antikomünist konumlar almıştır.

İç ve dış politikanın ilerici niteliğini korumak ve güçlendirmek, ulusal demokratik devrimin gelişmesini ardıcılıkla sürdürmek, Çekoslovakya Komünist Partisi'nin çalışmalarının özünü oluşturdu. Komünistler bu amaçla hem hükümetteki konumlarının sağladığı olanaklardan, hem de yığınların artan devrimci girişimlerinden yararlandılar. ÇKP, emekçilerin, kendi deneylerinden çıkarak burjuvazinin halk düşmanı niyetlerini görebilmesine olanak sağlayan bir taktik seçti.

Öteki ülkelerde olduğu gibi, bizde de devrimci sürecin mantığı, her devrimin temel sorunu olan erk sorununun kesin çözümünü gerektiriyordu. Bu sorunda burjuvaziyle ilk açık politik çatışma 1947'de Slovakya'da oldu. Halk düşmanı, gerici güçlerin burada yediği darbe, burjuvazinin konumlarını ülke çapında hayli zayıflattı. Erk sorununun köklü ve sonul çözümü, 1948 yılının o unutulmaz Şubat günlerinde oldu. Savaş sonrası tüm Avrupa'da görülen devrimci gelişmeyi durdurmak, bu gelişmeyi geri döndürmek için uluslararası emperyalizmin o zamanki çabalarının ayrılmaz bir parçası olarak gerici burjuvazinin Çekoslovakya'da açık bir karşı devrimci darbe yapma girişimine işçi sınıfının ve onun öncüsü Çekoslovakya Komünist Partisi'nin yönlendirdiği emekçiler, devrimci kazanımların savunulması yönünde kararlı yığınsal çıkışlarla yanıt verdiler. Gericiliğin politik temsilcileri tümüyle yalıtıldı. Komünist olmayan partilerin sıradan üyelerinin ezici çoğunluğu, bunların politikasına sırt çevirdi. Geniş halk yığınları ÇKP'nin politikasından, sosyalizmden ve Sovyetler Birliği ile dostluktan yana kesin tavır koydular. Anayasal ilkeler temelinde politik erk, tümüyle işçilerin, emekçilerin eline geçti. Bu Çekoslovakya halklarının önünde yeni toplumu kurma yolunu açtı.

Faşist köleliğe karşı, ulusal özgürlüğün ve devletsel bağımsızlığın yeniden kazanılması için, sosyalizme yolu açan halk erkinin kurulması için halkın, komünistlerin öncülüğünde verdiği devrimci savaşım deneyleri, bugün de geçerli olan değerli deslerdir. Büyük Ekim Devrimi'nin öğütlerinin yaratıcılıkla geliştirilmesi, bu arada farklı ülkelerde erkin işçi sınıfına geçmesinin özgül biçimler alacağına dikkat edilmesi, ulusal ve sınıfsal, iç ve dış sorunların birarada çözümünü sağladı. 1940'lardaki önemli devrimci olaylardan çıkarılan dersler, Leninci sosyalist devrim teorisini daha da zenginleştirdi. Ayrı ayrı devletlerin o dönemdeki ekonomik, sosyal, politik ve kültürel gelişme düzeylerindeki farklı çıkış aşamalarına, sınıfsal güçlerin yerelimi ve karşılıklı ilişkilerindeki, demokratik ve sosyalist dönüşümlerin biçim ve tempolarındaki farklılıklara karşın, o zamanki tüm devrimler, çağımızın ana yasallığını, yani kapitalizmden sosyalizme geçişi ifade eden ortak bir öz ve içeriğe sahiptiler.

SOVYETLER BİRLİĞİ'YLE DOSTLUK, ÇSC'NİN POLİTİKASININ TEMEL İLKELERİNDEN BİRİDİR

Biz, haklı olarak diyebiliriz ki, yeni toplum düzeni, Çekoslovakya halkının gerek kapitalizm döneminde, gerekse antifaşist ulusal kurtuluş savaşı yıllarında uğrunda çarpıştığı temel amaçları ve istemleri gerçekleştirmiştir. Çekoslovakya'da sosyalizm kuruculuğu döneminde tüm toplum düzeninde, ekonomide ve kültürel alanda derin devrimci dönüşümler oldu. Hızlı toplumsal dönüşümlerin dinamiği içinde, emperyalizmin içişlerimize karışma ve bize baskı yapma yeltenişlerine kararlılıkla karşı koymak, sınıf düşmanının direnişini kırmak, bir yandan elde edilen deneyimi genelleştirirken, öte yandan da yüzyılların biriktirdiği önyargılara, ilkel alışkanlıklara ve kalıntılara karşı savaşmak zorunda kalındığı koşullarda Çekoslovakya, tarihsel bakımdan çok kısa bir süre içinde eski düzenden yeni düzene geçişin ana sorunlarını çözmüş, sosyalizmin temellerini kurmuştur. İşte bütün bunların gerçekleşmesi sonucunda ülkemiz, gelişmiş sosyalist toplumu kurma aşamasına girmiştir. Yaşamın devrimci yoldan değiştirilmesi gibi hiç de kolay olmayan bir işte, elbette, hatalar yapıldı, başarısızlıklar da oldu. Ancak bunlar da başarıyla aşılmıştır.

Genç ve dinamik bir gelişmeye sahip olan bir toplum düzeni olarak sosyalizm, her yerde olduğu gibi, Çekoslovakya topraklarında da kendi tarihsel üstünlüklerini, olanaklarını inandırıcı bir biçimde kanıtlamaktadır. Sosyalizm, emekçilere tüm temel politik ve sosyal hakları reel olarak garanti etmekte, halka yüksek bir yaşam düzeyi, ekonomiye hızlı bir gelişme sağlamaktadır. Sosyalist demokrasinin sürekli olarak mükemmelleştirilmesini, halklarımız ve uluslarımız arasında gerçek bir dostluğu ve eşitliği güvence altına almaktadır. Devletimizin sosyalist topluluk içinde yer alması ülkemizin bağımsızlığının ve güvenliğinin en sağlam güvencesidir.

Biriktirdiğimiz deneyimler, yeni toplumun gelişmesine ilişkin programsal amaçların başarıyla gerçekleştirilmesinin çözümleyici önkoşulunun, Marksizm-Leninizm ilkelerine sıkı sıkıya bağlı kalmak, sosyalizm kuruculuğunun genel yasallıklarını sapmadan izlemek ve bunları yaratıcılıkla gerçekleştirmek olduğunu kesinlikle doğruladı. Sözü edilen ilkelere herhangi bir sapma, ciddi hatalara ve zorluklara yol açar. Çekoslovakya Komünist Partisi ve toplumumuz, kendi tarihinin en ağır bir dönemini 60'lı yılların sonlarında, ülkemizdeki sosyalist düzenin temellerini tehdit eden karşı devrimci güçlerin saldırılarını püskürtmek zorunda kaldığımız yıllarda yapmıştır. Dış ve iç gericiliğin Çekoslovakya'da yeni düzeni yoketmeye ve sosyalizmin dünya ölçüsündeki konumlarını zayıflatmaya yönelik planları, Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist devletlerin yardımıyla suya düşürüldü. O günden bu yana 15'den fazla yıl geçti. Geçen bu

dönem içinde sosyalizm kuruculuğunda elde edilen başarılar, karşı devrimi ezmek için alınan önlemlerin gerekliliğini ve doğruluğunu açıkça kanıtladı. Bu önlemler, gerek ÇSC'de sosyalizmin güçlendirilmesi ve bundan sonraki gelişmesi için, gerekse sosyalist topluluğun birlik ve beraberliğinin daha da pekiştirilmesi ve Avrupa'da barış açısından büyük önem taşımaktadır.

Çekoslovakya deneyimi ayrıca, yeni toplumu kurma süreci içinde, özellikle günümüzde, bilimsel-teknik devrimin hızlı bir gelişme gösterdiği 80'li yılların koşullarında birçok sorunun ortaya çıktığını ve bu sorulara yanıt vermek için yaratıcı araştırmanın, pratik genellemelerin zorunlu olduğunu, çeşitli ciddi ödevlerin çözümüne ilişkin yeni yaklaşımların deneysel olarak sınanmasının gerektiğini doğrulamaktadır. Bunun için de, Leninci çalışma stilini titizlikle kavramak ve yetkinleştirmek gerekiyor. Bu stilin başlıca karakteristik çizgileri arasında, sosyalizm kuruculuğu süreci içinde ortaya çıkan çelişkileri ve sorunları zamanında görebilmek, analiz etmek ve çözmek; toplumun içinde bulunduğu aşamanın niteliğini doğru belirlemek; elde edilen başarıları soğukkanlılıkla değerlendirmek; kendini beğenmişliğe, kaygısızlığa ve subjektivizme kapılmamak; daha büyük, ama gerçekçi, hem gereksinimleri hem de toplumun olanaklarını gözönünde bulunduran hedeflere yönelmek; öne konan ödevlerin çözümü için halkın girişimciliğini geliştirmek ve bundan en verimli bir biçimde yararlanmak yer almaktadır.

16. Kongre kararları doğrultusunda ÇKP, bilimsel-teknik ilerlemenin kazanımlarının sosyalist düzenin üstünlükleriyle en verimli biçimde bağlanmasına, ekonominin entansif gelişme temelleri üzerine oturtulmasının yoğunlaştırılmasına yardım ediyor. Kongre çizgisinin gerçekleşmesi, sosyalist demokrasinin ileride daha da derinleştirilmesiyle, tüm politik sistemin daha da mükemmelleştirilmesiyle, toplumu yönetme işlerine daha çok sayıda insanı çekme çabalarıyla sıkı sıkıya bağlıdır. Toplumumuz, sürekli olarak hepimizin önüne şu değişmez istemleri koymaktadır: Sosyalist insanın çokyönlü yetişmesi ve gelişmesi için, halk ekonomisinin dinamik gelişmesi ve emek verimliliğinin artırılması temelinde insanlara daha yüksek bir maddi ve kültürel yaşam düzeyi sağlamak için kapsamlı bir ilgi ve çalışma göstermek.

Sınıfsal çıkar, ülkü ve amaçların birlikteliği temelinde Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerle olan dostluğu her bakımdan güçlendirmek ÇSC'nin politikasının köşetaşını oluşturmaktadır.

Sovyetler Birliği'nin, tüm sosyalist ülkeler topluluğunun varlığı ve giderek artan gücü, onların barışçı dış politikası, onların savunma paktı olan Varşova Antlaşması ve Ekonomik Yardımlaşma Konseyi çerçevesindeki birliği ve sıkı işbirliği, Avrupa'nın yaklaşık kırk yıldır barış koşullarında yaşayabilmesinde çözümleyici bir rol oynamıştır ve oynamaya devam

etmektedir. Sosyalist Çekoslovakya, bu kardeşlik topluluğunun, bundan böyle de, politik, ekonomik ve savunma gücünün artması için elinden gelen her çabayı harcayacaktır. Emperyalizmin en saldırgan, militarist çevrelerinin tutumu nedeniyle uluslararası durumun olağanüstü gerginleştiği günümüzde, bizim ortak çabalarımız, gezegenimizde barışçı yaşam koşullarının korunmasına, uluslararası gerginliğin azaltılmasına, silahsızlanmaya ve toplumsal düzenleri ne olursa olsun, tüm devletlerin barış içinde yanyana yaşamalarını öngören politikaya yeniden dönülmesine yöneliktir. Bunu, geçenlerde yapılan Ekonomik Yardımlaşma Konseyi (EYK) üyesi ülkelerin yüksek düzeydeki ekonomik tepe toplantısı bir kez daha açıklıkla ortaya koydu.

Çeşitli politik ödevleri çözerken Çekoslovakya komünistleri, ulusal ve enternasyonal çıkarların birliğini korumayı hiçbir zaman gözardı etmiyorlar. Biz işçi sınıfına, halkımıza ve tüm uluslararası komünist ve işçi hareketine karşı taşıdığımız sorumluluk duygusuyla davranıyoruz ve ulusal kurtuluş hareketiyle ve dünyadaki öteki ilerici hareketlerle dayanışma temelinde hareket ediyoruz.

Slovakya Ulusal Ayaklanması'nın 40. yıldönümünde Çek halkının Mayıs Ayaklanması'nın ve ülkemizin Sovyet ordusu tarafından kurtarılışının 40. yıldönümünü kutlama hazırlıkları süreci içinde Çekoslovakya halkı, yurtsever ve enternasyonalist duygularını yüksek bir emek üretkenliği ve toplumsal aktiflikle ifade etmektedir. Sosyalist kuruculuk planlarının başarıyla yerine getirilmesi, topluluğumuzun daha da güçlenmesi için, dünyamızdaki barış ve ilerleme savaşımı için en değerli katkıdır.

Çekoslovakya halkının, Ulusal Kurtuluş Savaşı yıllarındaki kahramanlığı, Ulusal Demokratik Devrimi'nin etkisi uğrındaki savaşımı, yeni toplum düzenini kurma ve bunu daha da geliştirme çabaları, tüm bunlar bizim çağdaş tarihimizi oluşturmaktadır. Biz, geçmişin devrimci mirasından öğrenmekteyiz ve daha da ileri gitmek için gücümüzü bu mirastan almaktayız. Nasıl biz yeni toplum düzeninin temellerinin atıldığı o savaşlara büyük önem veriyor ve bu savaşların tarihteki önemli yerini belirliyorsak, gelecek kuşaklar da bizim deneyimimize öyle başvuracaklar ve geleceği kurmak için bizim deneyimimizi büyük bir esin kaynağı olarak kullanacaklardır. Komünizmin yüce idelerinin gerçekleştirilmesi için savaşımın sürekliliğinin kaynağı, işte budur.

İşçi sınıfının tarih karşısındaki sorumluluğu

Ibrahim Zekeriya

Dünya Sendikalar Federasyonu Genel Sekreteri

Bugün dünyanın sosyal-politik çehresi, büyük ölçüde işçi sınıfı tarafından belirleniyor. İşçi sınıfı, kendi kurtuluşu için savaşım verirken, aynı zamanda bütün insanlığın kurtuluşu için de savaşıyor. Bu, işçi, sınıfının sosyal ve tarihsel özgörevidir. Bu yalnızca işçi sınıfının toplumsal ilerlemenin ana itici gücü olması olgusuyla ifade bulmuyor. Zamanımızın temel sorununu, nükleer bir felaketi önleyip insanlığı bütünüyle yok olma tehlikesinden kurtarma sorununu çözme konusunda da emekçilerin omuzlarına muazzam bir sorumluluk yüklenmiştir.

Lenin'in «barış yalnızca yukarıdan sağlanamaz. Barış aşağıdan elde edilmelidir» (1) sözleri özellikle günümüz için geçerlidir. Günümüzde emperyalizmin, öncelikle Amerikan emperyalizminin ateş kusan çevreleri, uluslararası gerginliği azaltmak için ellerinden gelen herşeyi yapan ulusların barış çabalarını durdurmağa çalışıyorlar. Nükleer roketlerin sınırlandırılmasını ele alan Cenevre görüşmeleri, ABD'nin tıkama politikası sonucunda durdu. ABD'nin ilk vuruş roketleri Batı Avrupa'ya yerleştirildi. Silahlanma yarışı, niteliksel bakımdan yeni ve daha tehlikeli bir tırmanışa geçmiştir. ABD Orta Amerika'da ve dünyanın öteki bölgelerinde gerginliği körüklüyor. Kısacası, içinde bulunulan durum, barış savaşımının «aşağıdan» canlandırılmasını gerektiriyor.

Bu hedefe ulaşmada belirleyici rol, işçi sınıfına düşüyor. İşçi sınıfı bu görevin üstesinden gelebilir mi? İşçi sınıfının toplumun gelişmesi üzerindeki dev etkileme potansiyelini ortaya koyan tarihsel kazanımlarını gözönüne aldığımızda, bu soruyu güvenle «evet gelebilir» diye yanıtlayabiliriz. Bu, boyutları açısından benzeri olmayan bir hareketi yaratmış, örgütsel ve politik etki bakımından güçlü, tarihteki en büyük devrimci dönüşümlerin başarıya ulaşmasını sağlamış, insanoğlunun yaşamına yenilik getirmiş ve yaşayan sosyalizmi kurarak yaklaşık kırk yıldır emperyalizmin bir dünya savaşı çıkartma girişimlerine karşı engel oluşturmuş olan bir sınıftır. Böyle bir sınıfın çağımızın ana tehdidine etkin bir şekilde karşı duracağı, nükleer bir yokoloğu önleyebileceği konusunda en ufak bir kuşkuyla bile yer yoktur.

Uluslararası işçi sınıfı hareketi, Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin yolaçtığı, çağ başlatıcı değişikliklerden ayrı düşünülemez. Yaşayan sosya-

(1) V. İ. Lenin, «Tüm Yapıtlar» c. 35, s. 88. (Rusça)

lizmin güçlenmesi, toplumsal gelişmenin başını çeken itici güç durumuna gelmesi, antiemperyalist eylemlerin dünya çapında yaygınlaşması, işçi sınıfının gücünü artırıyor ve onun barış ve toplumsal ilerleme savaşımında yeni adımlar atabilmesi için geniş olanaklar yaratıyor.

Olgular, işçi sınıfının toplumdaki gücünün ve politik etkisinin sürekli yaygınlaştığını gösteriyor. Emekleriyle günümüz ekonomisinin temellerini oluşturan işçilerin sayısal gücü dünyanın pek çok yerinde *artıyor*. İşçi sınıfı gittikçe daha yüksek bir örgütlenme düzeyine ulaşıyor ve toplumsal ve politik bakımlardan da gittikçe aktifleşiyor. Çok sayıda emekçi, işçi sınıfının çevresinde toplanıyor. Milyonlarca işçiyi biraraya getiren sendikal hareket, artık dünya çapında boyutlara ulaşmıştır.

Bununla birlikte, işçi sınıfı hareketinin çok çeşitli koşullarda geliştiğini ve toplumdaki öteki güçlerin etkisi altında kaldığını da akıldan çıkartmamak gerekir. İşçi sınıfı, farklı toplumsal ve politik sistemlerin, ulusal kültürlerin ve geleneklerin *karşılıklı etkileşimi ile karakterize edilen* günümüz sosyal ilişkilerinin oluşturduğu toplumsal yapının bir parçası, bir bölümüdür. Bu, emekçilerin savaşımını etkiliyor ve bu savaşımın eşitsiz gelişmesinde ifade buluyor. İşçi sınıfı kimi ülkelerde daha başarılı olup zengin savaşım deneyimleri elde ederken, kimi ülkelerdeki başarıları daha az göz dolduruyor. Ayrıca, örgütlü işçi sınıfı hareketinin ancak şimdi ortaya çıktığı ülkeler de vardır. Bunlar genellikle eski sömürgelerdir.

Kapitalist ülkelerde emekçilerin belirli kesimi, hâlâ toplumsal savaşım-lardan uzak duruyor ya da bunlara salt ekonomik nedenlerle katılıyor. Bazı kapitalist ülkelerde emek düşmanı yasalar sendikal harekete çok kötü darbeler indirdi, sendikaları güçten düşürdü, eylemlerinin vurucu gücünü azalttı. Buna ek olarak, kapitalist dünya ekonomisinin kimi dolarlarında işsizliğin artmasının ve yeni teknolojinin getirilmesinin, sendikaların üye sayısında bir azalma eğilimi yarattığını görüyoruz.

Bu koşullarda, işçi sınıfının, iç ve dış politikada halkın dirimsel çıkar-larıyla uyum içinde olan önemli çözümler getirme konumlarını geliştirip koruması özel bir anlam kazanıyor. İş bulma sorununun iyice ağırlaştığı, işsizliğin dev boyutlara vardığı, enflasyonun kronik bir duruma geldiği koşullarda, tekelci çevrelerin bunalımın yükünün büyük kısmını işçilerin sırtına yıkmak, onların kazanmış oldukları sosyal ve politik hakları kısıt-lamak, yığınsal eylemlerinin etkisini yumuşatmak için işçi sınıfına karşı saldırı başlattığı bir durumda, bu olgu, daha da büyük bir önem kaza-nıyor.

Tekellerin bu saldırısı politik demagojiler ve sosyal manevralarla bir-likte yürütülüyor. Bu taktiğin amacı, kimi ödünleri ve reformist parti ve örgütlerin yöneticilerinin desteğini kullanarak işçi sınıfı hareketine sınıf işbirliği politikasını dayatmak ve «ortak güçlükler» karşısında «ortak

çıklarlar» olduğu türünden sahte kanıtlarla, bunalımdan işçi sınıfına zarar veren bir çıkış yolu bulma girişimlerini haklı göstermektir.

Sınıf konumlarına ardıcıl bir şekilde bağlı kalan işçi örgütleri bu tür taktiklere, işçilerin kazanımlarını kararlılıkla savunan ve emperyalist çevrelere, onların savaş yanlısı politikalarına karşı savaşımı yükselten kendi bunalımı aşma programlarıyla karşı koyuyorlar. Bu, işçi sınıfı hareketinin istemlerinden de anlaşılıyor. Bu istemler, ücretler ve çalışma koşulları gibi hoşnutsuzluk konularını gittikçe daha sık aşıp kapitalist dünyadaki ekonomik bunalımın derinleşmesinin bir sonucu olarak müzminleşen ülke çapındaki sorunları bütünüyle kapsamaya başlıyor. İşçi örgütleri silahsızlanma ve ekonominin demilitarize edilmesi için daha fazla baskı yapmaya başlıyorlar, kendi ülkelerindeki ekonomik ilişkilerin niteliği ve yönelimi, eğitim sistemi, geri kalmış bölgelerin geliştirilmesi, kadın ve gençlerin hakları, çevre korunması ve bir bütün olarak toplumsal işlerin yürütülmesi konularına gittikçe artan bir kaygıyla eğiliyorlar. Bu ise, işçi sınıfının sosyal-politik prestijini yükseltiyor ve ona demokrasi ve toplumsal ilerlemenin savunulmasında, önemli ulusal ve uluslararası sorunlar konusunda karar almada daha büyük bir rol veriyor.

Bu deneyimden çıkartılan ders, şudur: İşçi örgütleri sınıf çıkarlarını ne kadar tutarlı bir şekilde savunurlarsa, demokrasi savaşımındaki ve bu savaşıma katılan çeşitli sosyal kökenli kişiler üzerindeki etkileri de o kadar artar. Nitekim, tam da böylesi örgütler savaş karşıtı hareketin öncüleridir ve bu savaşımında büyük bir saygınlık kazanmışlardır. Böylesi işçi örgütlerinin sahip çıktıkları işçi sınıfı dayanışması ve enternasyonalizm ilkeleri, barış hareketinin daha birlik içinde, daha militan ve daha örgütlü olmasına yardımcı oluyor. İleri işçi örgütleri, emperyalizmin militarist politikasına karşı somut alternatifler ve açık hedefler öne sürerek savaş karşıtı hareketin istemlerini zenginleştiriyorlar. Bunlara örnek olarak, Batı'daki savaş karşıtı hareketin en yaygın belgisi olan «roket değil, iş!»i gösterebiliriz.

Sendikalar, işçilerin sınıf ve demokrasi savaşımında oldukça önemli bir rol oynuyorlar. Bu, özellikle neye dayanmaktadır? Bu, sendikaların, büyük işçi örgütleri olmasından ileri geliyor. Bu, sendikaların, dünyanın tüm sosyal-politik bölgelerinde aktif olmalarından ve komünist, ulusal kurtuluş, savaş karşıtı, antifaşist ve çevre hareketi gibi barış ve ilerlemeden yana öteki yığın hareketleriyle kapsamlı bir işbirliği deneyimine sahip olmalarından ileri geliyor. Ve son olarak bu, sendikaların, onlara uluslararası düzeydeki eylemlerini koordine etme olanağı veren ve çeşitli ülkelerin işçi sınıfının dünya politikasını etkilemesinde etkin bir araç olan, ulusal ve işkolu düzeyindeki işçi örgütlerini birbirine bağlayan uluslararası bir sisteme sahip olmalarından ileri geliyor.

Bütün bu faktörleri bir araya getiren potansiyel, en büyük işçi sınıfı

örgütü olan, 81 ülkeden 206 milyon üyeye sahip bulunan Dünya Sendikalar Federasyonu'nun çalışmalarında çok açık bir şekilde görülüyor. İşçilerin sınıf dayanışmasına ardıcıl bir şekilde sadık kalan DSF, en ufak bir sapma göstermeksizin, işçilerin çıkarları için savaşım veriyor ve emperyalizme ve onun halk düşmanı politikasına karşı savaşımı sürekli yaygınlaştırıyor.

İşçi sınıfı, doğası gereği barışın korunması ve pekiştirilmesine, derin bir ilgi duyar. Bu, işçi sınıfının toplumsal yaşam koşullarından, politik özelemlerinden ve son hedef olarak sömürü ve savaştan arınmış bir toplumsal sistem, «uluslararası kuralının barış olacağı, çünkü ulusal düzeyde her yerde aynı şeyin, emeğin egemen olacağı»⁽²⁾ bir toplum kurmayı amaçlayan savaşımından kaynaklanıyor.

İşçi sınıfı ve örgütleri barış için savaşırken, 19. yüzyılda doğmuş olan proletarya hareketinin yüce savaş karşıtı geleneklerini sürdürüyorlar. Barış mı savaş mı sorununun çözümüne temelden yeni olanaklar getiren Ekim Devrimi, bu geleneklerin gelişmesi için güçlü bir ivme oldu. Utkan işçi sınıfının uluslararası politikası dünyanın düzeninde köklü değişiklikler yaptı ve savaş insanlığın yaşamından kesin olarak silmenin koşullarını yarattı. Emperyalizm, dünyanın geleceğine, hiçbir tehditle karşılaşmaksızın ve «güçlü olan haklıdır» ilkesine dayanarak egemen olma yeteneğini, bir daha ele geçirmemesine kaybetti.

Büyük sosyalist ülkeler topluluğu içinde enternasyonalist dayanışma, eşitlik ve kardeşçe yardımlaşma ilkelerine dayalı yeni tip uluslararası ilişkiler kuruldu. Lenin'in, farklı toplumsal sistemlere sahip ülkelerin barış içinde yanyana yaşamaları görüşü, dünya çapında saygı kazandı. Bu görüş bugün pek çok anlaşmada ve uluslararası ilişkiler pratiğinde kurumlaştırılmıştır. Bunlar yalnızca reel sosyalizmin değil, sosyalist ülkelerin de tarihsel kazanımını oluşturduğu dünya işçi sınıfı hareketinin tümünün başarılarıdır.

Böylece uluslararası işçi sınıfı, savaş tehlikesine karşı savaşımı sağlam konumlardan yürütüyor. Bu savaşımında yakıcı hedef, emperyalistlerin başlatıp körükledikleri silahlanma yarışının durdurulmasıdır. İşçi sınıfı bu hedefe yönelirken yalnızca kendi geleceği için, bütün insanlığın geleceği için savaşım vermekle kalmıyor, aynı zamanda tüm emekçilerin yaşamsal çıkarları için de savaşıyor ve tüm ülkeler halklarının temel istemlerini de dile getiriyor.

Silahlanma yarışından çıkar sağlayabilecek hiçbir sosyal grubun bulunmadığı ve bulunamayacağı sosyalist dünyada, emperyalizmin saldırgan politikası, savunma kapasitesini artırıcı önlemler alınmasını zorunlu kılıyor. Bu önlemler, büyük fonların ve kaliteli işgücünün önemli bir

⁽²⁾ Karl Marks ve Friedrich Engels, «Yapıtlar» c. 17, s. 5. (Rusça)

bölümünün ekonominin gelişmesinin yakıcı sorunlarından, halkın genliğini artırma programlarından uzak tutulmasına yol açıyor. Emperyalizmin savaş hazırlıkları geliştirmekte alan ulusların bağımsızlığına yönelmiş dolaysız bir tehdittir. Bu ulusların silahlanma yarışına sokulması ise, bu ülkeler emekçilerinin içinde bulundukları çetin koşulları daha da ağırlaştırıyor. Emperyalizmin savaş hazırlıkları, milyonlarca insanın sürekli kötü beslenmeden, hastalıktan, okuma-yazma bilmezlikten ve yığınsal işsizlikten kurtarılmasında, doğal zenginliklerin yağmalanmasının ve çevrenin kirletilmesinin durdurulmasında kullanılabilecek kaynakları emip götürüyor.

Silahlanma yarışının yakıcı sosyal-ekonomik etkilerinin başta gelen kapitalist ülkelerin emekçileri tarafından görülebilmesi özel bir önem taşıyor. Bu ülkelerin işçi sınıfının beyni, uzun yıllardan beri, askersel sanayi kompleksi tarafından ideolojik olarak yıkanıyor. Onlara, silah üretimi olmazsa, sosyal ve maddi refahın, ekonomik istikrarın olamayacağı görüşü benimsetilmek isteniyor. Militarist propaganda, savaş sanayisinin sivil üretime dönüştürülmesi olasılığının benimsenmesini engellemeye çalışıyor. Böyle birşeyin emekçileri ve toplumun tümünü «olumsuz yönde etkileyeceği»ni iddia ediyor. Bu propaganda, işbulma sorununu, çok sayıda kişinin silah yapımında çalışıyor olması olgusunu kullanarak, işçi sınıfı hareketinin kimi kesimlerini etkiliyor ve bu kesimleri silahsızlanma konusunda ikircime sokuyor. Bunlarda savaş karşıtı savaşıma karşı olumsuz olmasa da pasif bir tutuma yol açıyor. İşte bu nedenle, savaş hazırlıklarının sosyal-ekonomik sonuçlarının objektif bir şekilde tahlil edilmesi ve silahlanma yarışının halkın koşullarını nasıl etkilediğini sergilemek, emekçi örgütleri için, azami ölçüde önem taşımaktadır.

Bu konular, sendikal harekette yaygın bir şekilde tartışıldı. Çok sayıda ulusal ve uluslararası sendikal örgüt, dikkatlerini bu sorunlar üzerinde yoğunlaştırdılar ve toplantılarında ve konferanslarında bu sorunları derinlemesine tartıştılar. 1981'de Paris'te toplanan, 62 ülkeleden 115 sendikanın katıldığı Silahsızlanmanın Sosyal ve Ekonomik Yanları Üzerine Dünya Sendikalar Konferansı'nda bu sorunların tahliline büyük katkılar yapıldı. Bu konular, belli başlı uluslararası forumların, özellikle 1983'de Ho Şin Minh kentinde yapılan Kimyasal ve Bakteriyolojik Silahlara Karşı Uluslararası Sendikal Hareket Konferansı'nın, 1983'de Prag'da yapılan Barış ve Yaşam İçin, Nükleer Savaşa Karşı Dünya Asamblesi'nin, 1983'de Moskova'da yapılan Enerji Sanayisinde Silahsızlanmanın Sosyal-Ekonomik Yanları Üzerine Uluslararası Sendikal Konferans'ın gündeminde baş yeri tuttular. Gerek bu toplantılarda, gerekse benzeri başka toplantılarda, farklı yönelimlerden sendikalar silahlanma yarışı konusunda ortak ya da benzeş tutumlar geliştirdiler. Şimdi bu tutumların özümeye bakalım.

Silahlanma yarışı kapitalist ülkelerdeki toplumsal yaşamın belli başlı

alanlarını ve özellikle de işçi sınıfının sosyol-ekonomik çıkarlarını çok olumsuz bir şekilde etkiliyor. Silahlanma yarışı hem yeni işyerlerinin artmasını sağlayacak olan sivil işkollarının gelişmesini frenliyor, hem de istihdamdaki düşüşü gidermek için birşey yapmıyor. Askersel işkollarında yeni işyerleri açmak için yatırılan belirli tutarda bir para sivil işkollarına yatırılsa, askersel işkollarındakinden kaba taslak iki ya da üç kat daha fazla yeni işyeri sağlar. Silahlanma yarışı başlangıçta savaş sanayisinde geçici bir canlanma yaratsa da, daha sonra yığınsal işsizliğe ve emekçilerin yaşam düzeyinin düşmesine yol açıyor. Silahlanma yarışı yalnızca insanların yaşama hakkıyla değil, aynı zamanda onların toplumsal, yurttaşlık haklarıyla da oynuyor. 1970'lerin sonlarında ve 1980'lerin başlarında bazı kapitalist ülkelerde yeni silahlanma programlarının başlatılması, doğal bir şekilde, sosyal programların kısıtlanmasını, ücretlerin dondurulmasını, gericiliğin sendikalara saldırısını da beraberinde getirdi. Bunun yanı sıra, işçi sınıfı hareketinin en tehlikeli düşmanları olan neofaşizmin, şovenizmin ve antikomünizmin de aktifleşmesi için elverişli bir hava oluştu. Bunlar emperyalizmin saldırgan politikasının her zamanki yol arkadaşlarıdır.

İşçi sınıfı silahlanma yarışından doğan tehlikeleri gittikçe daha açık bir şekilde görüyor. Militarist propagandanın baskısına karşın, işçi sınıfı, savaş tehlikesine karşı savaşıma daha geniş boyutlarda katılıyor, barış mı savaş mı sorusuna, kendi militan yaklaşımını geliştiriyor. Bu yaklaşım, halkın dirimsel çıkarları için yapılan eylemler ile savaş karşıtı protestoları birleştirme çağrısında bulunuyor. Pasifist belgiler de içinde olmak üzere, savaş karşıtı hareketin demokratik belgilerinin emekçilerin hakları için verdikleri savaşımardan kaynaklanan amaçlarla bağlanmasını olanaklı kılıyor. Bunun bir sonucu olarak, kapitalist ülkelerde çok sayıda sendika, nükleer silahlanma yarışı ile işsizlik ve ekonomik bunalımın diğer yanları arasındaki bağı gittikçe daha fazla vurgulamaktadır.

Emekçilerin savaş karşıtı eylemlerinin sivri ucu, savaş tehlikesinin esas nedenine, emperyalizmin saldırgan politikasına yöneliyor. Batı Avrupa'ya yeni ABD roketleri yerleştirilmesinden kaygılanan milyonlarca kişi, bu korkunç cephaneliklerin oluşturulmasını protesto ediyorlar. 1984'ün ilk yarısında Batı ülkelerinde milyonlarca kişi gösterilere, yürüyüşlere, barış yürüyüşlerine katıldı. Roket karşıtı hareketin gelişmesine paralel olarak, işçi sınıfının geniş kesimleri de, artık kararlı bir şekilde harekete geçmenin zorunlu olduğunu daha iyi kavradılar. Emekçilerin yükselen savaş karşıtı protestosu, geçtiğimiz dönem boyunca, «belediyelerde antinükleer devrim» şeklinde, «pasifist isyan» şeklinde ve Batı Avrupa'da kentleri ve kimi bölgeleri nükleer silahlardan arındırılmış ilan etmeyi amaçlayan yaygın harekete bağlı diğer eylemler şeklinde kendisini açıkça ortaya koydu. Militan işçiler daha kararlı yollara ve olanaklara başvurarak savaş

karşıtı grevler örgütlenmesine, nükleer atış rampalarının kuşatılmasına, ulusal çapta referandumlar yapılmasına yardımcı oldular.

Sendikalar barış hareketinin başta gelen güçlerinden birisi durumuna geldiler. Amaçları ve faaliyetlerinin niteliği açısından sendikalar, kendilerini barışı korumakla, savaş tehlikesini önlemekle yükümlü gördüler. Çünkü, emekçilerin *dirimsel hakları ve çıkarları, özellikle yaşama, yaratıcı çalışma yapma ve sosyal güvencelere sahip olma hakkını* en iyi şekilde gerçekleştirmek, ancak barış koşullarında olanaklıdır. Sendikaların çoğunluğu, savaş karşıtı hareketin tümünün belgilerini (yani bu hareketin tabanını oluşturan pasifist, gençlik, kadın, dinsel ve diğer örgütlerin belgilerini) sendikal faaliyetlerinin amaçlarını içeren hedeflerle boğlamayı başardılar.

Artık, Avrupa'daki sendika federasyonları, barış için, silahlanma yarışını durdurmak için savaşmayı, başta gelen görevleri olarak görüyorlar. Eskiden bunu sendikaların amaç ve hedefleriyle uyumsuz bulan federasyonların bile şimdiki konumu budur. Bu eğilim kendisini en çarpıcı biçimde, yükselen roket karşıtı harekette gösteriyor. Bu harekette, FAC, İngiltere, İtalya, Belçika, ve öteki Avrupa ülkelerinin sendikaları büyük bir rol oynuyorlar.

Sendikaların barış için eylemleri, günümüzde, militarizmin kalesi durumundaki Amerika Birleşik Devletleri'nde de gelişip yaygınlaşıyor. Bu ülkede çok sayıda emekçi örgütü, bugünkü yönetimin militarist politikasına karşı koyan nükleer silahları dondurma hareketine aktif bir şekilde katıldılar. AFL-CIO'nun tutucu yönetimi, Washington'un saldırgan çizgisini bir bütün olarak desteklemekle birlikte, sendikanın alt kademelerinden gelen istemlerin tümünü görmezlikten gelmenin eskisinden daha zor olduğunu kabul etmek zorunda kalıyor. 1983 sonlarında yapılan AFL-CIO'nun 15. Kongresinde silahlanma yarışının durdurulmasını isteyen bir maddenin delegelerin baskısıyla kararlar arasına konması, bunu özellikle gösteren bir olgudur.

ABD'nin, militarist politikasının bir parçası olarak sosyalist ülkelerle ticari ve ekonomik bağlarını kopartmak istemesi, işçi sınıfında ve işçi sınıfı örgütlerinde ciddi huzursuzluklara yol açıyor. Kapitalist dünyadaki sendikaların çoğunluğu, sosyalist ülkelere karşı ambargo, yaptırım ve boykot uygulanmasına kesinlikle karşı çıkıyor ve bu ülkelerle ekonomik ilişkilerin gelişmeğe devam etmesi yolunda baskı yapıyor. Ticarette ayırık yapılması, böyle bir ayırımı uygulayan ülkelerin emekçilerine gözle görülür bir şekilde zarar veriyor. Çünkü, örneğin ABD'de, sosyalist ülkelerle ticaretteki her milyar dolarlık artış, bu ülkede 87 bin yeni işyeri sağlamaktadır. *Ekonomik Yardımlaşma Konseyi'ne üye ülkelerle karşılıklı yarara dayalı ticaret pratiği* olan Batı Avrupa'da sendikalar, bu ülkelerle yapılan iş anlaşmalarının yaklaşık iki milyon kişilik işyerini ayakta

tuttuğunu biliyorlar. Oysa Batı Avrupa'da, yalnızca AET ülkelerinde 12 milyonu aşkın işsiz vardır.

Sendikaların verdikleri savaş karşıtı savaşımın önemli bir ögesi de hakça bir uluslararası ekonomik düzen istemidir. Bu ise, silahlı tehdit diplomasisine, emperyalizmin geliştirmekte olan ülkelere uyguladığı askersel baskıya muhalefet ile uyum içindedir. Uluslararası işçi sınıfı hareketinin desteğini alan bu ulusların sendikaları, Hint Okyanusu'nu, Akdeniz'i ve Pasifik Okyanusu'nu barış bölgeleri durumuna getirmek için, dünyanın değişik yerlerinde nükleer silahlardan arındırılmış bölgeler kurulması için kampanya yürütüyorlar.

Farklı toplumsal sistemlere sahip ülkelerin emekçileri ve sendikaları, savaş tehdidi ve silahlanma yarışı karşısında aynı tutumu takınıyorlar. Bu, Havana'da 1982'de yapılan ve dikkatini savaş karşıtı savaşımın yükseltilmesi üzerinde yoğunlaştıran 10. Dünya Sendikalar Kongresinde bir kez daha görüldü. Silahlanma yarışının olumsuz etkilerine özel bir dikkatle eğilindi. «Sendikalar ve 1980'lerin Tehlikeleri» adlı ana belgede, «Silahlanma yarışı, gerek ulusal gerekse uluslararası düzeyde, emperyalizmin stratejisinin kilit faktörlerinden birisidir. Bu, emperyalist güçlerin işçilere karşı kullandıkları antisosyal bir silahtır»⁽³⁾ deniyor.

DSF, sendikaların emperyalizmin saldırgan güçlerinin tehditlerine etkin bir biçimde karşı koyabilecek büyük bir yedek güce ve potansiyele sahip oldukları görüşünden hareket ediyor. 10. Kongre, sendikaları yeryüzünde barışı koruma savaşımını genişletmeye çağırdı, bunun sendikaların diğer tüm faaliyetlerini yürütebilmeleri için vazgeçilmez bir koşul olduğunu belirtti. Barış ve silahsızlanma savaşımının iş, daha iyi bir sosyal güvenlik sistemi, daha iyi çalışma koşulları, çalışma haftasının kısaltılması ve daha yüksek bir yaşam standardı için verilen savaşımla sıkı sıkıya bağlı olduğunu vurguladı.

DSF, bütün ülkelerde güçlenmekte olan nükleer silahları dondurma hareketine enerjik bir şekilde arka çıkıyor. Varşova Antlaşması ülkelerinin, silahsızlanma, kalıcı bir barış, ülkeler ve halklar arasında eşit haklı bir işbirliği için yaptıkları önerileri destekliyor. DSF, Sovyetler Birliği'nin ilk nükleer silaha başvurmama konusundaki ciddi yükümlülüğüne yüksek bir değer biçiyor ve öteki nükleer güçleri de SSCB örneğini izlemeye çağırıyor.

BM Genel Kurulu'nun ikinci özel silahsızlanma oturumunda DSF'nin yaptığı girişimler, uluslararası işçi sınıfı hareketinde geniş bir yankı buldu.

(3) «Sendikalar ve 1980'lerdeki Tehlike», Dünya 10. Sendikalar Kongresinde Kabul Edilen Ana Belge, Havana, 10–15 Şubat 1982, DSF Yayınları, s. 15

DSF bu girişimlerinde, savaş tehlikesinin daha da artmasını önlemek için, ülkeleri, aşağıdaki konularda güvence vermeye çağırdı:

- Nükleer silahların üretimine derhal yasak konması ve gerek yeni nükleer roketlerin gerekse öteki kitle kırım sistemlerinin geliştirilip kullanılmasıyla ilgili bütün projelerin dondurulması;

- öncelikle BM Güvenlik Konseyi'nin daimi üyelerinin askersel giderlerinin % 10 azaltılması, elde edilen fonun sosyal-ekonomik gelişmede kullanılması;

- silahsızlanmaya yol açacak etkin önlemleri içeren bir anlaşmanın imzalanmasını sağlamak amacıyla, halkların denetiminde olacak bir görüşmeler sisteminin kurulması.

İşçi hareketinin gerek bu, gerekse başka savaş karşıtı girişimlerinin yerine getirilmesi, işçi sınıfı hareketinin çeşitli müfrezelerinin uyumlu çabalarını gerektiriyor.

İşçi sınıfı ve örgütleri, yeryüzünde kalıcı bir barışın ancak geniş politik ve sosyal güçlerin uyumlu çabaları, karşılıklı anlayış ve işbirliği sonucu sağlanabileceğini bilmektedir. İşçi sınıfı hareketi, hiçbir şekilde, bu güçler arasında ayrıcalıklı, öncelikli bir yere sahip olmak istemiyor. Bütün barış güçlerini demokratik bir platformda birleştirmeyi amaçlıyor. Bu amaca ulaşmanın temel önkoşullarından birisi, savaş karşıtı savaşım içinde işçi sınıfı hareketinin kendi birliğinin güçlendirilmesidir. Marks'ın «çeşitli ülkeler işçi sınıfının birliğinin uluslar arasındaki savaşları olanaksız kılacağı»⁽⁴⁾ şeklindeki haklı vargısı, bugün her zamankinden daha açık bir şekilde görülüyor.

Farklı görüşlerden işçi örgütleri ve akımları arasındaki görüş ayrılıkları, onların barış adına, silahlanma yarışını durdurmak için, uluslararası ilişkilerde demokratik bir yeniden yapılanmayı sağlamak ve ulusların yaşamını etkileyen öteki müzmin sorunları çözüme kavuşturmak için birlikte davranmalarını engelleyecek kadar üstesinden gelmez boyutlarda değildir. Ama, bu amaçlar için işbirliğinin önü, henüz bütünüyle açılmış olmaktan uzaktır. Bunun nedenlerine bakalım.

Kuşkusuz bunun ana nedeni, emperyalist gericiğin işçi sınıfı hareketi üzerinde uyguladığı barış sorununu emekçileri birleştiren bir faktör olmaktan çıkartıp, onları bölen bir faktör durumuna getirmeyi amaçlayan yığınsal baskıdır. Savaş karşıtı savaşım, emekçilerin, tekellerin ve burjuva devletin gittikçe artan ve barış savunucularını ezen ideolojik ve politik baskıları altında bulunduğu koşullarda cereyan ediyor. Militarizmin propaganda araçları, «güç konumları» politikasının savaşa karşı bir güvence oluşturduğunu, silahlanma yarışının «Sovyet tehdidi»ne karşı

(4) Karl Marks ve Friedrich Engels, Yapıtlar, c. 16, s. 556.

bir yanıt olduğunu söylüyorlar. Antisovyetizm kendi içinde birbiriyle bağlı hedefler güdüyor: Askersel harcamaların artışı haklı göstermek ve yıkımların hoşnutsuzluğunu egemen çevrelere ve emperyalist devletlere hizmet eden bir kanala, onların sosyal protestosunu savaş karşıtı savaşımdan ayırmaya yönelmek.

Emekçilerin sınıf bilinci arttıkça, bu amaçlara ulaşma olanakları da sürekli azalıyor. Bu süreç, içinde bulunduğumuz anda, dünya sahnesindeki toplumsal güçlerin bugün içinde bulundukları keskin kutuplaşmayla birlikte, etkileyici bir şekilde hızlandı. Halkın geniş kesimleri, sosyalist ülkelerin ardıcıl bir biçimde silâhsızlanma istemini öne sürdüklerini ve kabul edilmeleri nükleer tehlikeyi ortadan kaldıracak barış önerilerinde bulunduklarını, ABD ve öteki emperyalist devletlerin ise bu önerilere cevap vermediklerini, bu yadsınamaz olguları kavramaya başlıyor.

İşçi sınıfının savaş karşıtı savaşımlarının gelişmesinin önünü yalnızca sermaye güçleri değil, aynı zamanda sosyal reformist çevreler de kesiyor. Bu çevreler, yıllar boyunca, hiç aralıksız, sendikal hareketi bölme politikası yürüttüler ve sendikal hareketin savaş karşıtı savaşıma aktif bir şekilde katılmasına karşı çıktılar. Yakın zamana kadar bu çevreler, savaş karşıtı savaşımla işçilerin çıkarlarının savunulmasını birbirinden ayrı tuttular. Bu, sendikaların iz görevinin, emekçilerin sosyal-ekonomik kazanımlarını savunmak olduğu ve barışın hükümetlerin ve politik partilerin işi olduğu anlamına geliyordu.

Halkın savaş karşıtı duygularının ve nükleer tehlikeye karşı eylem birliği yapma isteğinin yükselmesi karşısında, reformist sendikalar, Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonunun 1983'te yapılan 13. Kongresinde olduğu gibi, yaklaşımlarını gözden geçirmeğe başladılar. UHISK belgelerinde, silâhlanma yarışının herşeyden önce emekçilerin yaşamını olumsuz yönde etkilediği ve uluslararası sendikal hareketin, büyük savaşım sonucunda elde edilen sosyal kazanımların yeni bir yıkıcı savaşla yok olmasına izin veremeyeceği belirlendi. Benzeri maddeler, Dünya Emek Konfederasyonu'nun da en son belgelerinde yer alıyor.

Savaş mı barış mı sorunundaki bu kesinlikle yeni tutumlarına karşın, UHISK de, DEK de antikomünizmde direnmeğe devam ediyorlar. Oysa antikomünizm, sendikaların savaş karşıtı harekette eylem birliği yapmalarının önündeki ana engeldir. Bu örgütler, silâhlanma yarışının nesnel nedenlerini yanlış gösterip, emperyalizmin saldırgan politikasıyla sosyalist ülkeler topluluğunun sürdürdüğü barış politikasını aynı kefeye koyuyorlar. Bu örgütlerin liderleri, farklı görüşlerden sendikalar arasındaki işbirliğine karşı çıkmaya devam ediyorlar. Bunun sonucunda, pek çok konudaki tutumları çok yakın olan, hatta üstüste düşen bu üç ana uluslararası sendikal federasyonun üyesi olan emekçiler, birbirlerinden yalıtılmış durumda kalmağa devam ediyor.

DSF, UHISK ve DEK'nun silahsızlanma ve barış savaşımı konusundaki tavırlarının tutarsız ve sınırlı olduğunu göz önünde tutuyor. Bununla birlikte, bu örgütlerin tabanlarının silahlanma yarışına son verilmesini, savaş sanayisinin ve askersel yatırımların barışçı amaçlara yönlendirilmesine ve ivedi soyal-ekonomik sorunların emekçilerin çıkarına bir şekilde çözülmesini istemelerine büyük önem veriyor. Bu noktadan yola çıkan DSF Bürosu, UHISK'e ve DEK'a, politik tercihlerine bakmaksızın, tüm sendikalara, silahlanma yarışının daha da tırmandırılmasını önlemek ve yeni tip silahlar üretilmesi planlarının iptal edilmesi için birlikte davranma çağrısında bulundu.

DSF, savaş karşıtı savaşımında, Latin Amerika Emekçileri Sendikal Birliği Sürekli Kongresi ve Afrika Sendikal Birlik Örgütü gibi Asya, Latin Amerika ve Afrika emekçi örgütleriyle işbirliği yapmak istiyor. Bu örgütler, silahlanma yarışına son vermek, diktacı, faşist ve ırkçı rejimleri yalıtılmak, ülkeler arasındaki ilişkileri barış içinde yanyana yaşama ilkeleri temelinde geliştirmek amacıyla eyleme geçiyorlar. DSF, savaş karşıtı eylemler örgütlemeye, Barış ve Silahsızlanma İçin Uluslararası Sendikal Komite ile enerjik bir işbirliği yapıyor. Bu örgüt, 1982'de Dublin'de kurulmasından bu yana, barış güçlerini birleştirmede önemli bir faktör durumuna geldi.

Avrupa sosyalist ülkeleri sendikaları, savaş tehlikesine karşı güçlü eylemler yapıyorlar. Pershing-2 ve Tomahawk füzeleri yerleştirilir yerleştirilmez, bu ülkelerin sendikaları Avrupa emekçilerine ve sendikalarına açık bir mektup yollayarak, barışı savunma konusundaki işbirliğini tüm düzeylerde – bölgesel ve işkolu sendikaları ve federasyonları, kardeş kentler, bütün Avrupa'yı kapsayan geniş çaplı barış eylemleri – geliştirmeye kararlı olduklarını açıkladılar. Bu açık mektupta şöyle diyorlardı: «Barış, silahsızlanma ve farklı toplumsal sistemlerden ülkeler arasında karşılıklı çıkar sağlayan işbirliği için bir Avrupa sendikalar toplantısına doğru atılacak bütün yapıcı adımları destekliyoruz».

Barış ve toplumsal ilerleme savaşçıları arasındaki birlik, ABD emperyalizminin ve onun NATO'daki bağlaşıklarının militarist heveslerinin karşısında güvenilir bir engeldir. 1984 Mayıs'ında Moskova'da yapılan, «Emekçilerin Dirimsel Çıkarları İçin, Yeni Bir Savaş Tehlikesine Karşı Savaşımında Sendikalar» konulu uluslararası konferansta bu vurgulandı. Bu konferansta, 111 ülkeden delegasyonlar ve beş uluslararası sendikal örgütün temsilcileri katılmıştır.

Sendikal harekette, uluslararası savaş karşıtı eylemlerin yeni biçimleri geliştirildi. İlk Barış İçin Sendikal Eylem Günü 1 Eylül 1982'de, İkinci Dünya Savaşı'nın başlamasının yıldönümünde, 10. Dünya Sendikalar Kongresi'nin çağırısına bir yanıt olarak düzenlendi. O zamandan beri de, her yıl 1 Eylülde, savaş karşıtı yürüyüşler, barış gösterileri ve başka eylemler ya-

pılır oldu. DSF, bu yılki Barış İçin Eylem Günü'nün ulusal sendika federasyonları tarafından, «iş için silahsızlanma» belgisi ile kutlanmasını önerdi.

Emekçilerin savaş karşıtı savaşımalarında eylem birliğine doğru giden eğilim güç toplamağa devam ediyor. Bu, bütün barış güçlerinin emperyalizmin saldırgan politikasına karşı birlikte direnmeleri için güçlü bir ivme oluyor.

İşçi sınıfının toplumsal ve tarihsel rolünün artması, ona barışın kaderi konusunda büyük bir sorumluluk yüklüyor. İşçi sınıfı kuşkusuz bu görevini yerine getirecektir. Çünkü onun savaşımı, emekçilerin sosyal adalet, ezilen halkların özgürlük ve bağımsızlık ve tüm insanlığın kalıcı beklentileriyle uyum içindedir.

Sosyalizmin ekonomik gücü barış politikasının maddi temelidir

1970'ler ve 1980'ler, tüm dünyada politikacıların, gazetecilerin ve bilim adamlarının karşılaştırmayı sürdürdükleri iki onyıllı oluşturuyor. Toplumsal koşullar ve uluslararası ekonomik ve politik ilişkiler öylesine değişti ki, 'bunlara uyum göstermenin ve bastırılan sorunlara yeni yaklaşımlarda bulunmanın gereği kendisini derinden hissettirirken, günümüzün, 1980'lerin meydan okumasından gittikçe daha fazla söz ediliyor. Bu, herşeyden önce, dünya barışının korunmasıyla ve politik ve sosyal-ekonomik gelişme ile yakından ilişkili bir meydan okumadır. Buna, herhangi kısmi bir önlemlerle karşı koyulamaz. Uzun erimi gözönünde tutan kararlar gereklidir.

Bu yılın 12–14 Haziranında, Moskova'da, sosyalist topluluk için böylesi kararları kolektif bir biçimde almak amacıyla, Ekonomik Yardımlaşma Konseyi (EYK)üye ülkelerinin bir tepe toplantısı yapıldı. Bu toplantıya, Bulgaristan, Küba, Çekoslovakya, DAC, Macaristan, Moğolistan, Polonya, Romanya, Sovyetler Birliği ve Vietnam'dan, komünist ve işçi partilerinin önderleri, hükümet başkanları ve öteki parti ve devlet yöneticileri katıldılar. Topluluğun yaşamının anahtar sorunlarını tartıştılar, geleceğe cesaretle baktılar ve günümüz uluslararası ilişkilerinin en önemli yönlerini incelediler. Tarihsel önemdeki belgeler «EYK Üyesi Ülkelerin Ekonomik, Bilimsel ve Teknik İşbirliğinin Derinleştirilmesinin ve Daha da Geliştirilmesinin Ana Hatları Üzerine Açıklama» ve «Barışın ve Uluslararası Ekonomik İşbirliğinin Korunması» duyurusu oybirliği ile kabul edildi.

Toplantıdan sonra yaptığı bir konuşmada, SBKP MK Genel Sekreteri ve SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkanı Konstantin Çernenko şunu vurguladı: «Toplantı bir dostluk havası içinde herkesin birbirinin çıkar ve gereksinimlerini daha derinden anlama ve karşılıklı eylemlerimizi daha da yakın ve etkin kılma konusunda duyulan samimi arzu temelinde geçti. Biz gücümüzü Marksizm-Leninizmin tükenmez kaynağından ve enternasyonalizme bağlılıktan alıyoruz. Bizi birleştiren ortak davamıza duyduğumuz ortak ilgi ve sosyalizmin geleceği konusundaki sorumluluklarımızdır. (1)»

Moskova toplantısının sonuçları, kardeş parti ve devletlerin, ekonomik işbirliğini ve sosyalist ekonomik bütünleşmeyi güçlendirmeyi ardıcılıkla sürdürme, barış ve yeni toplumun ilerlemesi uğruna birliklerini daha da güçlendirme istemini ortaya koydu. Alınan kararlar sağlam bir temele, günümüz dünyasındaki durumun kolektif ve kapsamlı bir çözümlemesine dayandırıldı. Sosyalist topluluğun iç sorunlarını ele alırken böylesi bir

(1) Pravda, 15 Haziran 1984.

çıkış noktası seçilmesi, tümüyle yerindeydi. Çünkü bir yandan yeryüzünün değişik bölgelerinde ve değişik ülkelerindeki ekonomik, toplumsal ve politik süreçler şimdi yakından birbiriyle bağlıdır. Öte yandan ise, dünya sosyalizmi, dünya barışının korunmasında, halklarının güvenliğinin güçlendirilmesinde ve emperyalizme karşı savaşta öncü bir role sahiptir, ve bir bütün olarak uluslararası gelişmelere artan bir etkide bulunmaktadır. EYK ülkeleri tepe toplantısı belgeleri, dünya olgusunun geniş bir yaklaşım ile, barış politikasının maddi temeli olarak kavranmasıyla belirlendi: Ekonomik gelişmelerinin değişik yönleri, dünya çapındaki politik sorunlarla yakın ilişki içinde ele alındı. Bu, onların politik çizgilerini biçimlendirmedeki bilimsel ve gerçekçi yaklaşımlarının bir göstergesi ve aynı zamanda, sosyalizmin insancıl ve demokratik özünün de bir yansımasıdır.

GÜNÜMÜZÜN EN ÖNEMLİ GÖREVİ

Topluluk üyesi ülkelerin komünist ve işçi partilerinin liderleri ve hükümet başkanları, tüm halkların ve onların güvenlerini emanet ettikleri politikacılarının dikkatini bir kez daha dünyadaki politik ve ekonomik ortamın daha istikrarsız bir duruma gelmiş olmasına ve bir dünya savaşı tehlikesinin tüm insanlığı geçmişte görülmedik ölçülerde tehdit etmesi gibi korkunç bir olguya çekmeyi, görev saydılar. Uluslararası ortam gergindir, çünkü emperyalizmin, özellikle ABD'nin saldırgan güçleri, kendilerini neyin iyi, neyin kötü olduğunu belirleyecek hakemler olarak atamışlar ve bir çatışma, açık kuvvet kullanma, uluslararası gerginliğin sıcak ocaklarını körükleme, dünyanın çeşitli bölgelerinde çatışmalar ve bunalımlı durumlar kışkırtma çizgisi tutmuşlardır. *Bir avuç emperyalist* gücün bölünmemiş hakimiyetinin olduğu eski günlere artan bir hasret duyan politikacılar, ekonomik ve politik «yaptırımları» ve başka ülkelerin ve halkların iç işlerine doğrudan karışmayı «kapitalizmin o eski güzel günleri»ni geri getirebilecek adeta ahlaksal bir fazilet olarak kutsamayı denemekten hiç de utanç duymuyorlar. Bir daha ele geçmiyecek olanı her ne pahasına olursa olsun geri almayı deneyen emperyalist ikiyüzlülerin körlüğü, politik sorumsuzluğu ve sınıfsal egoizmi, milyonlarca insanı felaketlerle karşı karşıya bırakıyor. Bu, insanlığın yaşamı için onarılmaz sonuçlara yol açabilir.

Açıklamada şöyle deniyor: «Dünya barışının korunmasından ve nükleer bir felaketin önlenmesinden daha önemli bir görev yoktur. Silahlanma yarışına son verilmesi, silahların indirimine bir dönüş ve askersel-stratejik dengenin daha alt düzeylerde tutulması, şimdi birincil önemdedir. Bu aynı zamanda, dünya ekonomik ortamının iyileştirilmesinin de önemli koşuludur.» ⁽²⁾

⁽²⁾ Pravda, 16 Haziran 1984.

Nükleer silahlanma yarışında orta menzilli ABD roketlerinin kimi NATO devletlerinde konumlandırılmasıyla başlayan yeni tur, halkların üzerine ağır bir yük olarak çökmüştür. Emperyalist strateji uzmanları politik ve toplumsal istikrarlarını bozmak ümidiyle sosyalizm ve ilerleme güçlerini hedefliyorlar ve varolan uluslararası ekonomik ilişkiler sistemini komünizm karşı kavgaları uğruna feda etmeye hazırlanıyorlar. Bu, aynı zamanda saldırının yayıldığı bir alandır. Geçmiş başarısızlıkları kabul etmeye ve bunlardan ders çıkarmaya yanaşmayan Reagan yönetimi, ekonomik şantaj yöntemlerine başvuruyor, ambargo uyguluyor ve emperyalist buyruklar önünde eğilmeyi reddeden ulusları en acılı bir şekilde vuracak «yaptırımlar» icat etmek için alışılmamış çabalar gösteriyor.

Ne ki, dünya ekonomik bağlarının kasıtlı olarak koparılması geri tepeyerek kapitalist güçlerin kendisini vurmuştur. Uluslararası ticareti, parasal ve mali ilişkileri dezorganize etmiş, ekonomik durgunluğu uzatmış, zaten zorunlu olan ekonomik iyileşme üzerinde bir fren etkisi göstererek en acı toplumsal sorunlardan biri olan yığınsal işsizlik gibi sorunları azdırmıştır.

Açıklama bu tür politikadan özellikle en fazla acı çekenlerin, gelişmekte olan ülkeler olduğunu belirtiyor. Çünkü emperyalist güçler, bunalımın yükünü bu ülkeler halklarının omuzuna yıkmak, bunların sömürsünü yoğunlaştırmak, ulusal ekonomilerine yabancı sermayeyi sızdırmak için her türlü ekonomik ve politik baskıya başvurmaktadır.

Toplantıya katılanlar, yumuşamanın, dünyanın tüm halkları için gerekli ve verimli olduğunu vurguladılar. Yumuşama, uluslararası ilişkileri iyileştiriyor, ülkeler arası karşılıklı yarara dayalı ekonomik bağların gelişmesine hizmet ediyor ve gelişmekte olan ülkelere yardımın artırılmasına yardımcı oluyor. Moskova açıklamasında yer alan her olumlu sonucun sağlamlaştırılması ve artırılması için çaba gösterilmesi istemi, burjuva propagandasının halkları yumuşamanın sosyalist ülkelere gömülmüş olduğuna inandırma denemelerinin, yalnızca alışılagelen bir antikomünist masal olduğunu ortaya koyuyor.

EYK üyesi ülkeler, artan savaş tehdidine kendi seçenekleriyle karşı çıkıyorlar: Barışın güçlendirilmesi ve uluslararası gerginliğin azaltılması, ekonomik alan da içinde olmak üzere, çeşitli alanlarda, tüm egemen devletlerle işbirliği çizgisi. Açıklama, yumuşamadan yana olan ve nükleer çılgınlığa karşı çıkan herkesi bu yönde ortak çaba göstermeye çağırıyor.

Bu çağrı, toplantıda temsil edilmeyen sosyalist ülkelere yöneliktir. Yeni toplumsal sistemin kendi doğası, nesnel olarak, barışın korunması için ortak eylem gereksinimini doğuruyor.

Bu çağrı, bağlantısızlar hareketinde yer alan gelişmekte olan ülkelere yöneliktir. Barış ve halkların güvenliği, bir boyunduruğa dönüşen silahlanma yarışını denetleme çabaları, bu ülkelerin sosyal-ekonomik ilerlemesi için vazgeçilmez koşulu oluşturuyor.

Bu çağrı, aynı zamanda sanayileşmiş kapitalist ülkelerde yöneliktir. Sosyalist devletler, barış içinde yanyana yaşama için dürüst koşullar sunuyorlar. Sosyalizmin savaşa ihtiyacı yoktur, üstünlüklerini barışçı yarışma içinde gösterebilir.

İki Toplantı – İki sonuç

Moskova'da kabul edilen net, derin ve gerçekçi program ışığında, yedi önde gelen kapitalist ülkenin son Londra tepe toplantısı (Haziran 1984) ile doğrudan bir karşılaştırma yapılması dağal olarak kendini dayatıyor. Bu toplantı, kapitalist dünyanın keskin sorunlarını ele almak zorunda kaldı: İşsizlik, enflasyon, devlet bütçe açıkları, uluslararası mali sistemlerin istikrarsızlığı, korumacılık vs.

Ne ki, uzun erimli kolektif strateji üzerinde çalışmak zorunda kalan toplantıda bu sorunların «ambalajı» daha ince bir hale getirilmedi. Aslında, beklenen de buydu, çünkü, ABD ve öteki NATO ülkeleri ciddi ekonomik sonuçlara gebe olan, silahlanma yarışını tırmandırma yolundaki dış politika çizgilerini sürdürdükleri sürece, bu sorunların çözümünü bulmak, havanda su dögmektir. Görüşmeler sonunda kabul ettikleri, ciddi anlaşmazlıkların izlerini-gerek ekonomik, gerek mali ya da politik alanlarda-taşıyan belgelerin hiçbirisi, herhangi bir yeni girişim içermiyor. Belgeler yalnızca eski konumları tekrarlamakla yetiniyor.

İki tepe toplantısı arasındaki temel farklılıklara gelince. Birincisi, EYK ülkeleri liderleri, Yedilerin güzel ama boş açıklamalarının karşısına dünya sorunlarının çözümü için yapıcı ve gerçekçi bir programla çıktılar. İkincisi, Moskova Toplantısına katılanlar, doğrudan ve hiçbir ikircime yer vermeyecek şekilde, uluslararası ekonomik durumun iyileştirilmesinin esas koşuluna; silahlanma yarışının durdurulmasına işaret ettiler. İnsanlığın çıkarına olan bu yola girmek için, her şeyden önce Avrupa'ya yeni nükleer silahların yığılmasına, özellikle bölgeye orta menzilli Amerikan roketlerinin konumlandırılmasına son vermek gereklidir. EYK üyesi ülkeler komünist ve işçi partileri önderleri ve hükümet başkanları, eğer Batı halihazırda yerleştirilmiş olan roketleri geri çekme yönünde adımlar atarsa, kendilerinin de, karşı önlemlerini kaldırma yönünde adımlar atacaklarına ilişkin güvenceyi bir kez daha yinelediler. Bu nükleer silahların indirimi üzerine görüşmelerin sonuca bağlanmasını olanaklı kılacak ve böylelikle aynı zamanda, Avrupa, hem orta menzilli hem de taktik nükleer silahlardan temizlenebilecektir.

Moskova Açıklaması, sosyalist topluluk devletlerinin daha önceki barış girişimlerini dile getirdi: Nükleer silah denemelerinin tam ve genel yasaklanması, üzerine anlaşmaya varma çağırısı, uzayın militarizasyonunun, uzayda ve uzaydan yeryüzüne kuvvet kullanımının yasaklanması, Avrupa

kıtasından başlayarak dünya çapında kimyasal silahların yok edilmesi ve yasaklanması. Varşova Antlaşması ülkeleri Politik Danışma Komitesi'nin Prag toplantısında (Ocak 1983) yapılan, Varşova Antlaşması ve NATO üyesi devletler arasında Barışın Korunması ve Karşılıklı Silahlı Kuvvete Başvurmama Antlaşması bağlanması önerisi özel bir önem taşıyor. Askerel harcamalarda indirimle gidilmesinde anlaşma sağlanması – bu kısa bir zaman önce Varşova Antlaşması devletleri tarafından, NATO ülkelerine götürülen bir girişimdir – uluslararası ekonomik ve politik ilişkilerin iyileştirilmesine doğru büyük bir hamle olabilir. Serbest kalan fonlar, gelişmekte olan ülkelere yardım da içinde, ekonomik ve toplumsal ilerleme amaçları için kullanılabilir.

Sosyalist topluluk tüm dünyada barışın ve güvenliğin güçlendirilmesine yönelik geniş önlemler yelpazesi öne koymuştur. Çünkü, nükleer silahlanma yarışını durdurmak için henüz çok geç olmadığına inanılıyor. Eğer eşitlik ve eşit güvenlik ilkesi titizlikle gözetilirse, eğer politik gösteriler ve namuslu adil ve yapıcı bir diyalog yürütülürse, uluslararası gerginliğin tehlikeli artışının üstesinden gelmek ve değişik toplumsal sistemlere sahip devletler arasında hakça işbirliğini ve karşılıklı güveni güçlendirmek olanaklı olabilir. İşte bu nedenle EYK ülkeleri ekonomik alanda araya sürekli yeni engeller diken emperyalist politikanın karşısına kendi eylem programlarını çıkardılar. Bunun amacı, istikrarlı uluslararası politik ve ekonomik ilişkiler geliştirmek, dünya ekonomik bağlarını iyileştirmek, uluslararası yumuşamanın derinleşmesinin maddi temeli olarak ekonomik güvenliği sağlamaktır.

Bu, somutta ne anlama gelmektedir? Bu sorunun net ve ayrıntılı yanıtını ekonomik tepe toplantısının belgeleri veriyor: «EYK üyesi ülkeler uluslararası ekonomik ilişkilerde her türlü sömürüyü dışlama, engellenmemiş bir uluslararası bilimsel ve teknik işbirliğinin sağlanması, ticari ilişkilerle ayrımcılığı, yapay engelleri ve eşit olmayan değişimi kaldırma, hammadde besin maddeleri ve mamul maddeler için ekonomik olarak adil ve hakça bir ilişki kurma ve bu amaçla çokuluslu tekellerin faaliyeti üzerindeki denetimi sıkılaştırma amacına yönelik etkin kararların ve davranışların benimsenmesinin ardıcıl savunucularıdır. EYK üyesi ülkeler mali ve parasal ilişkilerin düzenlenmesini savunuyor, yüksek faiz oranlarına karşı çıkıyor ve kredi verme ve geri ödeme koşullarının normalleştirilmesinden, bu koşulların, özellikle gelişmekte olan ülkelerin borçları açısından, politik baskı ve içişlerine karışma aracı olarak kullanılmasını önlemekten yana çıkıyorlar. (3)

Bu sonuç olarak, sosyalist devletlerin uluslararası ekonomik ilişkilerin adil ve demokratik bir temelde yeniden yapılandırılmasında ve yeni bir uluslararası ekonomik düzenin kurulmasında yana sağlam bir tutum

(3) Agy.

takındıklarının ve bu konuda Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerini kararlılıkla desteklediklerinin bir kez daha doğrulanmasıdır. Topluluğumuzun komünist ve işçi partileri, politikalarını, tek tek bölgeler ve ülkelerin gelişme düzeyleri arasında böylesi derin uçurumlar varken, insanlığın istikrarlı ve uyumlu bir ekonomik ilerleme yolundan yürümesinin olanaksız olduğuna ilişkin derin inançlarına dayandırıyolarlar. Moskova toplantısı, işte bu nedenle, yeni kurtulmuş devletlerin, geri kalmışlıklarının sorumlusu eski sömürgeci güçler tarafından geçmişte emilen ve bugünde emilmeye devam edilen geniş kaynaklarının tazmin edilmesi istemleriyle tam bir dayanışma içinde olduğunu bir kez daha dile getirdi. Üçüncü Dünyanın yağmasına katılmayan sosyalist topluluk, Üçüncü Dünyanın halklarına, ekonomik ilerleme çabalarında kendi payına yapabileceğinin en iyisi ile yardım göstermeyi sürdürecektir.

Sosyalist ve kapitalist ülkeler arasında ve aynı zamanda bunların işletme şirketleri arasında, karşılıklı yarara dayalı bağların gelişmesi, uluslararası ekonomik ilişkilerin normalleştirilmesinin temel unsurudur. Pratik, böylesi bir işbirliğinden iki tarafın da yarar sağladığını gösteriyor. Ekonomik, bilimsel ve teknik temaslar için istikrarlı bir sözleşme temeli sağlanması için, sosyalist topluluk ülkeleri ve EYK ve AET arasında bir anlaşmanın bağlanmasına hazırdırlar.

Kabul edilen belgeler, ortaklaşa çabaların Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı Sonuç Belgesi, Madrid Toplantısı sonuç belgesi ve BM kararlarında yazılı bir dizi önemli tavsiye ve mutabakatın koterilmesine yardımcı olduğunu belirtiyor. Bunların ardıcılıkla uygulanması, uluslararası ekonomik gidişi gözle görülür ölçüde normalleştirebilir. Emperyalizme, sömürgecilğe ve yenisömürgecilğe karşı direnen, savaşın ve saldırganlığın önüne dikilen kuvvetli güçler de biçimlenmiştir. Açıklamada, günümüzün canalcı sorunlarının çözümünde büyük bir katkısı olan Bağlantısızlar Hareketi'nin faaliyetine yüksek bir değer biçiliyor. Barışın ve uluslararası güvenliğin güçlendirilmesinde BM'in rolünü vurgulayan sosyalist topluluk devletleri BM çerçevesinde günümüzün anahtar ekonomik sorunları üzerine dünya çapında görüşmelere başlanması çağrısını yaptılar.

Uluslararası politik ve ekonomik ilişkilerin normalleştirilmesi istemi, tüm halkların ekonomik potansiyellerini sonuna kadar geliştirmelerinin ve barış, adalet ve karşılıklı işbirliği koşullarında ilerleme yolunda adımlar atmalarının sağlanması için değişmez bir şekilde iyi niyet ve kaygı gösteren sosyalizmin gerçek özü ile uyum içindedir.

İşbirliğinde yeni bir aşama

EYK ülkelerinin ardıcılıkla izledikleri barış ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi politikası, onların ekonomik potansiyellerinin sürekli büyümesine

dayanıyor. Artık bir sosyalist devletler topluluğu vardır ve tarihte daha önce hiç olmamış ilişkiler olan tam eşitlik, yoldaşça karşılıklı yardımlaşma ve kollektif işbirliği gibi yeni uluslararası ilişkilerin örneğini vererek, 35 yıldan bu yana başarıyla gelişmektedir. Kardeş ülkelerin temsilcilerinin 1969'daki bir önceki toplantısı kendini tamamen doğrulayan sosyalist ekonomik bütünleşme çizgisini seçmişti. Son onbeş yıl içinde, kapitalizmin sanayi üretimi yalnızca üçte bir artarken, bu ülkeler sanayi üretimini iki kat artırdılar. Ama, elbette bu, yalnızca ekonomik büyüme oranı sorunu değildir. Yeni sistemin temel toplumsal üstünlükleri de tüm boyutlarıyla kendini ortaya koymuştur.

Kardeş devletlerin ekonomik çıkarlarıyla karşılıklı yararı uyumlaştırmak için kollektif çalışması, Marks'ın öngörüsü olan «üretimin toplumsal biçimlerinin uyumlu ulusal ve uluslararası işbirliği»⁽⁴⁾ yönünde bir atılımdır. Bu açıdan, 1971'de benimsenen İşbirliğinin Daha Derinleştirilmesi ve Mükemmelleştirilmesi ve Sosyalist Entegrasyonun Geliştirilmesi için Kapsamlı Program, ve yine uzun erimli çok taraflı ve ikili işbirliği programları özel önem taşıyor. Bunların gerçekleştirilmesi sırasında elde edilen değerli deneyimlere dayanarak, Moskova toplantısına katılanlar, ekonomik stratejinin ve ekonomik entegrasyonun daha derinleştirilmesinin en önemli sorunlarını tartışılar.

Toplantı bildirisi, sosyalist ülkelerin mevcut aşamadaki ekonomik gelişmesinden doğan yeni görevleri, ekonomilerinin entansif ve daha etkin bir gelişmeye yönlendirilmesi bağlantısı içinde formüle ediyor. Bunların çözümü, sosyalizmin maddi ve teknik temelini pekiştirilmesine ve emekçi halkın refahının yükseltilmesine yardımcı olacaktır. Bu, proleter enternasyonalizminin gücünü ve etkinliğini özetleyen bir süreç olan, Avrupalı topluluk devletleriyle karşılaştırıldığında Küba, Moğolistan ve Vietnam'ın gelişme düzeyleri öncelikli olmak üzere, EYK ülkelerinin ekonomik gelişme düzeylerinin adım adım eşitlenmesi sürecinin hızlandırılmasını öngörmektedir.

Yaşamın sosyalist topluluğun önüne koyduğu yeni büyük görevler, ekonomik işbirliği ve bunun mekanizmasının biçim ve yöntemlerinin daha da iyileştirilmesini gerektiriyor. Öncelikli olarak niceliksel büyümeden niteliksel büyümeye geçiş, ekonomik olarak oturmuş ve anlaşılmış bir yapısal politikanın yürütülmesine, tüm toplumsal üretimin teknik düzeyinin kararlılıkla yükseltilmesine, bilimsel ve teknik ilerlemenin ve kazanımlarının uygulanmasının hızlandırılmasına ilişkin görevleri öne çıkarıyor. Toplantı, kardeş ülkelerin işbirliğinin yayılması, üretimde uzmanlaşmanın ve işbirliğinin derinleşmesi, karşılıklı ticaretin artırılması için varolan hatırı sayılır rezervleri belirtti, ve daha etkin bir işbirliği için gerekli olan her şeye sahip olduklarına ilişkin inancı dile getirdi.

(4) Karl Marks, Friedrich Engels, Yapıtlar, c. 17, s. 553. (Rusça)

Tüm sosyalist devletlerin ekonomik yaşamı gibi, bütünleşme süreçleri de entansif yöntemlere yöneliyor. Bu toplantının karşılıklı işbirliğiyle ilişkili alanlarda, ve yine eğer ilgili devletler arzu gösterirlerse, öteki sosyal-ekonomik alanlarda, ekonomik politikaların işbirliğine hız verme kararı ile canlı bir şekilde kanıtlandı. Bu karşılıklı çıkarlara dayalı başlıca sorunların çözüm yollarının ortaklaşa oluşturulması anlamına geliyor. Bu, kardeş ülkelerin her birine, uzun erimli ekonomik gelişme çizgilerini daha kesinlikle belirleme ve bilim, teknoloji, maddi üretim ve sermaye donatımında doğrudan işbirliğini ayrıntılı planlamada öteki ülkelere katılma olanağı sağlayacaktır.

Ekonomik politikanın eşgüdömlü çalışmasının düzeyini yükseltmek ve uluslararası iş bölümünü daha üst bir aşamada derinleştirmek için parti ve devlet başkanları düzeyinde düzenli toplantıların gerçekleştirilmesinin gereği teslim edildi. Bu, komünist ve işçi partilerinin işbirliğini geliştirme, ekonomik kuruculuk da deneyim alışverişi faaliyetini gerçekten kollektif ve sürekli kılacaktır. Toplantı, kuruluşlar, işletmeler ve örgütler arasında doğrudan bağların kurulmasından ve geniş bir üretim işbirliğinden yana çıktı. Meta-para ilişkilerinin, özellikle de, karşılıklı ticarete fiyat oluşumunun ve ekonomik bağlarda parasal ve mali araçların iyileştirilmesi, geçerli ortak para olan transfer edilebilir rublenin ⁽²⁾ güçlendirilmesi ile, faaliyetin planlanmasının daha etkinlikle birleştirilmesi gereklidir.

EYK üyesi ülkeler komünist ve işçi partileri önderleri ve hükümet başkanları, bilimsel ve teknik işbirliğine büyük önem verdiler. EYK içinde, ulusal programlar temelinde gelecek 15–20 yıl için Bilimsel ve Teknik İlerleme için Kompleks Program üzerinde çalışılması için anlaşmaya varıldı. Bu sorunların ortak çabalarla daha hızla çözülmesi için mutabık kalınan bir politikanın ve kimi alanlarda da ortak bir bilimsel ve teknik politikanın izlenmesine yardımcı olacaktır.

Sosyalizm, en karmaşık bilimsel, teknik ve ekonomik sorunları kendi çabalarıyla çözmeye yeteneğindedir. Yoğun (entansif) ve çok yanlı potansiyelleriyle planlı ekonominin dev potansiyellerini kullanarak, kardeş ülkeler, emperyalizmin yeni toplumun ilerlemesini durdurmasına ya da, EYK ülkelerinin uluslararası ekonomik yaşama katılımı kısıtlamasına izin vermeyeceklerdir. Kendi işbirliğini güçlendirmesi, sosyalist topluluğu herhangi bir ekonomik şantaj ve dikta girişiminden koruyor, ve teknik, ekonomik ve savunma bakımlarından daha da yara almaz kılıyor. Bunun yanı sıra sosyalist topluluk, toplantının da bir kez daha gösterdiği gibi, hiçbir zaman kendini yalıtılmayı amaçlamamış ve hiçbir zaman kendini kapitalist ve gelişmekte olan ülkelere bir duvar ile ayırmamıştır. Moskova tepe toplantısının ekonomik bir kendi yağıyla kavrulma çizgisini benim-

(2) Transfer edilebilir ruble, EYK ülkeleri arasında karşılıklı anlaşmaların bir ödeme aracı ve bir muhasebe birimidir.

seyeceğini iddia eden burjuva propagandasının kehanetlerinin aksine, sosyalist topluluk, pratikte barış içinde yanyana yaşamının vücut bulması olan geniş ve her yönlü ekonomik işbirliği çizgisini bir kez daha doğruladı.

EYK ekonomik tepe toplantısı, yalnızca dünya sosyalizminin tarihinde değil, aynı zamanda bir bütün olarak uluslararası komünist ve işçi hareketi tarihinde de bir kilometre taşı oldu. Toplantının sonuçları, dünya ilerici kamuoyunca, kardeş parti ve devletlerin birlik ve bütünlüklerini düzenli olarak güçlendirmeye doğru izledikleri kolektif gidişin bir kez daha doğrulanması olarak görüldü. Toplantıdan sonra tüm katılanlar adına konuşan PBİP MK Birinci Sekreteri ve Polonya Bakanlar Kurulu Başkanı Wojciech Jaruzelski şöyle dedi: «Zaman bizden yanadır. Bu nedenle, işbirliğimizde ulaşılan sonuçlara büyük bir değer biçerken, şu anda başlıca dikkatimizi gelecek üzerinde yoğunlaştırdık . . . Özü ve amacı gelişme, ilerleme ve halka hizmet olan sistemimizin gücü ve yaşama yeteneği, işte burada yatıyor. Bu aynı zamanda, barıştan yana sarsılmaz konumumuzun ve devamının adaleti ve yarını konusundaki inancımızın kaynağıdır.»⁽⁶⁾

Moskova toplantısı, sosyalist ülkelerin, insanlığın kaderi, nükleer bir savaşın önlenmesi için duyduğu derin sorumluluğu gösteren yeni bir kanıt oldu. Sosyalist ülkeler, ABD emperyalist çevrelerinin gerici serüvenciliğinin karşısına, uluslararası gerilimlerin azaltılması, dünyada durumun ve tüm devletlerin politik ve ekonomik işbirliğinin iyileştirilmesi çizgisiyle çıktılar. Bu, toplantının döşediği, ekonomik, bilimsel ve teknik bütünleşmenin derinleştirilmesini ve dünya sosyalizminin ekonomik güvenliğinin garanti altına alınmasını amaçlayan sağlam temelle olanaklı kılınacaktır. Öne konanların ardıcılıkla gerçekleştirilmesi, her ülkenin dinamik ve uyumlu ekonomik gelişmesine ve bir bütün olarak sosyalist topluluğun dinamik ve uyumlu ekonomik gelişmesine yepyeni bir hız verecektir.

EYK ülkeleri komünist ve işçi partileri önderlerinin ve hükümet başkanlarının kabul ettiği tarihsel belgelerin tüm içeriği, günümüzün gereklerine ve dünya halklarının barış ve toplumsal ilerleme için duydukları özlemlere yanıt veriyor ve gericilik ve savaş güçlerini geri püskürtüyor.

*Pavel Auersperg
Sergey Tsukasov
BSS Sorumlu Sekreterleri*

⁽⁶⁾ Pravda, 15 Haziran 1984.

Yığınlara seslenme yeteneği

Manuel Sepeda

Kolombiya KP MK Yürütme Komitesi üyesi
Kolombiya KP organı Voz'un yöneticisi

Propaganda ve enformasyon, Kolombiya Komünist Partisi'nin çok yönlü çalışmalarında geleneksel olarak özgün bir yere sahiptir. Tüm öteki Lenin-ci partiler gibi, o da programının, önerilerinin ve görüşlerinin emekçi yığınların geniş kesimleri tarafından benimsenmesini, nüfusun her kesimince tercih edilmesini ve sosyal-politik yaşamda ağırlıklı bir etmen olmasını ister. Fakat bilindiği gibi etkin propaganda, ancak toplumdaki somut koşullara ve güncel sorunlara bağlı olarak yapılır ve ancak yığınların ruh hali ve beklentileri tam olarak bilinirse, yürütülebilir.

Görevlerimizin kapsamını tanımlarken, günümüz Kolombiya'sının iki farklı ve karşıt eğilim tarafından belirlendiği varsayımından yola çıkıyoruz. İçinde bulunduğumuz dönem, bir yandan demokratik dönüşümler için savaşımın, işçi sınıfının ve köylülüğün kendi yaşamsal hakları ve çıkarları için daha geniş eylemlerinin gözle görülür biçimde yoğunlaşmasıyla belirleniyor. Halk yığınlarının baskısı altında Başkan Betancur iç politik durumu düzeltmeye çalışıyor ⁽¹⁾ ve Kolombiya'nın bir dizi uluslararası konudaki resmi konumlarında bir iyileşme görülüyor. Bu, örneğin, Orta Amerika sorunlarına yaklaşımda ⁽²⁾, Küba ve Nikaragua ile ilişkilerin iyileşmesinde ortaya çıkıyor. Bizce, Kolombiya'nın bağlantısızlar hareketine katılması, yerel oligarşinin izlediği ABD emperyalizmine boyun eğmeye dayalı geleneksel çizgide değişikliklere yol açabilir.

Öte yandan hükümetin çizgisi, bir bütün olarak çelişkilidir. Yapılanlar, ülkenin karşı karşıya bulunduğu sorunların çözümlenebilmesi için yeterli değildir. Demokratikleşme yönündeki her adım, ABD destekli yerli gericiliğin ateşli direnciyle karşılaşmaktadır.

Fakat partimiz, yeni demokratik dönüşümler çevrenin oligarşinin artan baskısıyla tümüyle bloke edildiğine inanmıyor. Kolombiya KP'nin 1980'deki 13. Kongresi, Kolombiya toplumunda değişim için savaşma yeteneğine sahip olan ve faşist türden despotik bir rejimin kurulmasını önleyecek yeteri kadar güç bulunduğunu vurguladı. Bu saptama o günden bu yana gelişmelerle kanıtlanıyor. Eğer yığınların eylemliliği ulusal çapta

⁽¹⁾ 1982 Kasımında politik tutuklular için bir af yasası çıktı. Yetkililer ile gerilla grupları arasında görüşmeler başladı.

⁽²⁾ Meksika, Panama ve Venezüela ile birlikte Kolombiya, Orta Amerika sorunlarına politik bir çözüm bulunmasını savunan Kontadora Grubu üyesidir.

artarsa ve sosyal-ekonomik ve antiemperyalist istemler yükselen halk hareketiyle bağlanabilirse, demokratik perspektif gerçekten de oldukça gerçekçi sayılabilir.

Şimdi gerekli olan, propagandamızı ve enformasyon çalışmalarımızı daha yüksek bir politik ve ideolojik düzeye çıkartmak, Kolombiya KP'nin stratejisini, taktiklerini, belgilerini ve girişimlerini açıklayarak daha geniş yığınların bilincini etkin bir biçimde biçimlendirebilmektir.

Komünistler, demokratikleşme sürecini başlatma çabalarının, bir başka deyişle, ulusal bunalımdan ilerici yolla çıkılmasını hedefleyen sosyal ve özellikle politik değişimlerin yapılmasının, halk hareketinin merkezi politik görevi olduğunu savunuyorlar. Parti propagandası, burjuva partilerinin erki sırayla ele geçirdiği zorunlu iki partili sistem olarak oligarşik «demokrasi»nin, yurtsever güçlere ve köylü hareketine yönelik baskıların, «yasal» bir kılıfı olan olağanüstü durumun belirsiz bir süre için sürdürülmesinin, sendikal özgürlüklerin ve grev hakkının kısıtlanmasının, aldatmaca niteliğindeki «tarım reformu»nun ve daha bir dizi olgunun kararlı bir eleştirisinde (ki bu Kolombiya KP'nin alternatif görüşlerinin açıklanmasıyla birlikte yapılmaktadır) odaklaştırılmıştır.

En büyük dikkatimizi, elbette, emperyalist yığınsal iletişim araçlarıyla keskin çatışmalara konu olan ideolojik ve politik savaşımın merkezindeki, her zaman zorlayıcı doğrultularına yöneltiyoruz. Bu, en başta, barış sorunları, nükleer bir savaş tehlikesine karşı çıkma, Kolombiya toplumunun ilerlemesi yolundaki baş engel olan ABD emperyalizminin sergilenmesi ile bağlıdır. Bu, aynı zamanda Kolombiya KP'nin politik çizgisini yaşama geçirmede ana halkayı oluşturan başka konularla da ilişkilidir. Örneğin, geniş bir antiemperyalist ve antitekel cephenin kurulması; demokratik değişim savaşımında işçi sınıfının öncülüğü ve komünist partisinin rolü; Marksizm-Leninizmin ilkelerinin ve ülkülerinin Kolombiya'nın somut koşullarına yaratıcı biçimde uyarlanması; Sovyetler Birliği'ne ve reel sosyalizme ilişkin yalanların açığa çıkarılması; egemen sınıfın ideolojisini geri püskürtme ve reformist ve sahte devrimci doktrinlerin eleştirisi. İşte bunlar bizim partimizin propaganda faaliyetinin merkezinde duran başlıca sorunlardır.

Kolombiya KP'nin 13. Kongresi, kısa bir süre önce 25. kuruluş yıldönümünü kutlayan Kolombiya KP merkez organı haftalık «Voz» başta olmak üzere, basınımızın çalışmalarının daha da iyileştirilmesine özel bir önem vermiştir. Son 25 yıl içinde komünistlerin yayın organı, ulusal gazetelerin arasındaki seçkin yeriyle ve kendine özgü ideolojik ve politik çehresiyle Kolombiya toplumunda derin kök salmıştır. Ne ki, gelişmenin günümüzdeki aşaması, yeni ve daha yüksek istemler dayatıyor.

Proletaryanın çıkarlarını savunan bir gazete tüm Kolombiya halkının

sesi haline nasıl getirilebilir? Biz bunun ancak Voz'un, amacı büyük bir yığın örgütüne dönüşmek olan partiyle birlikte gelişmesiyle sağlanabileceğinin bilincindeyiz. Komünistler gazetelerini günlük bir gazeteye dönüşmesini istiyorlar. Çünkü oldukça geniş bir gönüllü muhabirler ağı olan haftalık bir gazetenin birkaç sayfasında o, ülkenin dört bir yanından akan haberleri yansıtamamaktadır. Bu arada Kolombiya KP'nin iç ve dış olayların renkli sorunlarına çabucak ve oldukça enerjik biçimde tepki göstermesi, yığınlarla diyalogu genişletmesi ve Komünist Partisi tarafından yaygınlaştırılan doğru enformasyon hacmini artırması gerekmektedir. Ancak militan bir günlük gazete bunların üstesinden gelebilir.

Böylesi bir gazetenin kurulması kolay değildir. Bir dizi nesnel ve öznel etmen, bu yoldaki çabaları gemlemektedir. Örneğin, bizim gazetemizin gelişmesi, büyük ölçüde, anayasada ilan edilmiş olan demokratik hak ve özgürlüklerin ülke çapında ne denli ardıcılıkla uygulandığı ile bağlıdır. Şu anda Voz 40 bin traşa sahiptir ve büyük kentlerde başarılı bir biçimde satılmaktadır. Evlerin girişlerinde, yoğun oturma birimlerinin, fabrikaların kapılarında, üniversitelerin ve liselerin yakınlarında satılmaktadır. Aynı zamanda dev kırsal alanlarda gazetemizin dağıtımı gerici militaristler ya da paramiliter MAS türünden faşist çetelerin katilleri tarafından baskı altına alınmaktadır. ⁽³⁾

Bunların yanı sıra, gazete, mali bakımdan zarar etmemek için de savaşmak zorundadır. Posta ücretleri, kağıt, mürekkep ve matbaa masrafları sürekli artmakta ve baskı masrafları sürekli tırmanmaktadır. Burjuva basının tersine, Voz, üretim maliyetinin bir bölümünü ticari reklamlar, basarak karşılamaktan yoksundur. Bunun sonucu olarak anayasada yazılı olanı başın özgürlüğü, pratikte işçi sınıfının gazetesi için politik ve mali eşitsizlik demektir. Voz bugüne kadar ayakta kalabilmesini, yalnız ve yalnızca partinin sürekli ilgisine borçludur.

Günlük gazeteye geçilmesi ve gazetenin tüm halkın beklentilerinin sesine dönüştürülmesi de tüm Kolombiya KP üyelerinin çözümleyici yardımına bağlıdır. Bu, gazetemizi satmanın ve kendi masraflarını karşılamının tek yoludur.

İleriye dönük önemli bir adım atmış bulunuyoruz: 1983 ortalarında ofset baskıya geçerek gazetenin dış görünüşünü düzelttik. Gazetenin boyutlarını değiştirdik, ve stilini, özellikle de içeriğini iyileştirdik.

Partinin çıkarları, gazetenin, faşist türden bir rejim oluşturma planları yapan aşırı sağcı güçlere karşı ideolojik savaşında daha büyük bir rol oynamasını gerektirmektedir. Aynı zamanda Voz, o çok öttürülen «üçüncü yol» borusuna ve sosyalist ülkelerdeki kimi zorlukları öne çıkararak bu

⁽³⁾ MAS (Zorbalıkla yönetenlere ölüm), oligarşinin ilericileri katletmek için kullandığı aşırı gerici, para-militer bir örgüttür.

ülkelerin tarihsel deneyimlerinin Kolombiya'ya uygun düşmediğini sözümlere kanıtlamaya çabalayan sol serüvencilere karşı eleştirisini de yoğunlaştırmalıdır.

Reel sosyalizme ilişkin uydurmacaları açığa çıkarma savaşımı, Voz tarafından sürekli olarak yürütülüyor «Güvenilir kaynaklar» köşesinde gazete, sosyalizmin ekonomi, eğitim, sağlık ve kültürel alanlardaki kazanımlarına ilişkin örnekler, olgular ve veriler yansıtmakta, SSCB'nin ve bağlaşıklarının barış politikası üzerine makaleler yayınlamaktadır. Bu yazılar daha da canlı, enerjik ve aynı zamanda okuyucuya, kenisine iletmek istediğimiz fikirlere uygun bir bakış açısı kazandırabilecek ölçüde anlaşılır olmalıdır.

Popagandanın daha tanımlayıcı, grafik ve çekici kılınması sorunları, hiç bugünkü kadar çözümleyici olmamıştır. Okuyucu yığınları gazeteden zengin enformasyon, daha iyi bir stil ve dil bekliyor. Kimileri soruyor: «Neden yeknesaklığı aşamıyorsunuz? Neden devrimci bir yayın neşeli ve dinamik olamıyor?» Bir başka deyişle, Voz'a yönelik eleştiriler, bir tür kuru ve yeknesak olmasında, açıklamalar ve belgilerle doldurulmasında, parti içi sorunlara çok geniş yer ayrılmasında odaklaşmıştır. Elbette biz stilimizi değiştirmeye çalışıyoruz, fakat herşeyi bir anda yapamıyoruz. Kimi zaman geleneksel konuların çerçevesi dışına çıkamama gibi yeteneksizlik tarafından engelleniyoruz. Ama daha iyiye doğru adımlar atıldığı daha şimdiden görülüyor.

Son dönemlerde uluslararası olaylar daha derinlemesine ve farklı açılardan ele alınmaktadır. Biz, bunun, yığınların politik eğitimi için ne kadar büyük önem taşıdığının farkına vardık. Örneğin Lübnan'daki gelişmelerin ayırıtılı ve anında aktarılması, siyonizmin sergilenmesi için yapılan birçok başka kampanyadan daha etkili oldu. Bunun gibi, Küba'ya yönelik kuşatmanın, ABD'nin Nikaragua'ya karşı ilan edilmiş saldırısının ve Malvinas'daki silahlı çatışmanın işlenmesi, gazetecilerimize, tüm halkların baş düşmanı olan ABD emperyalizmini mahkum etme ve bunu en inandırıcı bir biçimde yapma olanağını vermiştir.

Gazetede, yeni bir «dosya» bölümü açtık. Bu, bir grup yazar tarafından hazırlanıyor. Kolombiya kamuoyu, en çok bu bölümde işlenen konulara ilgi duyuyor. Bu nedenle bu bölüm, son derece titizlikle hazırlanıyor. Gazete, bu bölümde, ülkenin bankacılık sisteminin bunalımını inceleyen yazılar ve ayrıca faşist terörist MAS grubu hakkında büyük bir ilgi uyandıran bir dizi yayınladı. Okuyucularımız bizden, silahlanma yarışı, sosyal reformizm, ordunun devletteki ve ulusun politik yaşamındaki rolü üzerine araştırmalar yayınlamamızı bekliyor.

Partinin yayın görevleri, yalnızca merkez organıyla sınırlı değildir, Özel olarak belirtilmesi gereken başka faaliyetlerimiz de vardır.

Parti, aynı zamanda Documentos Politicos (politik belgeler) adlı bir

teorik dergi de çıkarmaktadır. Bu, 1956'da kuruldu. Bu, ideolojik ve sosyal sorunlar üzerine yazılar, bilimsel araştırmalar, sınıf savaşımının gelişmesine ve yığın örgütlerinin faaliyetlerine ilişkin yazılar, parti tarihine ilişkin araştırmalar, ve elbette MK ve MK Yürütme Komitesi'nin en önemli belgelerini yayınlayan iki aylık bir dergidir.

Bir başka düzenli parti yayını, *Punto de Vista*'dır (Bakış açısı). Buna genellikle *Cuadernos Politicos* (politik not defteri) de denmektedir, çünkü boyutları bir okul defterine benzemektedir. *Punto de Vista*, Kolombiya'daki sosyal-ekonomik duruma ilişkin araştırmalar, Latin Amerika'daki kurtuluş savaşına ilişkin yazılar ve reel sosyalizm ülkelerindeki yaşama ilişkin yazılar yayınlamaktadır.

Partinin örgütsel çalışmasının özgün sorunları, Kolombiya KP'nin Örgütlenme Sorunları Ulusal Sekreterliği tarafından yayınlanan *El Organizador*'da ele alınmaktadır. Bunlara ek olarak parti, hem parti içinde hem de ticari dağıtım aracılığıyla dağıtılan Yeni Çağ'ın (BSS'nin) binlerce kopyasını da basmaktadır. Biz, Kolombiya KP'nin resmi organı olmayan ve Sosyal Bilimler Araştırma ve Öğrenim Merkezi gözetiminde çıkarılan *Estudios Marxistas*'ı (Marksist Araştırmalar) da basıp dağıtıyoruz.

Kitap basımı, bizim ideolojik çalışmamızın önemli bir bölümünü oluşturuyor. Marks, Engels ve Lenin'in kitapları ve broşürleri, Kolombiya'da ve öteki Latin Amerika ülkelerinde büyük bir talep konusudur. Parti basım evleri, Kolombiya yazarlarının, özellikle de Kolombiya KP önderlerinin yapıtlarını da yayınlamaktadır. Son yayınlarımız arasında Kolombiya KP MK Genel Sekreteri Gilberto Vieira'nın ve MK Yürütme Komitesi üyesi Alvaro Vasquez'in yazılarından oluşan kitapları yer alıyor. Yayınlarımızın geniş kapsamlı konuları arasında parti tarihi, sendikalar, sosyal yığın hareketleri, terörizm ve militarizm, tekellerin egemenliği ve emperyalizm egemenliğine karşı savaşım bulunuyor.

Propaganda faaliyetimizin gözden geçirilmesi gereken bir başka yanı da temel parti örgütleri tarafından çoğaltılan ya da basılan bültenlerdir. Deneyim, Voz'un ve öteki merkez organlarının dışında, komünistlerin, partinin yığınların içindeki etkinliğini artırmak için ek organlara gereksinim duyduklarını ortaya koymuştur. «Suskunluk komplo»ları ve Kolombiya KP'ne yönelik gerici karalama kampanyaları atmosferinde, parti içindeki başına buyruk olarak yeraltına geçme ya da kendini yalıtılma eğilimlerine karşı yerel gazeteler, yığınlarla diyalogun canlandırılmasına ve parti sıralarının genişletilmesi için taze olanakların yaratılmasına yardımcı olmaktadır.

Parti yayınları, 40 kadar bölgesel ve ulusal günlük gazeteye karşı eşitsiz bir savaşım yürütmektedir. Bunlar, toplam tirajı 1,5 milyon olan burjuva gazeteleridir. Ne kadar istesek de, haftalık *Voz* ve daha az tirajlı öteki

parti yayınları, güçler ilişkisindeki bu orantısızlığı giderememektedirler. Bunun ışığında Kolombiya KP'nin 13. Kongresi, komünistlerin radyo ve televizyon üzerinde de etkin etkinlik kurmalarını kararlaştırdı.

«Kolaylıklar», ekonomik ve politik kazanç nedeniyle hükümet, işadamlarının, radyo dalgalarını ve televizyon kanallarını kullanmalarına izin veriyor. Büyük tekeller atmosferi ticari reklamlarla, yüksek dozlu anti-komünizm ile, yoğunlaştırılmış düşük kaliteli programlarla doldurdular. Bu arada hükümet, ilerici politik örgütlerin yığınsal iletişim araçlarını kullanmasını bloke etti ve işçi sınıfı hareketinin görüşlerini reddetti. O nedenle Kolombiya komünistleri gerçek bir enformasyon özgürlüğünü, ülkelerinin demokratik yenilenmesi savaşımının bir parçası olarak görüyorlar.

Her şeyden önce, politik aşagılanmaya karşı ve Kolombiya KP'nin görüşlerini radyo ve televizyonda ifade etme hakkına saygı için kampanya yürütüyoruz. Partinin sosyal yaşamdaki artan rolü ve yığınların arasında güçlenen etkisiyle birlikte, komünistler, kimi ileri adımlar da atmış bulunuyorlar. Arada sırada kimi yayınlarda ve haber bültenlerinde (yetersiz ve düzensiz de olsa) partinin önerileri ve önderlerinin açıklamaları yer alıyor. Buna ek olarak, biz, radyoda yayınlanmak üzere kendi haber bültenlerimizi ve kültür programlarımızı da hazırlamaya başladık. Böylece programların hazırlanması, kaynaklarımızın azlığı ve sansür nedeniyle çok zordur. Ne ki, yavaş da olsa somut sonuçlar alınıyor, komünistler efere yaklaşıyorlar. Günde iki kez Bogota'daki radyo istasyonu partiye yakın gazeteciler tarafından hazırlanan 45 dakikalık haber programları yayınlamaktadır.

Parti, propaganda çalışmalarımızda, video-kaset, film, sesli slaytlar ve geleneksel teypler gibi görsel ve işitsel araçları da hızla uygulamaya koymaya önem veriyor. 1982'da yapılan Propaganda üzerine Ulusal Konferansta, haklı olarak vurgulandığı gibi, kırsal alanlarda işitsel araçlarla parlamento tartışmalarının yansıtılması ya da baskı aygıtlarını sergileyen belgelerin aktarılması, köylüler için unutulmaz olaylar oluyor ve partinin görüşlerinin yaygınlaştırılması için umut verici araçlar olarak beliriyor.

Sonuçta, Kolombiya KP'nin propaganda ve enformasyon çalışmasının biçimleri, sürekli olarak genişletilmektedir. İdeolojik etkinliğimizin kanallarını çeşitlendirmeye, kardeş partilerin kazandıkları deneyimleri, Kolombiya koşullarına uyarlamak için, öğrenmeye çalışıyoruz. Bu partilerin büyük çoğunluğunun merkez organlarının geleneksel basın bayramları vardır. Bizim Voz'un basın bayramı ise, daha yeni başlamıştır (1978'den bu yana).

İlk başta, bu önlem son derece küçük bir yankı buldu, ama parti komi-

teleri bunun örgütlenmesine katıldıkça, kardeş partilerin organlarının özellikle de Sovyet *Pravda'sının*, Küba'nın *Granma'sının* ve öteki sosyalist ülkeler partilerinin yayın organlarının basın bayramına katılmaları sağlandıkça, festivalin önemi de gittikçe arttı. Bugün bu, ulusal yaşamda, dikkate değer bir politik ve kültürel olay olmuştur.

Basın bayramının karakterinde ve hazırlanmasında çok şeyi değiştirdik. İlk başlarda, bu bayramlar festivalin duygusal düzeyini düşüren konuşmalarla doluydu. Şimdi ise program, parti adına kısa bir konuşmayı izleyen festivalin yapıldığı alana yayılmış olan pavyonlarda, hatıra satış bayilerinde ve kitapçıların önünde yapılan sayısız politik faaliyeti içermektedir. Sosyalist ülkelerden dostlarımız, bize, festivalin estetik, sanatsal ve atletik düzeyini yükseltmede yardımcı oldular.

Birçok militanın ve Kolombiya KP üyesinin *Voz* basın bayramının önemini kavradıklarını sevinçle görüyoruz. Bundan yalnızca gazete değil, bir bütün olarak parti yararlanıyor. Festival alanı, komünistlere, yalnızca bizim fikirlerimize ve amaçlarımıza yabancı olmakla kalmayan, aynı zamanda komünist partisi hakkında tümüyle çarpık görüşleri bulunan binlerce Kolombiyalı ile ilişkiye geçme olanağını sağlıyor. Festivalin özgür ve şen ortamı, bu insanlara komünistlerin yaratıcı ve örgütleyici yeteneklerini görmeleri için ilk fırsatı veriyor ve onlara ilk elden partinin kapalı bir mezhep olmayıp, güçlü bir aile olduğunu, bünyesinde aynı görüşten ve çalışmak kadar eğlenmesini de bilen insanların yer aldığını görmelerini sağlıyor. Bu türden «keşif»lerin önemini küçümsemek mümkün değildir, çünkü kadın ve erkeklerin kafalarına girerken bunlar, onları komünistlerden ayıran önyargıları ve güvensizlik engellerini kırmaya yardımcı olmaktadır.

Partinin seslendiği yığınları genişletmek gereksinimi, komünistleri, eğitimleri, özgül yaratıcı işleri ve yetenekleri olan, fikirler ve enformasyon yaymayla ilgili meslek gruplarının üyeleri arasında daha enerjik bir çalışmaya yöneltmiştir. Bunlar herşeyden önce gazeteciler, görsel sanatlarda çalışan yazarlar ve işçiler, sahne ve film sanatçılarıdır.

Burjuvazi, yaratıcı alanlarda çalışan aydınlar arasındaki ideolojik etkinliğini sürdürmek ve pekiştirmek için onları mali bağımlılık zincirleriyle sıkıştırmaya çalışıyor. Onların alışkanlıklarını, beğenilerini, toplumdaki kendi rollerine ilişkin bireysel ve seçmeci yaklaşımları türünden özgül yanlarını ustaca kullanıyor. Buna, antikomünist önyargılar, komünistlerin her türlü insancıl duygudan kaçtıkları şeklindeki yanlış fikirler de eklenirse, Kolombiya KP'nin aydınlarla diyalogunun hâlâ ne kadar güç sağlandığı daha iyi anlaşılır.

Bu alanda çalışan parti üyeleri, tüm öteki toplumsal kesimler içinde çalışanlar için geçerli olduğu gibi, son derece esnek ve soğukkanlı,

gerici fikirleri çürütmek için ve Kolombiya KP'nin çizgisinin doğruluğunu kanıtlamak için en doğru kanıtları öne sürebilmek yeteneğinde olmak zorundadır. Bu yoldaşlar, sekterlik, biçimcilik, alıncılık gibi orada burada sık sık raslanan eksikliklerden tümüyle arınmış olmalıydılar. Propaganda, genel olarak stereotiplere, biçimciliğe ve atıllığa dayanamaz, ve biz partinin ideolojik cephesinde çalışan her savaşçının bunu kafasına kazınması gerektiğine inanıyoruz.

Özelden başlayıp genele giden yoldaşlar, basitten karmaşığa giden yoldaşlar, doğru bir yaklaşım içindedir. Başka bir deyişle, örneğin gazetecilerin örgütlerinde çalışırken, onlar, basın alanında çalışanların daha yüksek ücret, işten atılma, şirket kontratları gibi yaşamsal çıkarlarından hareket ederler. Bu çıkış noktası yapılırsa, gazetecilere, anayasa tarafından sözde güvence altına alınan özgürlüklerin, ancak bunlar uğruna savaşım verilirse, gerçekleştirilebileceği gösterilebilir.

Komünist partisinin desteklediği gazetecilerin baskısı sonucu parlamento, gazeteciliği ülke yaşamında ilk kez bir meslek olarak kabul eden bir yasayı onayladı. Şimdi biz basın emekçilerinin üye olduğu sayısız zanaatçı örgütü yerine tek ve militan bir federasyonun kurulmasına çalışıyoruz. Bu sorunun çözülmesi, gazetecilerin çıkarlarının kapitalist basın baronları tarafından tehdit edilmesine karşı savunulmasını önemli ölçüde güçlendirecektir.

Propaganda, yalnızca ideoloji ve politika ile değil, aynı zamanda kültür alanındaki etkinliklerle de bağlıdır. Sahne sanatçıları ve yazarlarıyla ilişkiler konusunda ilginç deneyimlere sahip olduk. Bunlar sonucu Kolombiya KP kimi sonuçlar sağladı: Kolombiya tiyatrosunda klasik olarak kabul edilen prodüktör, oyun yazarı ve aktörler arasında birçok komünist vardır. Bunlar, şarkıcılarla, orkestra üyeleri ve dans gruplarıyla birlikte partinin etkinlikler düzenlemesine ve bunların renkli ve çekici kılınmasına katkıda bulunuyorlar.

Kolombiya KP'nin görsel sanatçılar arasındaki etkinliğini de artırmaya çalışıyoruz. Kollektif atölyelerin kurulması, bunlarla çalışmanın yeni bir biçimidir. Bu, bizim propagandamızı daha etkin kılmakta ve yığınlara seslenme yeteneğimizi yükseltmektedir.

Örneğin, görsel araçların politik çalışmada önemli bir yeri vardır. Şu ana kadar bizim afişlerimiz, bayraklarımız ve pullarımız işçiler ve zanaatçılar arasındaki amatörler tarafından yapılmaktaydı. Tüm bunların çizgisi ve içeriği, daha yüksek bir düzeye çıkarılmak durumundadır. Büyük parti örgütlerinin deneyimli profesyonel çizerleri ve sanatçıları işe katması, görsel ajitasyon araçlarının hazırlanmasındaki biçimciliğin aşılmasına, bunların çekici ve etkin kılınmasına yardım etmiştir. Afiş ve pul basmak için bir dizi atölye kurmuş bulunuyoruz. Sanatçılar, propaganda takım-

larına, barış ve demokrasi savaşımı için, daha zengin ve renkli duvarların hazırlanmasında yardımcı oluyorlar. Gerici militaristler tarafından öldürülen Javier Baquero'nun adını taşıyan takımın girişimini özellikle belirtmek gerekiyor. Bu takım başkentte duvarları politik afişlerle süsledi. Bu girişim, ülkenin öteki kentlerinde de örnek alındı.

Propagandanın ideolojik-politik içeriği, aynı zamanda komünist ülkeleri yığınların içine kimin ne kadar yetenekle, keskinlik ve basitlikle taşıdığı ile, partinin görüşlerinin inançla nüfusun en geniş kesimlerine nasıl iletilişiyle de belirlenir.

Georgi Dimitrof'un Komintern'in 7. Kongresinde verdiği bir örneği anımsayalım. Dimitrof, Almanya'da Hitler'in darbesinden bir süre önce işsizlerin bir toplantısına katılır. Dinleyicilerin ısrarı üzerine başkan sözü bir komüniste bırakır. Komünist konuşmak üzere ayağa kalktığı zaman dinleyiciler arasında beklentinin ifadesi olan bir sessizlik görülür. Komünist, yüksek ve güçlü bir sesle konuşur:

«Yoldaşlar, Komünist Enternasyonalin kısa süre önce sona eren Plenumunda... Sizin önünüzdeki başlıca görev, işçi sınıfının çoğunluğunu saflarınıza kazanmaktır. (Gülüşmeler). Plenum, işsizler hareketinin politize edilmesi gerektiğini saptadı. (Gülüşmeler). Plenum, sizden hareketinizi bir üst düzeye çıkarmanızı bekliyor. (Gülüşmeler).»⁽¹⁾ Salonun bir köşesinde oturan Dimitrof, içtenlikle komünistin söyleyeceklerini dinlemeye hazır olan işsizlerin düş kırıklıklarını gizlemek için hiçbir çaba göstermediklerini ve başkanın konuşmacıdan kürsüyü boşaltmasını istemesine karşı tek bir protestoda bile bulunmamalarını acıyla izler.

Bu, uzun bir zaman önce olmuş bir olaydır. Fakat öykü, bugüne de önemli bir mesaj iletmektedir. Bu öykü, emekçi yığınlarla konuşma yeteneğinin soyut bir konu olmadığını, bu yeteneğin partinin yığınlar arasındaki etkinliğinin stiline ve özüne, onun yığınların ruh halini ve yakıcı sorunlarını kavramasına bağlı bulunduğunu gösteriyor.

İşte Kolombiya KP Parti Okulu'nda düzenlenen özel kurslara katılan propagandacı kadrolarımıza öğretmeye çalıştığımız tutum, budur. Öğrenciler arasında, daha sonra Voz'un muhabirleri olacaklar, temel örgütlerin basılı materyallerini hazırlayanlar ve ajitatörler yer almaktadır. Bunlara, teorik bilgi verilmekte, gazetecilik ve konuşma yeteneklerini geliştirici pratikler yaptırılmaktadır. Bunların davaya bağlılığı ve yüksek mesleki yetenekleri, Kolombiya'daki politik savaş cephesinde komünistlerin sesinin daha etkin çıkmasına yardımcı olacaktır.

(1) Georgi Dimitrof, «Yapıtlar», Sofya 1954, c. 10, s. 157. (Bulgarca)

Halk erki toplumsal ilerlemenin itici gücüdür

Yevgeni Ambartsumov

SSCB Bilimler Akademisi, Dünya Sosyalist Sistemi Ekonomi
Enstitüsü Politik Sorunlar Bölümü Başkanı

Ganço Ganev

Bulgaristan Komünist Partisi MK üyesi

Sosyalizmin politik sistemi, ilk aşamalarında, proletarya diktatörlüğü ile belirlenir. Ama yeni sistem gelişip pekiştikçe halkın tümünün çıkarlarını gitgide daha çok dile getirmeye çalışır ve *tüm halkın devletin* kurulmasına yönelir. SSCB ve öteki kardeş sosyalist ülkelerde yeni toplumun kurulmasında elde edilen deneyimler özetlendiğinde, yaratıcı Marksizmin çıkardığı ana sonuçlardan biri işte budur.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi (SBKP) Merkez Komitesi, Haziran 1983 Plenumunda halk erkinin daha da derinleştirilmesi konusunu inceledi ve şunu belirtti: «Uzun erimde biz komünistler Sovyet devletininki-derek toplumsal kendi kendini yönetime doğru gelişmekte olduğu görüşündeyiz. Tüm halkın devletininki daha da gelişmesi ve yığınların toplumsal faaliyetleri yürütmeye daha geniş bir şekilde katılımıyla bunun gerçekleşeceğine inanıyoruz.» (1)

Şunu belirtelim ki, yeni toplumun politik örgütlenmesinin yetkinleştirilmesi doğrudan onun sınıfsal yapısındaki değişikliklere ve bu değişiklikleri yönlendirmeye bağlıdır. Ancak bu noktada durmak doğru olmaz. Çünkü komünizm yönünde atılan her adımla, ilerleme artan ölçüde sosyalist ve komünist yaşam biçiminin mimarları ve toplumsal dönüşümlerin bilinçli özneleri olan emekçi halkın toplumsal faaliyetleriyle belirlenmektedir. Bu da tek tek her bireyin faaliyeti demektir.

* Bu serideki öteki makaleler için bak: BSS No: 12 1983 ve No: 3, 6 1984. Bu makale «Sosyalist Demokrasiyi Geliştirmenin Güncel Sorunları ve Yolları» konulu uluslararası sempozyumda (Moskova, 1983) sunulan tebliğleri temel almaktadır. Sosyalist ülkeler bilimler akademileri arasında çok yönlü işbirliği çerçevesinde, SSCB Bilimler Akademisi Dünya Sosyalist Sistemi Ekonomi Enstitüsü ve BSS Dergisinin düzenlediği sempozyuma Bulgaristan, Çekoslovakya, DAC, Macaristan, Polonya, Romanya, SSCB ve Vietnam'dan bilim enstitüleri ve BSS Dergisi redaksiyon üyeleri katıldı.

(1) Information Bulletin, № 6 1983, Barış ve Sosyalizm, Prag, s. 49.

İşte bu nedenle, ekonomik, toplumsal, kültürel ve yaşamın öteki alanlarında yığınların toplumsal faaliyetlerini artırma çabaları en canalıcı ve herşeyden önemli politik bir görevdir.

Gelişiminin her aşamasında sosyalizm bu zor görevi yerine getirmek zorundadır. Bu her aşamada aynı olmasına karşın, ana stratejik çizgi açısından en ağırlıklı yanları her aşamada öne çıkma eğilimi göstermektedir. Bugün bu çizgi toplumsal üretimin yoğunlaştırılması, sosyalizmin üstünlükleriyle bilimsel teknik deyrimin kaynaştırılması ve ilerlemenin ana gücü olan «insan etmeni»nin tüm yaratıcı potansiyellerinin gerçekleştirilmesidir.

Bu yolda ilerleme, büyük ölçüde sosyalist ülkelerin milyonlarca emekçiye harekete geçirmede, halkın erkini derinleştirme ve genişletmede ne denli başarılı olduklarına bağlıdır. Eğer şu ya da bu nedenle bu yapılmazsa, sosyalist kuruluştaki başarısızlıklar ve toplumsal ilerlemede yavaşlama olması kaçınılmazdır. Marks, bunun ana yanlarından biri olarak, sadece «halk için yönetim»i garantilemek, erkin halkın yararına kullanımını değil, aynı zamanda çok daha geniş emekçi yığınların faaliyetlerini yoğunlaştırma gereğini, örneğin, «halk tarafından halkın yönetimi»nin uygulanması gereğini vurgulamıştı. ⁽²⁾

Böylece gelişmiş sosyalizmin özü ile uyumlu olan erk sistemi tüm halkın çıkarlarının devlette dile getirilmesine, politik ifadelere ve bunların gerçekleştirilmesine olanak tanıyan gerçek bir halk erkidir. Böyle bir sistem, öncü rolüyle işçi sınıfının, kooperatif köylülerinin ve halk aydınlarının bağlaşıklığını içeren toplumsal bir temel üzerine oturacak bir biçimde belirlenen bir yapının varlığını öngörmektedir.

Sosyalizmin politik sistemi tüm halkın sistemi olduğunda, bu kaçınılmaz olarak proletarya diktatörlüğü dönemine göre kimi önemli değişikliklere uğrayacaktır. Sadece devlet tüm halkın devleti olarak kalmıyacak, aynı zamanda işçi sınıfı partisi de tüm halkın partisine dönüşecektir. Merkez organların özel ayrıcalıklarının bir bölümünün yerel organlara devredilmesi ve devletin bazı faaliyetlerinin toplumsal örgütlere verilmesiyle politik yapının çeşitli ögeleri arasında işlevlerin yeni bir iç dağılımı söz konusudur. Başka bir deyişle, olgunlaşmış sosyalizmin etkinleştirilmesine yığınsal katılım için sürekli bir potansiyel artışı vardır. «Yeni bir toplumun kuruluş sürecinde sosyalist demokrasinin içeriği zenginleşir, tarihsel olarak biçimlenmiş olan kısıtlamalar ortadan kalkar ve halk erkini kullanma biçimleri daha da çeşitlenir. Bu süreç niteliksel değişimlere uğrayan sosyalist devlet sisteminin gelişmesine sınıksız bağlı olarak ilerler.» ⁽³⁾

⁽²⁾ K. Marks, F. Engels. «Yapıtlar», c. 17, s. 350.

⁽³⁾ Yuri Andropov, «Karl Marks'ın öğretisi ve SSCB'nde sosyalizm kuruluşunda kimi sorunlar», «Komünist», № 3, 1983.

Sürekli uygulanan demokratik merkeziyetçilik, sosyalizmin politik sisteminin dayandığı ve işlev gördüğü temel ilkelerden biri olan bu ilke şimdi özel bir önem taşımaktadır. Emekçi halk ve onun bölgelerdeki örgütleri tarafından büyük yaratıcı girişimlerin gelişmesiyle, halkın istek ve çıkarlarını dile getirerek toplumu birleşik merkezi yönlendirmenin diyalektik bir karşımını yansıtmaktadır.

Her somut durumda proletarya diktatörlüğü devletin tüm halkın devletine doğru gelişimi, ülkenin uluslararası konumu, işçi sınıfı ve demokratik hareketlerin birikmiş deneyim ve gelenekleri, partinin ve devlet yönetiminin olgunluğu ve sorumluluğu ve yığınsal bilinç düzeyiyle belirlenen kendi özgüllüklerini getirmektedir. Bu alanda uluslararası deneyimin tümü verimlidir ve bu deneyimi derleyip toparlamak, bir örneklikleri, başarıları, uzun erimdeki eğilimleri ortaya koymak, ayrıca toplumun politik sisteminin gelişmesindeki «dar boğazları» belirlemek, sosyalist dünyadaki bilim adamlarının ortak görevidir. Bu çalışmanın sonuçları, yeni sistemi güçlendirmede bizim ortak varlığımız, özendiricimiz ve ölçütümüzdür.

Herhangi bir sosyalist ülkede halk erkini düzenli olarak iyileştirme gereği, bellibaşlı iki etmen tarafından belirlenir. Bu etmenlerden ilki, bütün işçilerin üretim araçlarının ve toplumsal zenginliğin tümünün ortak malikleri olmalarıdır. Bundan ötürü, ekonomik gelişme ve başlıbaşına halkın genliği, bu zenginliğin malikleri ve yöneticileri olarak onların ne ölçüde canla başla hareket edeceklerine bağlıdır. İkincisi, sosyalist demokrasi, emekçilerin yaşamsal konularda kendi iradelerini dile getirdikleri bir biçimdir. Sosyalist demokrasiden ötürü ve onun aracılığıyla, insanın toplumsal nitelikleri yeni toplumda biçimlenir. Bu nedenle, demokrasinin yaygınlaşıp derinleşmesi, her şeyiyle bir insanın oluşup biçimlenmesinin ana koşuludur.

Öyleyse, kendi çıkarlarını yaşama geçiren gerçek halk erkine ve bu çıkarların nasıl yaşama geçirildiğine kimse kayıtsız kalamaz. Nesnel ve öznel nedenlerden ötürü, emekçiler için onların temsilcileri aracılığıyla yürütülen hükümeti, emekçiler tarafından yürütülen bir hükümete dönüştürme ⁽⁴⁾ biçimindeki Lenin'in programatik düşüncesini yaşama geçirmek kolay bir iş değildir. Gelişmiş sosyalizmde böyle bir dönüşüm, politik mekanizmaların sadece toptan değişimini simgelemekle kalmaz, aynı zamanda, bir yandan yönetsel, merkeziyetçi ve demokratik yönetim metotları, merkezi erk organlarının yetki ve işlevleri ve öte yandan yerel erk organları arasındaki dengede bir değişmeyi zorunlu kılar, temsili ve doğrudan demokrasinin daha uyumlu bileşimini devlet aygıtının faaliyetleri, vb. üzerinde daha büyük bir halk denetimini gerektirir.

⁽⁴⁾ Lenin, Tüm yapıtları, c. 38, s. 170.

Bu bağlamda, emekçi halkın kendi eliyle erkin kullanılmasını beklenin gerçeki olmadığı, çünkü toplumsal ilişkilerin yönetiminin uzmanca bir bilgi gerektirdiği, yığınların ise bu bilgiye sahip olmadığı yolunda burjuva ideologlarca yayılan görüşlerin hiçbir temele dayanmadığını vur-gulayalım. Elbette, konunun çapraşık ve karmaşıklığını yadsımak saçma olur. Ancak bu görevin üstesinden gelmeye şu ya da bu biçimde *yanışmamaya kalkışmanın* ve yığınlarla bağları yitirmeye yol açan eskimiş erk biçimlerini sosyalizmde korumaya çalışmanın vahim olumsuz sonuçları vardır. Ortaya çıkan karmaşık ve çokyönlü yönetsel sorunların üstesinden gelmede, yığınların en geniş katılımı olmaksızın yeni sistemi herhangi bir gerçek biçimde iyileştirmek olanaksızdır. Burada özellikle şunu da belirtelim:

Başlı başına yeni sistemin niteliği, devlet aygıtı görevlilerinin bir tür ayrı ve kendi kendine yeterli bir katmana dönüştürülmesine yabancıdır. Bununla birlikte, sosyalizmde bile, «yönetsel görevlilerin» çalışmaları, teknokratik eğilim ve bürokratik uygulamalara bağışık değildir. Bu eğilim ve uygulamalar özellikle tehlikelidir. Çünkü bunlar, toplumsal çıkar pahasına görevlilerin kendi çıkarlarını savunmalarını andırır. Marks şöyle diyor: «Bürokrosi, kendini devletin sonul amacı sayar... Devletin amacı, onun (bürokratin) özel amacına yüksek makamlar peşinde koşmaya, kariyer yapmaya dönüşür». (5)

Bürokratik uygulamalar, ileri yönelik bilgilendirme ve özellikle halktan gelen bilgilendirme sistemini çarpıtır, girişimciliği boğarak, emekçilerin yaratıcı düşünmesine ayak bağı olarak, sonuçta sosyalist demokrasinin gerçek gelişmesini engelleyerek, yöneticilerle yönetilen kitle arasında bir duvar koyar.

SBKP Merkez Komitesi Genel Sekreteri Konstantin Çernenko bu konuda şöyle diyor: «Yönetimin şimdiki düzeyi, Sovyet hükümetinin ve ekonomik kuruluşların çalışmasında bürokratik uygulamalara karşı aralıksız savaşımları öngören bir stili ortaya koymayı zorunlu kılıyor... Sovyet dönemi boyunca devlet aygıtı ve ekonomik organların çalışmasında geçmişten miras kalan biçimsel ve bürokratik metotların kökünü kazımak için çok şey yapıldı. Sosyalist demokrasinin çok yönlü gelişmesi ve onmilyonlarca emekçinin devlet yönetimine katılması, bürokratik uygulamaların tümüyle ve nihai olarak tasfiyesi için nesnel önkoşullar yarattı. Ancak bu, ne yazık ki direnegelen bir beladır». (6)

Bürokratik uygulamalar, aşırı merkezileşmiş bir yönetimin yalnız sonucu değil, nedenidir de. Bürokratik uygulamalar, aynı zamanda, dar görüşlü kesimsel tutumlara temel oluşturur, bencil yerel çıkarların öne çıkmasına,

(5) Karl Marks, Friedrich Engels, «Yapıtlar», c. 1, s. 271—272.

(6) Konstantin Çernenko, Seçme Konuşmalar ve Yazılar, Moskova, 1984 s. 311—312. (Ruşça)

merkezkaç eğilimlere olanak sağlar. Burada görevlilerin eğitsel ve nitel ölçütlerini yükseltmenin, bürokratik uygulamalara karşı savaşta henüz köklü bir araç oluşturmadığını belirtelim. Çünkü bu uygulamalar, demokratik yönetim metotlarının yaşamda henüz ağırlığını yeterince ortaya koyamaması yüzünden, büyük ölçüde bundan kaynaklanıyor.

Bürokratik uygulamalara karşı savaşımда güvenilir bir aracın, aygıt tarafından topluma her yerde kesinkes hesap vermesinin getirilmesi ve toplum tarafından kendine hizmet eden örgütlerin sıkı denetimi olduğu kanısındayız. Bürokratik uygulamaları ortadan kaldırmaya yardımcı olan şey, bunların karşılıklı birbirlerini tamamlamaları ve geliştirebilmeleri için yönetimde profesyonelleşmeyle demokrasinin en uygun ve azami biçimde alışımıdır.

Sosyalist demokrasinin etkin bir biçimde işlemesi, büyük ölçüde yığınların ehliyetine, verimliliğine ve sorumluluk duygusuna bağlıdır. Onların onmilyonlarca işçiyle toplumu yönetmeye katılımı, en başta, en kolay olarak üretim kolektifleri (ve bölgesel kolektifler) çerçevesinde gerçekleştirilebilir. Bundan ötürü son yıllarda yönetimdeki komünist partilerinin kabul ettikleri programatik kararlar, daha ileri ekonomik yoğunlaşmanın *üretim alanındaki demokratik ilkelerin* ardıcıl gelişme ve derinleşmesiyle sıkı sıkıya bağlıdır. Çünkü demokrasi, insanın hergün içinde çalıştığı alana uzanınca, gerçek bir demokrasi olur. Bundan ötürü, ekip, bölüm, işletme, dernek kolektiflerinin ve seyrek nüfuslu yerleşim alanlarının sosyal-politik çalışma ve kararlarına gitgide daha büyük bir önem veriliyor.

Sosyalist öz yönetimi başarıyla gerçekleştiren emek kolektiflerinin çalışma organlarında giderek biriktirilen deney, incelenmeyi hak ediyor.

Geçtiğimiz birkaç yıl boyunca, Sovyetler Birliği de içinde, bir dizi ülkede emekçi halkın hükümete katılımı, ekonomik muhasebe ilişkilerinin genişlemesiyle yaygınlaştı. Üretimde demokrasi, somut bir iş teşviki oldu. Örneğin toplu sözleşme, üretici ile tüketicinin ya da özgül bir biçimde söylersek yükümlülüğü üstlenen (takım, çiftlik ya da birim kolektifi) ile alıcının (yapı şirketinin yönetimi devlet çiftliği, kolektif çiftlik, vb.) çıkarlarının koordine edilmesi temelinde olur. Çalışma kolektifi, anlaşmada saptanan yüksek kaliteli üründen gerekli miktarda üretmeyi ve yönetimde tam zamanında gerekli kaynakları sağlamayı, kolektifin çalışması için gerekli koşulları güvence altına almayı, fiyatlara uygun olarak ürüne ödeme yapmayı üstlenir.

Bu da, işçilerin bireysel çıkarlarıyla bir bütün olarak kolektifin ve ekonomik birimin görevleriyle ve devletin çıkarlarıyla iyi bir bileşimini sağlar. Kolektifin üyeleri, kendi üretim sorunlarının gelişmesini tartışır, emeğin ne biçimde değerlendirileceğini belirler, kolektife kimlerin alına-

cağını saptar, yöneticileri seçer, vb. Başka bir deyişle, emekçilerin yürütme ve yönetme işlevleri bütünleşmiştir. Her emekçi, kendi emeği ve politik aktifliğini sergiler, aynı zamanda kendi yeteneklerini daha tam ortaya koyarken toplumsal üretimin etkinliğini artırır. Bunun sonucu, üretimin yönetimine doğrudan katılan emekçilerin çevresi göze çarpan bir şekilde genişler.

Yığınların beceri, enerji ve girişkenliğini gayrete getirmeyi amaçlayan Sovyetler Birliği'ndeki Emek Kollektifleri Yasası, toplumsal süreçlerin gelişmesinde önemli bir rol oynuyor. (?)

Bulgaristan'da yeni bir Emek Yasası tasarısı tamamlanmak üzere. Belge, tüm halkın tartışılmasına açıldı ve 1 milyonu aşkın emekçi bu tartışmaya katıldı, 140 binden fazla öneri, tavsiye ve düşüncelerini ilettiler. Yasa, emeğin korunması, işçi haklarının korunması, yönetimin faaliyetinin denetlenmesi, teşvikler, toplumsal fonların dağıtımı vb. alanlarda kollektifin haklarını ve demokratik yönetim biçimlerini daha da genişletiyor.

Pratik, üretimdeki işçilerin yönetime, hiçbir şekilde birbirleriyle eşdeğerde olmayan çeşitli düzeylerde katılabileceklerini gösteriyor. Bunların başında kararların kabulü ve düzeltilmesi geliyor. Bu tür işleri yerine getirmekle yetkili olan ekonomik menecerdir. Emekçiler, kararların hazırlanmasına genel olarak danışma biçiminde katılıyor, fikirlerini dile getiriyor, değişik önerilerde bulunuyorlar. Yönetime bu tür katılımın sınırlı boyutlarda olduğu kuşkusuz görmezden gelinemez. Çünkü emekçilerin dile getirdikleri görüşler daha sonraki yönergelere yansiyabilir de, yansıyamayabilir de. Ama sorumluluk öncelikle bu yönergeyi yürürlüğe sokan kişindir. Dolayısıyla, üretimde yönetimin demokratikleşmesi, gerçekleştirmekle yükümlü olacağı kararların alınmasında kollektifin rolünün genişletilmesini de sağlamalıdır. Üretimde öz yönetimin, bireyin kendisini üretimin efendisi olarak göreceği şekilde geliştirilmesi koşulları ancak böyle yaratılır.

Yönetime geniş halk yığınlarının katılması, ancak üretim kollektifi ve onun sosyal örgütleri yönetim kararlarını onaylamaktan öteye işler yaparlarsa, ekonomik, sosyal, politik alanlarda gözönüne alınabilir bir etki oluşturur. Yani üretim kollektifi ve sosyal örgütleri kararların oluşturulmasına ve alınmasına katılmalı, bu kararların yerine getirilmesinde daha büyük bir sorumluluk payı üstlenmelidir. Üstlenilen yüklenimler yerine getirildiğinde maddi kazanç elde etme ya da tersine, yerine getirilmediğinde para cezası ödeme gibi, bu kararların peşinde getirdiği bütün sonuçları da kabul etmelidirler. Kollektif üyelerinin işletmenin işlerinin başarılı gelişmesindeki sorumluluğu, yeni sistem ülkelerinde yaygın

(?) Haydar Aliev, «Sosyalist toplumun çekirdeği», Yeni Çağ, No. 3, 1984

olan sosyalist yaratıcı yarışmanın örgütlenmesinde canlı bir şekilde dile geliyor. Emekçiler, sosyalist yüklenimler altına girip bunları yerine getirerek ekonominin gelişmesine amaca uygun bir etkide bulunuyorlar ve bizzat kendilerinin bulduğu rezervler ve yeni olanaklar ışığında yaratıcı yarışmaya katılıyorlar. Eğer emekçiler bu işi ciddiye alırlarsa, tek tek işçiler ya da kolektifçe üstlenilen yüklenimler, örgüt ve yürütme çalışmalarını birleştirmeye yardım eden öz yönetimin ortaya çıkmasında önemli bir eylem oluyor.

Üretimde demokrasinin sağlamlaşmasının, yönetim daireleri (devlet daireleri) ve emekçiler arasında görevlerin hiç de basit olmayan bir biçimde birbirinden ayrılmasının niteliği üstünde etkisi vardır. Böylece emekçilerin kendilerinin gittikçe daha geniş faaliyet alanlarında kararlar almaları ile sosyalist öz yönetime doğru giden çizgi gittikçe daha belirgin bir şekilde öne çıkıyor.

Sosyalizm koşullarında emekçilerin yönetime katılımı yeniden üretim devresinin her evresinde genişliyor (ve bu, yeni üretim ilişkileri ile kapitalist üretim ilişkileri arasındaki temel ayrımlardan biridir). Özellikle, maddi zenginliğin dağıtımında (paylaşılmasında) kollektiflerin rolü gözle görülür biçimde artıyor. Ama, dağıtım ne kadar mükemmel olursa olsun, ancak üretilen dağıtılabılır. Üreticinin ekonomik çıkarının hem dağıtım, hem de üretimle bağlı olması çok doğaldır. Halk erkinin şimdiki aşamasında sendikalar ve öteki toplumsal örgütler, üleşimde de, üretimde de artan bir etkide bulunuyorlar. Dolayısıyla, onların işlevleri genişliyor ve ilgili toplumsal grubun çıkarlarıyla tüm halkın çıkarları içiçe geçiyor. Bir yandan, kollektifin ve onun üyelerinin her birinin çıkarları yönetimin bireysel öğelerinin olası savaşımlarına karşı, bürokratik çarpıklıklara, modası geçmiş biçimci yaklaşımlara, öte yandan da kimi emekçilerin işe karşı sorumsuz davranışına-disiplinsizlik vb. gibi-karşı korunuyor. Bu ikili işlevin açık-seçik uygulanması sırasında sendikalar emekçiler içinde saygınlık ve aynı zamanda, ekonomik yönetimin titiz ve makul bir iş arkadaşı olarak ün kazandılar.

Sosyalist demokrasi burjuva bireyciliğine ve bencilliğe emekçilerin bilinçli disiplini ile karşı çıkar. Bu disiplin hem bireyin, hem de toplumun yararınadır. Özgür işçinin sorumluluk duygusuna özellikle yüksek değer biçen Marks'ı ⁽⁸⁾ hatırlayalım. Sosyalist ülkelerde pratik, bu duygunun yeterince geliştiği yerlerde üretimde-üstün sonuçlar alındığını, yığınların refahının yükseldiğini ve sosyalist demokrasinin aktif bir şekilde işlediğini gösteriyor. Tersı durumda ise, ekonomik büyümede, emeğin enerji ve girişimciliğinde, yaşam düzeyinde bir düşüş söz konusu olur.

Sorumluluk duygusu ve disiplin elbette yığınlar tarafından yalnız sos-

(⁸) Bak: Karl Marks, Friedrich Engels, Yapıtlar, c. 49, s. 86. (Rusça)

yal adalet ilkesinin – herkesten yeteneğine göre, herkese emeğine göre – yeni toplumda etkin olan bu ilkenin kesinkes uygulanması ile sıkıca bağlı olarak geliştirilebilir. Bu formülasyon, sosyalizmde toplumsal yaşamın demokratik moral ölçütlerini dile getiriyor. Kötü niyetli olmasa bile (bu üretimde birbirine benzemeyen koşulların, emek girdilerinin yetersiz değerlendirilmesi vb.nin etkisiyle olabilir) bu ilkenin herhangi bir biçimde çiğnenişli üretim göstergeleri, emekçilerin ruhsal ve moral durumları üzerinde olumsuz etkilere yolaçar. Bu da emekçilerin demokratik faaliyetlerinin içinin boşaltılması eğilimini doğurur.

Tüm toplum ölçüsünde sosyalist adalet ilkelerinden sapmalar, daha da tehlikeli politik sonuçlarla doludur. Nitekim 1970'li yılların sonlarında Polonya'da ortaya çıkan parti içi yaşam ölçütlerinin çiğnenmesi, sosyalist halk erkinin uygulanmasında bürokratik ve otokratik sınırlamalar, ideolojik ve eğitim çalışmalarının savsaklanması, bunlara üstünkörü yaklaşım, öteki olumsuz süreçler partinin saygınlığına zarar vermiştir. Bu çiğnemelerin üstesinden gelmek ve toplum yaşamını iyileştirmek için harcanan kararlı çabalar – yönetimin tutarlılıkla uyguladığı – PPIP'nin Olağanüstü. Kongresi'nin ana çizgisinde dile geliyor. ⁽⁹⁾

Emeğin ve tüketimin ölçülmesi üzerinde en kesin kontrol ancak bir dizi çok iyi hazırlanmış ekonomik, örgütsel ve hukuki önlemin, bu önlemlerin yerine getirilmesinin değişik biçimde doğrulanması ve gitgide daha geniş emekçi yığınların katılımıyla bağlantılı olarak sağlanabilir. Bu doğal olarak emekçilerin ek çabalarını gerektirir ve bu noktada bazılarının sosyal faaliyet için çaba ve zaman harcamakta dikkate değer bir isteksizlik gösterdiklerini söylemek doğru olur.

Lenin'in «tek tek ve her yurttaşı devleti yönetme yükünü omuzlarken kendi payına düşen doğrudan ve hergünkü görevi yerine getirmeye çekme» de özel bir güçlük gördüğünü hatırlayalım. ⁽¹⁰⁾ Burda «yük» sözcüğünün özenle seçilerek kullanıldığı kasındayız, çünkü sevk ve idareye gerçek katılım manevi ve fiziksel çaba, zaman, bilgi ve amaç duygusu gerektiren, genellikle güç, karmaşık ve olağanüstü sorumluluk taşıyan bir iştir. Emekçilerin yönetime katılmanın kendi arzularına ve toplumun çıkarlarına uygun düştüğü anlayışı bu tür faaliyetin başta gelen özendiricilerinden biri durumuna gelebilir ve kuşkusuz geliyor. Toplumsal çalışmanın ruhunu belki de en iyi ifade eden özdeyiş, «Herkes için demek, kendi için demektir» özdeyişidir. Halk erkinin genişlemesi, daha önce de söylemiş olduğumuz gibi, sanayi işletmesi, kolektif çiftlik ya da kuruluş sınırları içinde hapsedilemez ve hapsedilmemiştir. *Devlet düzeyinde önem taşıyan konuların* tartışılmasına ve bu konularda karar alınmasına emek-

⁽⁹⁾ Wojciech Jaruzelski, «Polonya Deneyiminin Gösterdikleri» Yeni Çağ, № 11, 1983. (Not Red.)

⁽¹⁰⁾ V. I. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 27, s. 156.

çilerin doğrudan katılımı halkın kendi kendini hükümet etmesinin gerçekleştirilmesindeki temel sorunlardan biridir. Sosyal yaşamın en önemli yanlarını belirleyen yasaların bütün halk tarafından tartışıldıktan sonra çıkartılması, artık sosyalist ülkelerde gelenek haline gelmiştir. Nitekim son olarak SBKP MK'nin hazırladığı Sovyetler Birliği'nde genel eğitim ve çalışmayla öğretim reformunun tartışılmasına milyonlarca yurttaş katıldı. Bunların tasarısı ayrıntılandırılan ve geliştiren yanıtları, uyarıları ve önerileri yığinsal iletişim araçlarında duyuruldu ve yasanın son kaleme alınışında gözönünde tutuldu.

Böylesi tartışmalar halk erki olan sovyetlerde, çalışma kolektiflerinde, sendikalarda ve doğrudan demokrasi ile temsili demokrasiyi bir araya getiren öbür toplumsal örgütlerde daha da yaygın bir şekilde gerçekleştiriliyor. ⁽¹¹⁾ Biz, komünist kuruculuk ilerledikçe temsili demokrasinin yerine doğrudan öz yönetimin bütünüyle geçeceği görüşünün doğru olmadığı kanısındayız. Şimdiki durumda ikisi de geliyor, gittikçe daha fazla içiçe geçiyor, birbirini tamamlıyor ve sürdürüyor. Bu doğaldır, çünkü, bir yandan emekçilerin politik bilincinin, kültürünün ve kazanımlarının artması, onların politik alanda kendi görüşlerini kendilerinin ifade etmeleri isteğini teşvik ediyor. Öte yandan, bütün sonuçların (örneğin, dış politikadaki ivedi görevlerin) pratikte dolaysız demokrasi temeli üzerinde çözülmesi olanaksızdır.

Bu koşullarda hemen hemen bütün sosyalist ülkelerde yerel yönetim organlarının gücünün yaygınlaşması belirleyici bir hal alıyor. Marksizm-Leninizm kurucularının yerleşim birimlerinde emekçilerin kendi kendilerini yönetmesinin örgütlenmesini, sosyalizmin politik sisteminin gelişmesinin ana çizgilerinden biri olarak gördüklerini hatırlatalım. Engels, Sosyal Demokratların bu programatik isteminin önemini şöyle belirtiyordu: «İl, ilçe ve köylerde genel oy ile seçilmiş görevliler eliyle tam bir kendi kendine yönetim. Devletin atadığı tüm yerel ve il yetkililerinin kaldırılması». ⁽¹²⁾ Lenin bu görüşe tekrar tekrar atıfta bulundu ve bunun Bolşevik Partisi'nin programına alınmasını önerdi. ⁽¹³⁾ Sovyet Rusya'da sosyalist devrimin utkusundan sonra, büyük ölçüde karşı devrimle savaşın çetin istemleri nedeniyle yönetimin kesinkes merkezileştirilmesi gerekiyordu. Ama iç savaşın en çok kızıştığı dönemde bile Bolşevik Partisi'nin programında Sovyet devletinin «yukarıdan herhangi bir yönetici atanmadan oluşan yerel ve bölgesel yönetimlerin başka herhangi bir yerde olduğundan çok daha yaygın bir biçimde» yürürlüğe konduğu belirtiliyordu. ⁽¹⁴⁾

⁽¹¹⁾ Bak: Penço Kubadinski, «Sosyalist demokrasinin gelişmesinde toplumsal örgütlerin rolü» Yeni Çağ, № 8, 1983.

⁽¹²⁾ Karl Marks ve Friedrich Engels, Yapıtlar, c. 22, s. 240.

⁽¹³⁾ Örneğin, V. İ. Lenin'in, Tüm Yapıtlar, c. 33, s. 74, bakınız.

⁽¹⁴⁾ Kongre, Konferans ve MK Plenumları Kararlarında ve Karar tasarılarında SBKP, Sekizinci baskı, c. 2, Moskova 1970, s. 42. (Rusça)

Bugün yerleşim birimlerinde sosyalist kendi kendini yönetimin geliştiğini kanıtlayan birçok örnek bulunuyor. Bulgaristan'da BKP MK Mart 1977 Plenumu'nda kabul edilen, ülkenin bölgesel gelişmesi üzerine programın uygulanmasıyla önemli sonuçlar elde edildi. Bu, ekonominin, kültürün ve toplumsal yaşamın gelişmesinin hızlanmasını sağladı ve bir zamanlar geride kalan bölgelerde yaşayanların girişimlerini teşvik etti. DAC'nde yerel yönetim organları ve önde gelen kombinalar ve işletmelerin kolektifleri, maddi ve insan gücü kaynaklarından önemli ölçüde tasarruf amacıyla, bölgenin gereksinim duyulan her şeyde kendi kendine yeterliliğini geliştiriyorlar. SBKP, geçtiğimiz dönemde Sovyetlerin her düzeydeki çalışmalarında köklü gelişmeleri gerçekleştirmek için büyük çaba harcadı. SBKP MK 1984 Nisan Plenumu'nda, Sovyetlerin muazzam olanaklarının hâlâ yetersiz bir biçimde değerlendirildiği, bu olanaklarla bunların kullanım biçimi arasında belli bir çelişki ve uyumsuzluk olduğu belirtildi. ⁽¹⁵⁾

Sonuç olarak, Marks'ın «toplumun kendi yaşayan güçleri, ona egemen olan, onu ezen güçlerin yerini alırken, toplumun erki tersinden özümsemesi» şeklindeki tanımladığı süreç, olgun sosyalizmin inşasının ve mükemmelleştirilmesinin bugünkü aşamasında hız kazanıyor. ⁽¹⁶⁾ Geniş emekçi yığınlarının ve toplumsal örgütlerin çeşitli sorunların tartışılmasına katılması, başlıcası bu olmak üzere, doğrudan demokrasi unsurlarının erkin temsili organlarınc kullanılması bu sürecin karakteristik bir yanıdır. Bu, sorunların daha derinlemesine kavranmasına, en iyi çözümlerin bulunmasına yardımcı olur. Erkin, en yüksek organı da içinde, tüm organlarının çalışmalarının toplumsal kontrolünü sağlar. Burada, Bulgaristan Halk Meclisi yasama komisyonunun pratiği dikkate değer: Komisyon, emek kolektiflerinin, toplumsal örgütlerin, kurumların ve gazetecilerin temsilcilerinin katılımıyla açık toplantılar yapar.

Sosyalist erk organları emekçi halkın öteki grup çıkarlarını da tam olarak hesaba katmaya çalışır. Örneğin, Polonya'da Seym'e bağlı olarak çalışan sosyal-ekonomik konseyin karakteristik bir adı vardır: «Sağduyu Kamarası». Bu hükümete bağlı danışma niteliği olan toplumsal bir konseydir. Macaristan'da işletmelerin özgül çıkarları Sanayi ve Ticaret Oda-sınca temsil edilir. Ayrıca tüketici çıkarlarını öne alan bir örgütün kurulması da düşünülüyor.

Seçmenin güvenini yitiren bir milletvekilinin geri çekilmesi hakkı sosyalist sistemde olumlu bir pratik olarak iyice yerleşmiştir. Sosyalist ülkelerin pratiği, mevcut seçim sistemlerini, milletvekili adaylarının saptanmasında yığınların görüşlerinin daha kapsamlı bir şekilde dikkate alınması için fırsatlar yaratılması yoluyla geliştirildiğini gösteriyor.

⁽¹⁵⁾ Pravda, 11 Nisan 1984.

⁽¹⁶⁾ Karl Marks ve Friedrich Engels, Yapıtlar, c. 17, s. 548

Kimi sonuçlar toparlanacak olursa, şu söylenebilir: Maddesel önkoşullar ve yığınların politik uyanıklık ve kültür düzeyinin yüksekliği, tüm kurumların ve sosyalist demokrasi biçimlerinin etkinliğinin artışı belirlemektedir. Kültür değerlerinin özümsemesinin, toplum ve devlet işlerinin başarılı bir şekilde yürütülmesinde esas olmasına karşın, «genel» kültürün yeterli olmadığını ve en önemlisinin yüksek düzeyde politik kültür olduğunu belirtelim. Politik kültür, bilimsel Marksist-Leninist dünya görüşün, sosyalist devletin üzerine kurulduğu ilkelerin, onun gücünün kaynağının, vatandaşların haklarının ve görevlerinin toplumsal yaşam normlarının derinlemesine anlaşılması ve yönetsel tekniklerin kullanımını becermeyi de içerir.

Sosyalist toplumda vatandaşların haklarının ve özgürlüklerinin geniş yelpazesi onların toplumsal görevlerinden ayrı tutulamaz. Komünistlerin politikası, toplumun her üyesinin bu organik bağın bilincinde olmasına yardım eder, çünkü bu emekçi halk tarafından ne kadar derinlemesine kavranırsa, onlar da vatandaşlık görevlerini yerine getirmede o kadar sorumlu ve başarılı olurlar. Bu da sosyalist halk erkinin daha zengin ve daha anlamlı olması demektir. Tüm olumlu kişi nitelikleri, yeni toplumun inşası sürecinde partinin yığınlar içinde amaçlı ideolojik, eğitsel ve örgütsel çalışmasının sonucu olarak şekillenir. Bu çaba, parti ile halkın birliğini pekiştirmeyi, emekçi halkın politik eylemini ve yaratıcı enerjisini geliştirmeyi amaçlar.

Erkteki komünist partileri sosyalist toplumun politik sisteminin çekirdeğini oluştururlar. Çünkü, onlar politik sistemin etkin bir biçimde işlemesini ve iyi düşünülmüş, bilimsel temellere dayalı devlet politikasının yürütülmesini, emekçilerin tüm toplumsal ve meslek gruplarının çıkarlarının birliğini ve bu çıkarların esaslı bir biçimde ele alınmasını sağlar, emekçi halkın demokratik haklarının gerçekten uygulanmasının güvencesi olur. Toplumun ileri bilincinin ve ilerici amaçlarının somutlanmış bir biçimi ve halkın politik öncüsü olarak parti, toplumsal sistemin çeşitli dallarında ve devlet yönetimi organlarında bürokratik çarpıtmaları önler.

Komünist partilerinin, toplumun politik çekirdeği işlevlerinin yerine getirilebilmesi, dinamik toplumsal ilerleme kavramının ne ölçüde dikkatle ve ayrıntılı tanımlandığına ve tutarlı bir biçimde gerçekleştirildiğine, ideolojik eğitim çalışmalarına, yaratıcı eylemlerin genişletilmesine, komünistlerin kendilerinin girişimciliğine ve sorumluluğuna büyük ölçüde bağlıdır. Bunlar, yalnızca sosyalist kuruluşun bugünkü aşamasının gereksinimleri nedeniyle değil, aynı zamanda partinin gelişmesinin iç mantığı gereği olarak da partinin görevleri arasında en önde yer alıyor.

BKP MK Genel Sekreteri Todor Jivkov şöyle diyor: «Toplumsal pratik kavramında ve bunun algılanmasında yeniliğe, ayrıca yalnız eskimiş anlayışların değil, aynı zamanda modası geçmiş çalışma ve yönetim yöntemlerinin de terkedilmesine gerek vardır. Sonuç olarak, sosyalizmin gelişmesi

ile partinin bu gelişmedeki rolü arasındaki karşılıklı ilişki şimdi derinleşiyor ve zenginleşiyor. Bu, *partinin dönüştürücü gücünün büyümesini, sosyalist kuruluşta yeni ilerici süreçlerin ve yönelimlerin yolunu açan bir etmen olarak yönetici rolünün artmasını gerektiriyor*». ⁽¹⁷⁾

Öte yandan, erkte olan parti, tüm güncel pratik sorunların çözümünü üstlenemez. Çünkü bu, öteki sosyal-politik kurumların yerini almak demek olur ve devlet organlarının otoritesini azaltır, ki buralarda yalnızca komünistler değil, partili olmayanlar da bulunmaktadır.

SBKP MK'nin Şubat 1984 Plenumu'nda «Parti komitelerinin işlevlerinin, devlet ve ekonomik organların görevlerinin açık olarak belirlenmesinin ve bunların çalışmalarında tekrarların ortadan kaldırılmasının» gerektiğine işaret edildi ve bunun «politik önemi çok büyük olan bir sorun» olduğu belirtildi. ⁽¹⁸⁾

Marksist-Leninist öncünün devlette yönetici rolünün tüm sosyalist ülkelerde ortak olan yanlarına değinirken, onun faaliyetlerinin, doğallıkla her bir ülkede özgüllüklerinin olduğunu vurgulamak gerekir. Çok partili sistemlerin olduğu ülkelerde (Bulgaristan, Çekoslovakya, DAC ve Polonya) komünistler özgül görevlerle karşı karşıyadır. Bunlar, komünistlerin politikalarını öteki örgütlerle uyumlaştırmaları, ortak eylem programı oluşturmaları vb. gereğinden kaynaklanmaktadır.

Partinin yönetici rolünün güçlenmesi için, partisiz işçiler, köylüler ve aydınlar da içinde emekçi halkın temsilcilerinin, toplumsal yönetimin her düzeyine yaygın bir biçimde katılması gerekir. Lenin şöyle diyor: «Sosyalizm bir azınlık tarafından, parti tarafından gerçekleştirilemez, sosyalizm, ancak onmilyonlar, bunu kendi kendilerine yapabilmeyi öğrendikleri zaman gerçekleştirilebilir». ⁽¹⁹⁾

Partinin yönetici rolünü etkin bir biçimde yerine getirebilmesi, gerçek yaşamda komünist örgütün birliğini sağlayan parti içi demokrasinin gelişmesine büyük ölçüde bağlıdır. Doğru stratejik çizginin saptanmasını, uzun vadeli politik, ekonomik, toplumsal ve öteki amaçlara ulaşılmasında yardımcı olan önlemlerin öne çıkarılmasını sağlayan parti içi demokrasidir. Parti içi demokrasinin tutarlı ve kararlı gelişimi erkteki Marksist-Leninist partiye olan güvenin artmasını sağlar ve ülkedeki tüm sosyal-politik ortamın gelişmesinde başta gelen koşuldur.

Tüm parti içi yaşam tarzı ve parti içindeki yerleri ne olursa olsun, yoldaşlar ve savaş arkadaşları olarak üyeler arasındaki ilişkilerin karakteri

⁽¹⁷⁾ Todor Jivkov, Bulgaristan Komünist Partisi'nin Yönetici Rolünü Artırmak, Politik ve İdeolojik Çalışmasını Yetkinleştirmek İçin, Sofya 1983, s. 8–9. (Bulgarca)

⁽¹⁸⁾ Pravda, 14 Şubat 1984.

⁽¹⁹⁾ V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 36, s. 53.

parti içi demokrasinin göstergesidir. Buna karşın partiler «en saygın, etkili ve deneyimli üyelerden oluşan çokçası istikrarlı gruplarca yönetilir». ⁽²⁰⁾ Parti yönetiminin istikrarlı oluşu ve geniş halk yığınları arasındaki saygınlığı ona övgüler düzmekle elde edilemez. Bu ancak eyleminde doğru bir politika izlemesiyle, politikasının sürekliliğiyle ve tüm halkın çıkarlarını savunmasıyla elde edilebilir.

Konstantin Çernenko 2 Mart 1984'de seçmenlerine hıatben yaptığı konuşmada şöyle diyordu: «Parti ve hükümet kadroları yığınların sevgisini ve saygısını esas olarak toplumsal işlerin içine gerçekten girmeleriyle kazanabilirler; kadrolar bunu enerjileriyle, bilgileriyle, örnek oluşlarıyla ve insanların ahlak duygularını incitebilecek şeylerden arınmış davranışlarıyla kazanırlar. Bir memur kendisine karşı daha titiz olduğu sürece başkalarının da titiz olmalarını isteyebilir . . . Halkın onayı ve desteği, yürütücünün otoritesinin temelini oluşturur. Bunlara sahip olmāyan ve yığınların görüşlerine kulaklarını tıkayan yürütücü görevli olamaz ve olmalıdır». ⁽²¹⁾

Sosyalist demokrasi, insan uygarlığında politik sistemin gelişmesinin nitel ve yeni ve daha üst bir aşamasıdır, geniş emekçi yığınlarının erkinin güvencesidir. Uzlaşmaz çelişkili toplumda erkin örgütlenme biçimi, içeriğine göre daima ikincildir. Biçimi ne olursa olsun burada üretim araçlarının mülkiyetine sahip sınıfların egemenliği sözkonusudur (tüm demokratik cafcayla bir parlamenter hükümet ya da kişisel erkin despotik rejimi). Kuşkusuz komünistler çeşitli burjuva devlet biçimlerini bir tutmazlar ve bunun geniş demokratik kurumları olan biçimlerine büyük değer verirler. Herkesin bildiği gibi bunlar imtiyazlı yönetici sınıfın aklına öyle esmesinden ya da iyi niyetinden kaynaklanmıyor, aksine bunlar, işçi sınıfının ve tüm öteki emekçi halkın zorlu savaşımları sonucunda elde ediliyor. Demokratik hak ve özgürlüklerden yana en tutarlı tutumu alan ve gericiliğin bunları geçersiz kılma girişimlerine en kararlı biçimde karşı çıkanlar, tüm öteki ilerici güçlerle bağlaşıklık içinde, komünistlerdir.

Ne var ki, halk erki ancak sosyalist devrimin etkisiyle gerçekten anlam kazanır. Sosyalizm, demokrasiye tek gerçek ekonomik temeli üretim araçlarının toplumsal mülkiyetini sağlar ve tek uygun amacı öne koyar: Herkesin özgürce gelişmesinin koşulu olarak tek tek kişilerin özgürce gelişmesi. Burjuva demokrasisinin biçimsel görünüşünün ve ölçütlerinin tersine, sosyalizmin kendine özgü halk erki ölçütleri ve gelenekleri vardır. Halk erki emekçi halkın yaşamsal gereksinimlerini karşılar ve yeni toplumun kurulmasına ilişkin görevleri yerine getirir.

Sosyalist demokrasi, etkin ve istikrarlı biçimde gerek burjuva-anarşist,

⁽²⁰⁾ Agy, c. 41, s. 24.

⁽²¹⁾ Pravda, 3 Mart 1984.

gerekse totaliter yıkıcı eğilimlere karşı koyabilmede açık avantajlara sahiptir. Aynı zamanda sosyalist demokrasi bir «kapalı» sistem değil, aksine kişinin kendisini geliştirmesi ve yenilemesi için gerekli iç güçlerle ve olanaklarla dolup taşan bir sistemdir ve bu, sosyalist demokrasinin insanlığın geleceğini etkileyen en önemli etmenlerinden biri olmasını getirir.

Emekçi halkın, toplumsal yaşamın her alanında daha da artan faaliyetleri sonucu sosyalist halk erki yaygınlaşıyor ve derinleşiyor. Bilimsel ve teknik devrim çağında, sosyalist halk erki, insanlık tarihine en büyük adaleti getiren sistemin sürekli ve kararlılıkla ileriye gitmesinin ana koşullarından biridir.

Antikomünizmin ideolojik saldırganlığı

Günümüzde antikomünistlerin eylemlerindeki başlıca özellik, kuşkusuz, zor kullanma eğilimidir. Emperyalizmin aşırı gerici güçleri, reel sosyalizme karşı «haçlı seferi» ilan ettikleri 80'li yılların başından beri bu çılgınca çizgiyi izliyorlar. Onlar sık sık açık silahlı saldırıya girişerek ulusal kurtuluş hareketine karşı saldırılarını da tırmandırıyorlar. Dahası antikomünizm, kendisini, toplumsal gelişme teorisi alanında da geniş çapta dayatmaya çalışıyor. O, şiddeti, ideolojik baskının çeşitli biçimleriyle, toplumsal olaylara ilişkin kendi yaklaşımlarını sınıf savaşımının ekonomik, politik ve ideolojik bütün alanlarına yayıp yerleştirme çabalarıyla tamamlamaya çalışıyor.

Bütün bunlar, «egemen durumda bulunan ya da en yaygın olan ya da demokrasi ve sosyalizm için en zararlı olan ideolojik-politik akımları ...» (!) analiz etmek, sınıf düşmanlarının eylemlerinin içyüzünü açığa vurmoda sistemli ve ardıcıl olmak gerektiğine ilişkin Leninci tutuma bağlı kalan komünistlerin dikkatinden kaçmıyor.

Teorik işlevin aktifleşmesi

Burjuva ve komünist dünya görüşleri arasındaki savaşım, günümüz koşullarında, burjuva ideolojisinde çağdaş toplumun gelişmesine ilişkin en gerici antikomünist konseptlerin sürekli artan rolünün sonucu olarak, yeni boyutlar kazanıyor. Antikomünistlerin dünyadaki değişiklikleri ne yapıp edip kendileri için uygun bir açıdan açıklayabilecek bir tarih felsefesi oluşturma çabaları, bu süreci teşvik ediyor. Bu felsefe kapitalizmin politikasını gerçekleştirmeye, yığınların bilinciyle oynamak için yığınsal propagandada «bilimin son sözünü» kullanarak sosyalizme karşı «teorik» saldırı örgütlemeye yöneliktir. Emperyalizmin somut eylemlerinin güçlü bir ideolojik tobanaya, esaslı bir ideolojik «hazırlığa» dayandırılması amaçlanıyor.

Böylece, antikomünistlerin teori geliştirme faaliyetleri, daha çeşitli işlevler kazanıyor. Emperyalist çevreler, kendi bilim kuruluşlarından sosyalizmle, toplumsal gelişmedeki gerçek süreçlerle ilgili bilgiler alıyorlar. Uzmanlardan edinilen bilgiler, doğru ya da çarpıtılmış biçimlerde izlenen politikada düzeltmeler yapmak, sosyalizm dünyasına karşı daha etkin saldırılar örgütlemek için kullanılıyor.

(*) Günümüzde antikomünizmin özellikleri ve eğilimleri üstüne yazılar yayınlamaya devam ediyoruz. (Bak: Barış ve Sosyalim Sorunları – Yeni Çağ 1984. Sayı 3, 5, 6.)

(!) V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 20, s. 357.

Bunun sonucu olarak antikomünist ideoloji, burjuva sınıfının tek elci çevrelerinin kaba hatalar yapmasını önlemeye yönelik açık bir amaçla geliştirilmektedir.

Antikomünizm, aynı zamanda, halklara hitap ederken, kendi politik konumlarını tümüyle yeni yöntemlere başvurarak güçlendirmeye çalışıyor. Bu yöntemleri doğuran emperyalizmin, yığınları sosyalizmden uzak tutmak için sosyalizm hakkında sahte bir görünüm yaratmak için duyduğu büyük gereksinimdir. Bu amaçla yalnız burjuva Batı'sında değil, yeryüzünün «üçüncü dünya» denilen kesiminde de antikomünist görüşler içeren değişik akımlar harekete geçiriliyor.

Antikomünizmin ideolojik aktifliği nesnel bir temele dayanıyor: Çünkü, her ideolojinin amacı, şu ya da bu sınıfın temel sosyal çıkarlarını politik programların diline çevirmek için bir dünya görüşü oluşturmaktır. Ideolojinin ortaya çıkışının, gelişmesinin ve yerleşmesinin genel koşullarını tanımlarken V. İ. Lenin, ideolojinin insanlığın bilgi kaynaklarının toplamına dayandığını, bilimsel gelişmenin yüksek düzeyini gerektirdiğini ve araştırma gereksinim duyduğunu belirtmiştir. ⁽²⁾ Son dönemlerin önde gelen antikomünistlerinin, örneğin Daniel Bell, Seymour M. Lipset, Alvin Toffler ve Edward Shiels gibi Amerikan sosyolog ve politologlarının «bulgular»ının, antikomünizmin, sosyal dinamizmin «açıklanmamış gizleri»ne, toplumsal süreçlerin mekanizmalarına ve kapitalizmin tarihsel yazgısına ilgisinin son derece arttığını göstermesi bir rastlantı değildir.

Öte yandan, gerici toplumsal güçler, değişik türden felsefi malzeme aracılığıyla toplumsal yaşamın ömrünü tüketmekte olan temellerini savunmaya, egemen sınıfın politikasını amaca uygun ve haklı göstermeye çalışıyorlar. Burjuva politikacıları 1960–70'li yıllarda belirli hedefleri yalnız sınırlı ölçüde ideolojik temele dayandırarak yaşama geçiriyordu. Oysa günümüzdeki antikomünizm, ideolojik cephaneliğini, politik rotasını kamuoyunun geniş kesimlerinin gözünde haklı gösterebilmek için «zenginleştirmeye» çaba gösteriyor. Tüm bunlar, emperyalizmin saldırganlığını, dünyadaki devrimci kurtuluş süreçlerini durdurmaya yönelik serüvenci girişimlerini ideolojik bakımdan gerekçelendirmek amacı ile yapılmaktadır. 80'li yılların «kabalasmış» antikomünizminin teorik spekülasyonlar cephaneliğine böylesine ısrarlı bir biçimde başvurmasının nedeni budur.

Burjuva toplumunda ideolojik süreçlerin genel karakteri ilerici güçlere karşı savaşımın şiddete dayanan yöntemlerinin etkisiyle oluştuğu için bu, antikomünistlerin teorik konseptlerine de düşünce tarzına da damgasını vurmaktadır. Bu düşünceler sistemi gittikçe daha saldırgan oluyor. Ama saldırganlık, her zaman gücün belirtisi anlamına gelmez. Antikomünizm

(2) V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 6, s. 362–363.

kinle dolup taşıdığı ölçüde onun teorik saptamalarındaki mantıksal ve metodolojik hatalar ve eksiklikler daha açık ortaya çıkıyor, kanıt öne sürmenin yerini daha sık olarak çok ilkel sosyal efsaneler alıyor.

«Yeniden ideolojileştirme» dalgası

Son 20, 30 yılın antikomünistleri, bu arada Batı Avrupa antikomünizminin babalarından Fransız sosyologu Raymond Aron ile ondan hiç de daha az ünlü olmayan Amerikalı meslektaşları Seymour Lipset, Edward Shiels ve Arthur M. Schlesinger Jr. günümüz dünyasında her çeşit ideolojinin anlamını yitirdiğini iddia ediyorlardı. Bu görüş o zamanlar moda olan «ideolojiszleştirme» konseptini oluşturuyordu. Fakat 1970'lerin ortalarından bu yana farklı bir eğilim güç kazanıyor. İdeolojiszleştirme konseptini savunanların iflası bizzat bunu savunanlar tarafından ilan edilmiştir. Ve burada çelişkili bir durum ortaya çıkmıştır. «İdeolojiszleştirme» süreçleri üzerine çene yoran teorisyenler, şimdilerde pek moda olan «yeniden ideolojileştirme» konseptini geliştiriyorlar. Buradaki «yeniden» sözü burjuva ideolojisine yeniden canlılık kazandırmaya olan güveni dile getiriyor; bu ideolojinin sözde son derece önemli olduğunu, önsüz olunamayacağını ifade ediyor. Antikomünistler daha da ileri giderek eskisine oranla çok daha geniş çapta «ideolojiyi güçlendirme», sosyal efsaneleri daha da geliştirme çağrılarını yapıyor, bilinçli sahtekarlıklara başvuruyorlar. Bu «yeniden ideolojileştirme» doktrini, burjuva ve küçük burjuva düşünce akımlarının en kaba antikomünist nitelikte olanları tarafından benimsenmiştir.

«Yeniden ideolojileştirme»nin başta gelen savunucuları son yıllarda teoriye ve felsefeye ilişkin bugüne dek hareketsiz kalmış potansiyellerin ortaya çıkarılıp harekete geçirildiğini gürültülü bir biçimde ilan ettiler. Onlar amaçlarını, emperyalist ideolojinin hareketlendirici gücüne ilişkin yitirdiği güveni burjuvaziye sözümona yeniden kazandırmak ve bu arada hızla «ruhun yenilenmesi»ne yardımcı olmak olarak belirlediler. Bir süre önce ölen Raymond Aron, «yeni ideolojik yüzyıl»ın ⁽³⁾ başlamakta olduğunu belirtiyordu. İngiliz burjuva sosyologu Donald Wilhelm, tımturaklı bir şekilde şunu soruyor: «Madem ki Marksist olmayan felsefe dinle birlikte, insanın ne için yaşadığını inandırıcı biçimde gerekçelendiremiyor, o halde biz neye inanmalıyız? Madem ki biz Marksizmi kabul edemeyiz, o halde nasıl hareket edeceğiz ve günlük kararlarımızı hangi temele dayanarak alacağız?» Ona göre bu sorular ancak «alternatif bir dünya görüşü», yeni «görüşleri» içeren «esnek», «herşeyi bütünleştiren» bir ideolojik sistem oluşturmakla yanıtlanabilir. Bu yüzden onun kitabının adı bir

⁽³⁾ Bak: R. Aron. Remarques sur le nouvel âge idéologique, Paris 1979.

manifest niteliği taşıyor: «Komünizme karşı yaratıcı alternatifler» ⁽⁴⁾ Batı Almanyalı burjuva sosyologu Eugen Lemberg de tarihi yaratanın, dağları yerinden oynatanın görüşler olduğu sonucuna varıyordu. ⁽⁵⁾ Böylece emperyalizmin sözcüleri değişik antisosyalist doktrinleri bir bütün halinde birleştirmeyi, burjuva toplumunun bölük pörçük tinsel güçlerini Marksist-Leninist dünya görüşüne karşı savaşımında seferber etmeyi deniyorlar. Bu, herşeyden önce, emperyalizmin değişik eylemlerinin gerçekleştirilmesinde ifadesini buluyor.

Örneğin, Amerikalılar, iki yüzyıldan beri «tarihsel mesihlik» ruhunda yetiştirilmektedir. Onlar «dünyanın en güzelini» yaratmakla yükümlü olduklarına, yeryüzünün öteki bölgeleri bir yana, Avrupa'nın bile hızla ilerleyen Amerika'nın peşinden koşmak zorunda kaldığına inandırılmışlardır. Yığınların bilincine yerleştirilen kanı, dünyanın geri kalan kısmının karşısında din ve uygarlık özgürlüklerinin gerçek uygulayıcısının da, mukaddes kitabın ve burjuva peygamberlerin «kutsal öğütleri»ni yaşama geçirebilecek olanın da yalnızca ABD olduğudur.

Ama tarihin pratiği bu efsaneyle çelişki içine girdi. Sosyalist ülkeler daha dinamik bir gelişme gösteriyor. Kapitalizmin ekonomik ve sosyal yaşamı Amerika'nın tarihsel öncülük efsanesini çürütüyor. Bu efsanenin dağılıp gitmesi söz konusuymuş gibi gelebilir. Ama bu efsane tam da günümüzde geniş çaplı bir ideolojik çerçeve kazanıyor. Şimdi tüm dünya halklarının, sözde ABD'nin dününü ve önceki gününü yaşamakta olduğundan söz ediliyor. Sanki ABD, neredeyse «yolunu şaşıran» tarihi düzeltmek, onun ABD'ye uygun bir yoldan seyretmesini denetlemekle görevliymiş gibi. Birçok kişinin, bu arada Amerikalı tarihçi John Robertson ⁽⁶⁾ ve Fransız araştırmacı Georges Albert Astre ⁽⁷⁾ gibi burjuva teorisyenlerin hazırladığı Amerika'nın «özel bir misyonu» olduğuna ilişkin efsane, anti-komünistlerce hızla geliştiriliyor. Bu efsane hiç de ünsüz olmayan Zbigniew Brzezinski'nin de dilindedir. Amerikalı sosyolog Daniel Boorstin Batı Avrupa tarihiyle kıyaslandığında, Amerikan tarihinin beş kat daha hızla geliştiğini ⁽⁸⁾ iddia ediyor. Bu, oldukça kuşku götürür bir savdır ama, onun yoğun bir biçimde yaygınlaştırıldığı bir olgudur.

Emperyalizm öteden beri kültür alanında öteki ülkelere baskı yapmaktadır. Emperyalizm, yığınların bilincini etkilemek için özel bir endüstri yaratmıştır. Bunun aracılığıyla ulusal kültürü sökp atmaya, öteki halkların bilincine sözümona «yığınsal kültür»ün stereotiplerini ve modellerini

⁽⁴⁾ D. Wilhelm Creative Alternatives to Communism. Guidelines for Tomorrow's World. Londra 1977, s. 56, 76, 155.

⁽⁵⁾ Bak: E. Lemberg. Antropologie der ideologischen Systeme. Wienheim 1977.

⁽⁶⁾ J. O. Robertson. American Myth, American Reality, New York 1980.

⁽⁷⁾ Georges-Albert Astre. Situation de l'idéologie aux USA, Paris 1980.

⁽⁸⁾ D. Boorstin, The Republic of Technology, New York 1978, s. 43.

yerleştirmeye çalışmaktadır. Günümüzde bu uygulama, kültür bilimine ilişkin değişik konseptlerle destekleniyor. Antikomünistler tam da bu temele dayanarak bugün, sözde, «gezegen» kültürü denebilecek bir tür süper kültürün oluşması yönünde geri döndürülemez bir sürecin gelişmekte olduğunu kanıtlamaya çalışıyorlar. Bu kültür, bölgesel ve ulusal kültürlerin çözülmesi ve Amerikan tarzı temelinde kozmopolit değerlerin yaratılması olarak değerlendiriliyor. Aslında tüm bu çabalar kültürün tümüyle Amerikanlaşmasını gerekçelendirmek içindir. Bu bağlamda antikomünizm, toplumsal gelişmeyi, kültürel yayılma süreci olarak, Amerikan değerlerinin tüm dünyaya ve en başta Batı Avrupa ülkelerine «akma» süreci olarak ele alıyor.

«Dünyanın Amerikanlaşması»nın kültürel-ideolojik açıdan temellendirilmesi, somut sosyal-politik amaçlara yöneliktir. ABD emperyalizmi ve bunun savunucuları sosyalist ülkeleri yalnızca modern silahlarla yoketmeyi ya da dize getirmeyi düşünmüyor. Bu stratejinin amacı Amerikan milyarderlerinin şirketlerinin dünya şirketlerine, Beyaz Saray'ın ise dünya hükümetinin konağına çevrilmesidir. Sonul amaç, tüm dünyanın Amerikanlaştırılması ve yeryüzüne egemen olmaktır.

Kozmopolitik yaklaşımlar Fransa'nın «yeni filozoflarının» (André Glucksmann, Levy Bernard-Henri, Maurice Clavel gibi) kitaplarında özel bir yer tutuyor. Bunlar 1976'dan bu yana kültürün «tutucu unsurlar»ını eleştiriyor, bu arada antimarksist, antikomünist görüşlerle ortaya çıkıyorlar. Örneğin, Levy «Fransız ideolojisi» adlı kitabında ulusal kültürü «savunma» denemelerini reddediyor. ⁽⁹⁾ Onun araştırmaları nesnel olarak, burjuva dünyasının kozmopolit katmanlarının, çokuluslu şirketlerin çıkarlarını savunmada teorik bir temel işlevini görüyor. Antikomünistlerin anayurt, yurtseverlik, ulusal kültürlerin taklit edilmezliği gibi kavramları gözden düşürme denemeleri de buna hizmet ediyor.

Burjuva çevrelerinin reklamını yaptığı «yeniden ideolojileştirme dalgası»nın gerçek içeriği işte budur. Değişik kitaplarıyla antikomünist ideologlar, yeni konseptler geliştirmeksizin politik girişimciliği ele geçirmeleri giderek daha da zorlaşan Batıdaki egemen kapitalist çevrelere açıkça destek vermeye çalışıyorlar.

Çoğulculuk mu, bütünsellik mi?

Antikomünizmin birçok çehresi vardır. Genel olarak emperyalizmin, onun gerici güçlerinin ve en başta endüstri ve sermaye oligarşisinin politikasının yoğun bir ifadesi olarak antikomünizm, birçok akımlara ve biçimlere ayrılmıştır. Bu bakımdan şöyle bir soru ortaya çıkıyor: Bu ideo-

⁽⁹⁾ B.-H. Levy. L'ideologie française, Paris 1981.

lojik-politik olgudan görece bütünsel bir görüşler sistemi olarak ne ölçüde söz edebiliriz?

«Antikomünizm» kavramı geleneksel olarak üç unsuru içerir. Sivri ucu bilimsel komünizme yönelik teori; komünist, işçi ve ulusal-kurtuluş hareketlerini boğmaya yönelik devlet eylemleri; yığınların bilincindeki gerici önyargılar ve gerici stereotipler. Bir bütün olarak antikomünizm, Marksizm-Leninizm öğretisine karşıdır, kapitalizmin ebedileşmesinden yanadır. Ama antikomünist ideolojik akımlar arasında, kapitalizmi savunmanın somut yöntemleri, komünist harekete ve sosyalist topluluk ülkelerine karşı koyuşun yöntemleri konusunda tartışma vardır. Yeni muhafazakarlık, liberalizm ve küçük burjuva radikalizmi gibi farklı burjuva ideolojik, politik akımlar, kendilerine özgü savlarla, özgün fikirlerle ortaya çıkıyorlar.

Burjuva ideolojisinin şiddetli ideolojik çatışmalara sahne olması, karşı akımların kutuplaşmasının keskinleşmesi, kapitalizmin çelişkilerinde ve kapitalizme özgü sınıfsal-politik çatışmalardan kaynaklanmaktadır. Ama burada tartışma konusu olan, aslında, sosyalizme karşı kimin daha etkin savaştığıdır. Sonuçta, hangi yaklaşımın seçileceğini, bunu kullanmanın somut olanakları belirliyor. Kapitalizmin yaşadığı genel ve son derece derin bunalım koşullarında her ideolojik eğilim, burjuva sistemini sözde yalnız kendisinin kurtarabileceğini, yeni toplumu gözden düşürücü doğru reçeteleri sözde yalnız kendisinin verebileceğini kanıtlamaya çabıyor. Antikomünistler sık sık birbirini eleştiriyor, daha etkisiz savaşım biçimleri kullanmakla suçluyor.

Burjuva ideolojik akımları arasındaki bu türden bir «rekabeti», antikomünist akımlar içinde yeralan yeni muhafazakar ve yeni liberal doğrular arasında son zamanlarda sertleşen çalışma örneğinde de görmek olanaklıdır.

Kapitalist ülkelerde antikomünizmin yeni muhafazakar biçimi geniş çapta yaygınlık kazanmıştır. Sosyal tutucular arasında resmi tekelci devlet çevrelerinde en büyük etkinliğe, ABD'de Z. Brzezinski, D. Bell, R. Nisbet, FAC'de Gert-Klaus Kaltenbrunner sahiptir. Onlar toplumsal ilerleme görüşü karşısında korkuya kapılıyor, sık sık ilerleme düşmanı konumlar almaya eğilim gösteriyorlar. Ne ki, yeni muhafazakarlar, kapitalizmi güçlendirecek ve sosyalizm üzerinde üstünlük sağlayacak teknolojik ve ekonomik yenilikleri kabul ediyorlar. Bugünkü bunalımdan çıkış yolu ararken onlar, emperyalizmin ekonomik politikası için daha güvenilir bir temel oluşturacağını sandıkları teorik şemalar hazırlamaya çalışıyorlar. Allanıp pullanmış «Reaganomi» konsepti, «Thatcherism»in ekonomik politikası gibi iddialı kavramların belirmesi bununla bağlıdır. Bunlar aslında «piyasa güçleri oyunu»nun sözde sağıklaştırıcı etkisi adı altında aşırı askerel harcamaları kamçulamaktan başka bir şey yapmıyorlar. «Reaganomi»nin Fransız ekonomisti Guy Sorman'ın deyimiyle kapitalist seçkinlerin ve

«zenginliklerin yaratıcısı» ⁽¹⁰⁾ olan «ekonomi aktivistleri»ni vergi yükünden kurtarmak türünden temelleri, yeni muhafazakarlığın sosyal özünü çok açık biçimde ortaya koyuyor. Reagan'ın «Amerikan düşünüyü diriltmek için, herkese özgürce çalışma olanağı sağlamak yeterlidir» şeklindeki sözleri ve «Reagonomi» teorisyenlerinin «zenginlerin paraları sonuç olarak fakirlerin mutluluğudur» ⁽¹¹⁾ yollu iddiaları, pratikte yalnızca zenginlerin daha zenginleşmesine ve fakirlerin daha fakirleşmesine yol açmaktadır. Bu ivedi ekonomik ve sosyal sorunları çözmek yerine, yalnızca dünya kapitalist ekonomisinin bunalımını daha da derinleştiriyor. Bu nedenle, sosyalist sistemin dünya tarihinin gelişmesini belirleyici duruma geldiği koşullarda kapitalizmi savunmanın propaganda aracı olarak ideoloji aygıtını modernize etmek, yeni muhafazakarlar için kaçınılmaz bir amaç oluyor.

Bu teorisyenler keskin bir biçimde kolektivistliğe saldırırken bireysel girişime ve rekabete hazır olmaya kahramanlık payesi biçiyorlar. Serbest piyasayı ve devlet erkini sınırlamayı onlar, ayrı ayrı bireylerin önlerine koydukları amaca ulaşmaları için yaşamsal koşullar olarak ele alıyorlar. Yeni muhafazakarlığın ideologları uluslararası gerginliklerin artırılmasına ve emperyalizmin saldırı eylemlerinin gerçekleştirilmesine yönelik rotayı «gerektiriyor», değişik türden boykotlarla ve askersel baskı aracılığıyla sosyalizmin ve tüm «itaatsizler»in her yerde «ezilmesi»nden yana çıkıyorlar. «Üçüncü dünya» denilen ülkelere karşı açık serüvenler politikasını savunuyor, her farklı düşünceye karşı düşmanlık besliyor, din ve kültürlerdeki ilerici, çağdaş eğilimleri reddediyorlar.

Ne ki, 80'li yıllarda antikomünizmin bu akımı içinde bunalım süreçleri belirmeye başladı. En başta, onun ideologlarınca ileri sürülen ekonomik programların tutarsızlığı ortaya çıktı. Yeni muhafazakarlık, yürüttüğü militarist rotanın geniş yığınlar arasında destek görememesi nedeniyle de yenilgiler alıyor. Azılı silahlanma yarışı sonucunda artan askersel harcamaların yükü, askersel-endüstri kompleksinin etkisinin artması ve şovenist propagandanın tirmandırılması, geniş halk kesimlerinin hoşnutsuzluğuna yolaçıyor. Yeni muhafazakarların, antikomünizmi belirli ölçüde «modernize etme» çabaları, buradan kaynaklanıyor. Antikomünizmin en nahoş tarafları «barış», sosyal-politik çelişkilerin «demokratik» çözümü gibi demagogik çağrılarla gizlenmek isteniyor.

Sözünü ettiğimiz eğilimlerin güçlenmesine paralel olarak son yıllarda bir tür karşı eğilim olarak yeni liberal akım konumlarını pekiştirmeye başlamıştır. Bu akımın sözcülerinden Amerikan sosyologları D. Boorstin, E. Toffler, N. Barri vb. gibi dikkatleri özellikle üzerlerine çeken temsilcileri,

⁽¹⁰⁾ G. Sorman. La révolution conservatrice américaine, Fayard 1983, s. 203-204.

⁽¹¹⁾ Agy.

teknokratik görüşleri geliştirmeye çabalayarak sosyalizmle çatışması için yeni yöntemler arıyor.

«Teknik uygarlığını» yıkılacağına ve sanayileşmiş kapitalist ülkelerin felaketine ilişkin bir dizi kehanetten sonra, şimdi teknokrat düşler yenisinden canlandırılıyor. Bu kez bunlar «iletişim – bilgisayar devrimine» bağlanmıştır. İletişim ve bilgisayar tekniğinin 70'li yılların ortalarında – 80'li yılların başlarında Batının ekonomik ve sosyal yaşamında geniş çapta yaygınlık kazanması ve bilgi enformasyonunun bir dalı olarak telematiğin ortaya çıkması, teknokratik ütopyi yeniden canlandırdı.

Yeni muhafazakarlardan farklı olarak, reformistler ve liberaller, teknel devletin örgütleyiciliği altında dünyanın teknik bakımdan hızla yenilenmesi olasılığına inanıyorlar. Onlar, kapitalizmde genlik düzeyinde yükselişin ekonomik mekanizmadan çok ve en başta politik mekanizma ile değişik burjuva hükümetlerinin gelişme doğrultularını ortaklaşa hazırlamasıyla sağlanabileceğini sanıyorlar. Ve, yarının «bilgisayar toplumu»nun, yeni muhafazakarların çözmeye başaramadığı sorunların çözümünde yardımcı olacağını umut ediyorlar. Örneğin, «enformasyon bankaları»na bağlanacak robotların yönetsel işlevleri üstleneceklerini düşünüyorlar. Onlara göre, yeni muhafazakarların sözünü ettiği «anarko-kapitalizm»in yerini, eksiksiz, örgütlenmiş toplum alacaktır. Bu toplumda özel girişimciler, üretim ve dağılım alanında iyi düşünülmüş bir ayarlanmayla uyum içinde olacaktır.

Yeni liberallerin kanısına göre, «bilgisayarlaşma» ile kapitalizm sosyalizmden daha hareketli, esnek olacaktır. Onlara göre sosyalizmin politik sistemi böylesine köklü yenilikler uygulanmasına uygun değildir. Bu da, sosyalizm ile yarışmada kapitalizmin sözde üstünlüğünü sağlayacaktır.

Tarihsel perspektife duyulan ilgi insanlığın gelişmesine ilişkin birçok «senaryo» ve «tahmin»lerin ortaya çıkmasında da kendini gösteriyor. Gerçek bu tahminler etrafında koparılan gürültüler gerekse sosyal ütopizmin hızla serpilip gelişmesi ⁽¹²⁾ günümüzde antikomünizmin toplum yaşamına ilişkin geniş kapsamlı bir dünya görüşü konsepti oluşturmaya çalıştığını gösteriyor.

Hayale dayalı, ama aktif bir biçimde propagandası yapılan iddialardan hareketle yeni liberaller, sosyalist ülkelerdeki politik düzeni yoğun bir biçimde eleştiriyorlar. Bunu yaparken onlar, 70'li yılların yumuşama dönemindeki yönetsel potansiyellerine, yani sosyalizmin ideolojik-politik temellerini adım adım ve perspektife yönelik biçimde yıpratma taktiğine başvuruyorlar. O zaman olduğu gibi, bugün de, «köprüler atma», «yakın-

(12) Bak: B. Hawrylishin. Road-maps to the Future: Towards More Effective Societies. Oxford 1980; F. E. Manwel, F. M. Manwel, Utopian Thought in the Western World. Cambridge 1979.

laşma» vb. görüşleri öne çıkarılıyor. Bu da, emperyalizmin sosyalist ülkelere «güç ile» baskı yapmasını «seçmeci yaklaşım»larla tamamlaması yolundaki görüşlerde ifade buluyor.

Liberal «yeniden ideolojileştirme»cilerin savunduğu görüşler, burjuva dünya görüşünün sınırlarını aşmıyor, özel mülkiyeti reddetmiyor. Bu görüşler kapitalizm toprağında yetişiyor. Bu nedenle, yeni liberallerin «yeni ideolojiler» yaratmaya yönelik değişik denemeleri, hayalden, Lenin'in deyişiyle «ideolojik duman»dan ⁽¹³⁾ başka bir şey değildir.

Antikomünizmin iki akımı arasındaki kavganın genel olarak vardığı nokta, yeni muhafazakarlığın henüz yadsınmaz üstünlüğe sahip olduğu sonucudur: Erk onun elindedir. Bu nedenle o, antikomünist ideolojiyi oluşturmadaki liderliğinin sürdüğü iddiasındadır. Üstelik yeni muhafazakarlar, yeni liberallerin kimi görüşlerinden de yararlanmaya çalışıyorlar. Muhafazakarların geleneksel konuları olan ulus, aile, görev ve erk gibi konulara, tekrar canlanan yeni liberalizmin kişisel çıkar, bireysellik, «özgürlük» ⁽¹⁴⁾ gibi konuları da ekleniyor. Ama yeni muhafazakarların başlıca çabaları, eski düzeni savunmayı öngören ana konseptlerini haklı göstermeye, tarihsel serüvenciliğin felsefi temellerini güçlendirmeye yöneliktir.

Tarihsel serüvencilik felsefesi

Antikomünizm her zaman halkların demokratik özgürlüklerine ve haklarına yönelik saldırının, saldırganlık ve savaş politikasının ayrılmaz bir parçası olmuştur. Onun günümüzdeki aktifleşmesiyle birlikte emperyalist çevreler tüm halkların çıkarlarını tehlikeye sokan uluslararası gerginliği tırmandırıyorlar.

Tarihsel serüvencilik felsefesini propaganda eden Alman nazileri, bu felsefeyi kendi dış politika çizgileriyle açıkça birleştirmişlerdir. ABD'deki egemen çevreler de aynı şekilde, ideolojinin, izledikleri politik rotadaki durum değişikliklerini desteklemesini, en başta da militarist eylemlerine destek vermesini sağlamak için çabalıyorlar. Bunun sonucu olarak, sosyalizme, gelişmekte olan ülkelere karşı saldırılar, «psikolojik savaş» biçimini alan ideolojik-propagandanın yoğunlaştırılmasıyla eş gitmektedir. Bu özgül propaganda biçimi ve bunun yaygınlaştırılması mekanizmaları, emperyalist hükümetler tarafından «soğuk savaş» döneminde geliştirilmişti.

İdeolojik-politik savaşımın ayrılmaz bir parçası olarak «psikolojik savaş» özgül niteliklere sahiptir. Emperyalizm gerçek bir enformasyon-propaganda yayılmacılığını örgütlemek, radyo ve televizyon kanallarını dev-

⁽¹³⁾ V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 16, s. 214.

⁽¹⁴⁾ Bak: The Politics of Thatcherism. Ed. by S. Hall and M. Jacques. Londra 1983.

letlerin içişlerine karışma silahı durumuna getirmek istiyor. ABD'nin daha bir dizi kapitalist ülkenin hükümet aygıtının tüm öğeleri, SSCB'ne, kardeş sosyalist ülkelere, komünist ve işçi partilerine karşı yürütölen «psikolojik savaşı»a fiilen sokulmuştur. Özel yıkıcı servisler ve antikomünizmde uzmanlaşmış birçok kuruluş da bu savaşıa katılmaktadır. ⁽¹⁵⁾

Tarihsel serüvencilik özellikle «Sovyet askersel tehdidi», «kızıl komünizm tehlikesi, «totalitarizm» gibi sosyal efsanelerin yaratılmasında ifade buluyor. Emperyalizmin ideologları, kendi uydurdukları konseptleri («insan hakları», «uluslararası terörizm» vb.) çok büyük bir hırsıa kullanıyor, reel sosyalizme karşı değişik türden politik kampanyaları yoğunlaştırıyorlar. Sosyalist yaşam tarzına saldırılar giderek daha da sıklaşıyor. Bunun yanı sıra, politik baskıya ilişkin görüşler, usa aykırı ve mistik fikirler, ırkçı ve insanlık düşmanı önyargılar yaygınlaştırılıyor.

Asya, Afrika ve Latin Amerika'nın birçok bölgesinde politik egemenliğini yitiren ABD devlet tekelsi kapitalizmi El Salvador, Lübnan, Güney Afrika ve daha birçok ülkede olup bitenlerin tanıklık ettiğı gibi, sosyal-politik güçlerin gelişen savaşımına karşı koyabilmek için bu bölgelerde antikomünizmi aktif bir biçimde teşvik ediyor. Yabancı sermayenin geniş çapta bu ülkelere girebilmesi, bu ülkelerin çokuluslu şirketlere bağımlılığının yeni biçimlerinin yaratılması, özel girişimciliğın konumlarının güçlendirilmesi için, örneğın, «karşılıklı bağımlılık», «Batının teknolojik lideriğı» gibi konseptler üretiliyor.

Sözümöna «özgür dünya»nın sözcüleri, Asya, Afrika, ve Latin Amerika'nın genç devletlerinin mutlaka, kapitalist ülkelerin geçtiğı yoldan geçeceklerini öne sürüyorlar. Kapitalizmin «üçüncü dünya»ya yayılmasını gerekeçelendirme ve haklı göstermeye yönelik savlar içinde yeralan bu konsepti savunanlar, «üçüncü dünya» halklarının burjuva ekonomik gelişme standartlarını ve yaşam tarzını, kapitalist sosyal düzen modelini benimseyeceklerini sanıyorlar.

Dahası, antikomünizm, milliyetçi duygulara da sesleniyor. Ayrı ayrı her ülkenin halkına o, tarihsel-kültürel geleneklerin, ulusal psikolojik özelliklerin o ülkede sosyalist görüşlerin uygulanmasını dıştaladığı kanısını aşılāmaya çabılıyor. Bu arada, Sovyetler Birliğı cumhuriyetleri ve öteki sosyalist ülkeler halklarının biçim bakımından ulusal ve içerik bakımından sosyalist kültürlerinin alabildiğine gelişmesi gibi, insanlık tarihinde eş görölmemiş bir olgu, tümüyle suskunlukla geçiştirilmek isteniyor. Özgünlüklerin Amerikan modeline göre standartlaştırılmasına, yerelliğın putlaştırılmasına ve şovenist duyguların kamçılanmasına bel bağlanıyor.

Afrika, Asya ve Latin Amerika ülkelerinde dinin halkın bilincinde derin kökler salmış olduğunu hesaba katan antikomünistler, dinsel inançlı

(15) Ayrıntı için bak: H. Fisch. «Çatışma stratejisinde psikolojik savaşın yeri». Barış ve Sosyalizm Sorunları-Yeni Çağ. 1984. № 5.

insanlarda devrimci dönüşümlerden ve sosyalizmden yana çıkan sosyal güçlerin politikasına ve ideolojisine karşı düşmanlık aşılama çalışıyorlar. Gericilik yolundan giden dinsel çevrelerin en ilkel tezlerine dayanarak, ateistlerle bağlaşıklığın kesinlikle olanaksız olduğunu inatla ileri sürüyorlar.

Gelişmekte olan dünyayı ideolojik etkilerin altına alma kampanyalarında antikomünistler dünya çapındaki kurtuluş hareketlerini ezme stratejilerine uygun davranıyorlar. Onlar, bağımsız yaşama atılan halkları ideolojik bakımdan çökertmeye, faşist, mezhepçi⁽¹⁶⁾ ve diktatörlük rejimlerini destekliyerek, ekonomik ve politik şantajlara başvurarak komünist partilerini, ilerici ve yurtsever hareketleri yıkmaya çalışıyorlar.

Kuşkusuz, günümüzde bu antikomünist «eylem felsefesi»nin en önemli yönelim alanı, gelişmiş kapitalist ülkelerdeki emekçi yığınlarıdır. Bu yığınlar «global bilinç», «tüm gezegen için geçerli uluslararası ilişkiler» yaratmaya, sosyalizmin karşısına «bilgisayar toplumu»nu çıkarmaya yönelik propaganda kampanyalarının alıcıları yapılmıştır. Emekçileri pasifliğe, bilinçli sosyal yaşamdan uzak durmaya, politik sadakata ve uzlaşmacılığa çağıran dinsel vaazleri, «yeni peygamberler», «huri» ve «Mesih»ler öğretisini de bunlara eklemek gerek. Bunlar, sefaleti ve kapitalizmin öteki toplumsal hastalıklarını «tanrının sınavı» olarak gösterecek kadar ileri gidiyor, günümüz aşamasını rüyeler aşaması olarak tanımlayarak, çağdaş tarihi çarpıtmak için mukaddes kitabın kehanetlerini kullanıyorlar.

Günümüzde antikomünizm egemen sınıfın gerçek amaçlarını gizleyebilmek için teorik faaliyetinin tüm alanlarında ideolojik simgeler kullanmak zorundadır. Pratikte bu, hokkabazca teoriler ve halkın beynini yıkmak için buna uygun yöntemler yaratmakta somutlaşmaktadır. Bütün bunların amacı, yeni ideolojik stereotiplerin, kültürel standartların yerleşmesini sağlamak ve yığınlar üzerinde ideolojik-politik etki yapmanın şimdiye kadar başvurulmamış araçlarını kullanmaktır.

Burjuva sınıfının ideolojik araçlar cephaneliği aracılığıyla politik stratejisini pekiştirme denemelerine ilişkin bu analizimiz temelinde kimi genel sonuçlara varmak mümkündür.

(16) Batı burjuvazisinin gerici çevreleri, yığınları bölmeye yönelik bir ideolojik-politik yöntem olan mezhepçiliğe, son zamanlarda, özellikle yoğun biçimde başvuruyorlar. Mezhepçilik dinsel fanatizmi ve şovenizmi, uluslar ve dinsel akımlar arasında düşmanlığı körükleyerek, ideolojik planda, toplumsal çelişki ve ilişkilerin sınıfsal özünü yığınlardan gizlemeye yönelik bir ideolojidir. Politik planda ise mezhepçilik Lübnan ve daha bir dizi Yakındoğu ve Asya ülkesi örneğinde görüldüğü gibi, emperyalizmin ajanlarının elinde, ulusal ve dinsel önyargılar temelinde halkın değişik grupları arasında çatışmalar kışkırtma aracı durumuna geliyor.

Birincisi, kendi sosyal ve politik ayrıcalıklarını koruyabilmek için tekelci çevreler duruma göre yeni liberal, yeni muhafazakar ve benzeri reçeteler uygulayarak burjuva dünyasının tüm teorik potansiyellerini kullanmaya çalışmaktadırlar. Antikomünizm onların ideolojik savlarında ve politik eylemlerinde giderek artan ölçüde merkezileştirici bir rol oynuyor.

İkincisi, son 20–30 yılın toplumsal gelişme süreçlerine önyargısız bir göz atıldığında, Marksist-Leninist teorinin saptadığı sınıf savaşımının ve halkların kapitalist sömürü zincirlerinden kurtuluşunun geri çevrilemez bir süreç olduğu görülüyor. Bu nedenle, nasıl burjuva toplumu tarihin gidişini durduramıyorsa, aynı şekilde antikomünizm de komünistlerin öğretisi karşısında teorik ve politik alternatifler oluşturmaktan yoksundur.

*Dergiye bağlı Genel Teorik Sorunlar
Komisyonu Uluslararası Araştırmalar
Grubundan, Edgar Caisedo, Essop
Pahad, Rafik Samhun*

Nükleer çılgınlık

Akademisyen Georgi Arbatov

*SBKP Merkez Komitesi üyesi, SSCB Bilimler
Akademisi ABD ve Kanada Enstitüsü Müdürü*

Uluslararası ilişkilerde şimdiki dönemin ayırmedici niteliklerinden söz etmek gerekirse, 20. yüzyılın tarihte özel bir yeri olduğunu söyleyebilirim. Bu yüzyıl, yeni bir çağ açan Büyük Ekim Devrimi'ne, Hitler faşizmi ve Japon militarizmine karşı zafere, sosyalist sistemin oluşmasına, sömürge imparatorluğunun yıkılmasına ve tüm gezegen çapında canlı sosyal değişimlere tanık oldu. Bu çağ, kapitalizmin genel bunalım dönemidir.

Çağımızın bir başka ayırmedici niteliği de bilimsel teknolojik ilerlemenin hızlanması, dahası olağanüstü başarılarla belirlenen yeni bilimsel ve teknolojik devrimdir. İnsanın mikro dünyaya ve yeryüzünün dışındaki makro derinliklere girmesi ile çağımız, haklı olarak nükleer ve uzay çağı olarak adlandırılıyor.

Bu, insanoğluna yeni olanaklar açtı, ama aynı zamanda yeni ve benzeri görülmemiş tehlikeler de yarattı. Bunlardan biri, emperyalist güçlerin nükleer bir savaşı başlatma tehlikesidir. İnsanoğlunun kendini toptan yoketme tehlikesi tarihte ilk kez bir gerçeklik haline geldi. Bu tehlikeden ancak yeni güçlü korunma mekanizmalarının geliştirilmesi ve bunların ivedi olarak uygulamaya sokulması ile sakınılabılır. Ancak burada belirleyici söz teknolojik, fizik, ya da matematğin değil, politikanındır.

Günümüzdeki politik süreçleri çözümlerken, geçen birkaç yıl içinde kimi kapitalist ülkelerde sağcı, hatta diyebilirim ki, aşırı sağcı güçlerin iktidara geldiklerini belirtmek isterim. Batıda, bunu «aşırı eğilim», «geleceğin bir ön dalgası» olarak isimlendirmekte acele eden politik çözümler var. Bu türden sonuçlar bana yeterince olgunlaşmamış ve tek taraflı görünüyor.

ABD ele alındığında, örneğin, her şeyden önce Ronald Reagan'ın 1980 seçimlerindeki zaferini, onun politikasının onaylanması ile özdeş sayan çabalara karşı çıkarım. İnsanların belgilemiş sözlere eğilimi olduğu ABD'de, bu zaferin bir «toprak kayması» olarak tarif edildiğini biliyorum. Ama istatistik diline çevrildiği an, görülecektir ki, Başkan Reagan, seçilmesini oy kullanma hakkına sahip yurttaşların yalnızca % 26'sına borçludur. Bunun yanısıra ona oylarını verenlerin çoğu hiçbir şekilde silah-

* Bu yazı, tanınmış Sovyet bilim adamının Barış ve Sosyalizm Sorunları dergisinin sorularını yanıtladığı bir söyleşinin bant kayıtlarıdır.

lanma yarışının destekçisi değildir. Yani, Reagan'ın Beyaz Saray'a hem iç konularda, hem de uluslararası alanda aşırı sağcı bir doğrultu izleme «vekalet»iyle geldiğine inanmak bir yanılsamadır.

Bu, özellikle dış politikanın sözkonusu olduğu yerlerde Reagan'ın kendisi tarafından çok geçmeden farkedildi. Yaklaşan başkanlık seçimlerinden hemen önce seçmenlerin ruh haline uyup askersel üstünlük sağlamak gibi amaçlardan söz etmeyi bir yana bırakması, stratejik silahları sınırlandırma anlaşmalarına saldırılarda bulunmayı durdurması ve «sınırlı» bir nükleer savaştan söz etmeye son vermesi, bunların hiçbiri rastlantı değildir. Reagan, kendini barışa adanmış biri, Sovyetler Birliği'yle anlaşma yandaşı gibi göstermeyi bile denedi. Gören de «tarihin çöplüğüne» gönderilmesi gereken «kötülükler imparatorluğu» üzerine atılmış nutuklar sanki onun dudaklarından dökülmemiş sanır.

Reagan'ın dış politikasına gelince, bu bir bütün olarak tek kelimeyle onun başarısızlığını kanıtladı.

– Bunun nedeni sizce nedir?

– En önemli nedeni; ABD yönetiminin temel politik ana doğrultusunun daha başından tarihsel gelişmenin nesnel mantığı ile toptan çelişki içinde olmasıdır. ABD'nin içinde ve dışında gidişini yeniden gözden geçirmesi konusundaki artan ısrara karşın, Beyaz Saray bu doğrultuya yapışmada tam bir inat gösteriyor. Reagan takımı aslında bulutların üzerinde geziyor, hayallere dalıyor, gerçekte alçaltıcı bozgunlara uğrarken bunları başlıca başarıları olarak öne sürüyor.

Örneğin, yeni orta menzilli ABD roketlerinin Batı Avrupa'da konumlandırılmasını bir zafer olarak göstermek istiyor. Ama bu bir Pirüs zafere, büyük kayıplara mal olan bir zaferden başka bir şey değildir. Cenevre'deki görüşmelerin durmasını getiren, ve Avrupa'ya bir başka nükleer tehdit kaynağı daha oluşturan bu roketlerin boy göstermesi, ABD'ye amaçladığı askersel sonucu vermedi. Yani Avrupa'da orta menzilli nükleer sistemlerde SSCB'ne karşı üstünlük sağlamadı. Politik sonuç, NATO'nun kendi içindeki gerilimin artması oldu. Şimdi Eski Dünya uluslarından birçok insan, ki daha birçoğu yakında bunu görecek, ABD füzelerinin yerleştirilmesiyle Batı Avrupa'nın güvenliğinin güçlendirilmesi bir yana, bu güvenliğin zayıfladığını kavramaya başlıyor. NATO tarihinde ilk kez, bu blokun başlıca kararlarına, Batı Almanya Sosyal Demokrat Partisi ve İngiliz İşçi Partisi gibi Avrupa'nın en büyük sosyal demokrat partileri tarafından karşı çıktı.

(¹) Reaganizm, şimdi ABD yönetimi tarafından izlenen politikaların bütün yelpazesi için kabul edilmiş terimdir. Ben her zaman bu terimi kullanmada dikkatli olmak gerektiği görüşündeyim. Bu terim, fanatiklerin izlediği bu politikayı sütunun üzerine oturtmak gibi haketmediği bir şeyi içeriyor.

Batı-Doğu ekonomik ilişkilerinde «yaptırımlar» politikası Reaganizmde⁽¹⁾ kargaşa yarattı. Bu politika, kapitalist devletlerin sosyalist dünya ile ticaretinden daha çok onların kendi aralarındaki ilişkileri zedeleyiyor.

Reaganizmin kredisini düşüren bir kumar da, Orta Amerika halklarına karşı sürdürülen ilan edilmemiş savaştır. Bu bölgede ABD, Nikaragua'ya ekonomik ambargodan, Grenada'nın istilasına kadar cephaneliğindeki tüm baskı yöntemlerini sergiledi. Ama gerçekte Amerika'nın saygınlığına birçok Amerikalının kendisinin gözünde de zarar veren bu kaba şiddet, hemen hemen tüm dünya kamuoyunun desteğini almış, bağımsızlık ve ilerleme için çaba gösteren küçük uluslara karşı dev askersel gücün bu kullanılışıdır. Nikaragua kıyılarında patlayan CIA mayınları, başta, bunları döşeyenlere zarar verdi. Dahası ABD kendisini Arjantin, Brezilya, Meksika, Peru ve Venezüella gibi başlıca Latin Amerika devletlerinin hepsiyle daha önce hiçbir zaman olmadığı kadar karmaşık ilişkiler içinde buldu.

Ortadoğu'yu ele alalım: Reagan'ın başkanlığı sırasında burada meydana gelenler çok açık bir şekilde şu olguyu ortaya koyuyor: Anti-sovyetizm ve gücün kötüye kullanılması uluslararası gerginliğin artmasına, yerel çatışmaların tehlikeli bir şekilde tırmanmasına, can kaybına ve yıkıma ve son çözümlemede ABD için politik gerilemelere yol açıyor. Reaganizm Lübnan'da ve bütün bu bölgede kayaya oturdu.

– Ama son zamanlarda ABD politikasında değişiklikler olduğu yolunda sözler ediliyor. Sizce bunun altında ne yatıyor?

– Bir dereceye kadar şimdiki ABD yönetimi, dış politikanın kendi Aşıl topuğu haline geldiğinin farkındadır. Ne ki, ABD yönetimi tüm sorunlarına yalnızca ve yalnızca temelde sağlıklı olarak görmeyi sürdürdüğü bir politikanın yeterince etkin olarak uygulanmamasının neden olduğuna inanmaktadır. Politikanın özünü değiştirmeden sözleri tatlılaştırma çabaları bundandır. Ancak eğer saldırgan ve antisovyet Ali birdenbire sevimli ve uysal Veli'ye dönüşüyorsa, bunun nedeni antisovyetizmin işlemediği ve SSCB ile ilişkilerde artan gerginliğin ABD ve öteki ülkelerde yaygın bir endişe uyandırdığıdır.

Bununla beraber kimi iyimserler Reagan'ın SSCB ile daha iyi ilişkiler için çağrısını sözümona gecikmiş bir algılama, daha doğru söylemek gerekirse, politik yönelimin ciddi bir yeniden değerlendirilmesi çabası olarak gördüler. Ne yazık ki durum böyle değildir. Sovyet-ABD işbirliğinin ve diyalogunun derinleştirilmesinin gerekliliği üzerine sözlerle birlikte, yığınsal askersel programlar sürdürülürken, Beyaz Saray'ın SSCB ile ilişkilere, nükleer silahlara, barışın korunmasına ve uluslararası gerginliğin azaltılmasına yaklaşımındaki bu ani değişikliğe nasıl inanalabi-

lir? Bunlar, «sınırlı», ve hatta «yıldız» savaşlarına hazırlıklı olmak için vazgeçilmez olduğu son zamanlara kadar söylenenlerin tamamen aynı programlardır. SBKP Merkez Komitesi Genel Sekreteri ve SSCB Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkanı Konstantin Çernenko şunu vurguladı: «Washington'dan kimi zaman barış sözleri duyuluyorsa da bu sözleri pratik adımlarla destekliyeceğine ilişkin en küçük bir işaret bile bulunamaz. Başka türlü söylersek, yeni sözler söylenmesi yeni bir politika izlendiği anlamına gelmez.»⁽²⁾

Amerikan belagatinin duygusal bir çağrı yanı da var. Reagan yönetimi Sovyetler Birliği'ne sözle saldırmayı tamamen kesse de, bu, geçen üç yılda söylenen ve yapılanların tümünü bir anda unutmamız gerektiği anlamına mı gelir? ABD'den insanlara sık sık şunları söylemek zorunda kaldım: Yıllardır bize karşı kaba saldırgan bir kampanya yürütüyorsunuz ve şimdi aramızdaki ilişkileri normalleştirmek için tüm yapmanız gerekenin, kelimelerinizi tatlandırarak, bir ya da iki kapı açmak ve bize bir çift tebessüm göndermek olduğunu mu düşünüyorsunuz? Bu politika da geçerli değildir. Güven, politikada yüksek derecede önemli bir kategoridir. Yoketmek kolay ve yeniden inşa etmek ise zordur. Ve bunun için yapılabilecek hiçbir şey yoktur.

Reagan'ın politikaları ABD'ye dış politik sorunları için aradığı çözümleri getirmedir. Tersine bu sorunları ağırlaştırdı ve kimi yenilerini yarattı. 1984 seçim kampanyasında savaş ve barış sorununun politik tartışmaların odağında olması çok az kimseyi şaşırtmıştır. Birçok Amerikalı Reagan yönetiminin tetik çılgını politikasını zorlaması altında ABD'nin dış dünyayla ilişkilerinin nasıl biçimlendiğinin farkındadır ve bundan kaygı duymaktadır.

– Bu büyük bir olasılıkla daha önce yanıtlamak zorunda kaldığınız bir soruya götürüyor bizi: Nasıl oldu da kapitalist dünyada en güçlü ulus kendini yetersiz, zekaca zayıf ve deneyimsiz bir hükümetin yükü altında buldu?

– Bu soruya yanıtın anahtarı «bunalım» sözcüğüdür. Evet, ABD bir bölünmüş, yürütme erkindeki bunalımın oluşturduğu uzayan ve ciddi bir politik bunalımın içindedir.

Beyaz Saray'ın en son görevlilerinden bir kaçını hatırlayalım. Örneğin Lyndan B. Johnson'la başlayalım. Kendini Vietnam savaşının batağına yapışmış bularak, seçimlerden çekilmek ve yıllardan beri ilk kez bir dönem için başkan almak durumunda kaldı. Ardından, daha sonra istifaya zorlanacak olan Richard M. Nixon geldi. Ardından görevi yüz kızartıcı «İran kurtarma operasyonu» ile son bulan bir başka bir dönemlik başkan, Jimmy Carter geldi.

⁽²⁾ Pravda, 9 Nisan 1984.

Bu yönetimlerin hemen hemen her biri erkin yukarı koridorlarındaki skandallarla sarsılmıştır. Mevcut yönetim bir istisna teşkil etmiyor. Çok pislik su yüzüne vurdu: Rüşvet skandalında yakalanan Başkanın ulusal güvenlik danışmanı Richard V. Allen olayından, hükümetin yüksek düzey görevlileriyle yaptığı telefon görüşmelerini banda alırken (büyük bir olasılıkla daha sonra onları teslim almak amacını güdüyordu) işi berbat eden USIA müdürü Charles Wick olayına kadar. Skandallar kabine üyelerini, CIA başkanını ve Beyaz Saray görevlilerini de kapsıyor.

Bunlar ABD'yi kemiren kökü derinde rezaletlerin sadece dış belirtilesidir. Dışardan bu, yürütme erk kurumunun bir bunalımı gibi görünüyor. Fakat köküne inildiğinde görülecektir ki, bu, ABD'nin politik sisteminin bütünü bunalımıdır. Oy verme hakkı olan insanların yarısından azının sandık başına gitmesi ve bunların % 25'inin oylarının ulusun politik kaderini belirlemesi normal midir? Seçim sonuçlarının akan paraya dayanması normal midir? Politik mücadelenin kendisinin artan ölçüde bir sirk, bir show haline gelmesi normal midir?

Bu manzarayı görmek biz Sovyetler Birliğindekileri hiçbir şekilde sevindirmiyor. Barışın korunması sorumluluğunda büyük payı olan bir ülkede böyle şeyler olduğunda, bu, sadece kaygının artmasına yol açar. Nükleer çağda düşmanın bile akıllı, akıllıbaşında ve saçmalıklar yapma niteliğinden yoksun olması tercih edilir. Politikada kısa görüşlülük ve düşünmeden harekete geçmek, sadece ABD için tehlikeli değildir. Bunlar, öteki uluslar, sonuçta tüm dünya için ciddi sonuçlara yol açabilir.

Zorlu zamanlarda sağa kaymanın ve sertlik göstermenin garantili bir oyun için daha rahat ve kârlı sayılması ABD politik yaşamında eskilere dayanan bir gelenektir. Nükleer çağda bir ulusa felaketlerin en kötüsünü getirebileceği halde, ABD egemen çevreleri, kimi nedenlerden bu tutumu daha yurtsever bir tutum sayıyorlar. Silahlanma yarışıyla ve güce başvurarak güvenlik sağlanmayı ummak bugün hayallerin en büyüğü olduğu halde, kimi nedenlerden ABD yöneticileri bu tutumu daha gerçekçi bir tutum sayıyor.

– Mevcut Sovyet-ABD ilişkilerinin durumunu ve bunun uluslararası süreçler için önemini nasıl değerlendiriyorsunuz?

– Dünyadaki tüm gelişmeleri Sovyet-ABD ilişkilerinin prizmasından incelemek hata olur, fakat kuşkusuz bu ilişkilerin insanlık için önemi ne kadar abartılırsa, gene de yanlış yapılmış olmaz. Şu son derece açıktır ki, Moskova ve Washington arasındaki ilişkilerin iyileşmesi kuşkusuz tüm kötülöklere çare değildir, ama aralarındaki önü alınmayan düşmanlıklar tüm uygarlık için bir felakete neden olabilir.

Şimdiki Sovyet-ABD ilişkilerinin durumu şöyle açıklanabilir: ABD hükümeti bu ilişkileri karmaşılaştırmak için elinden gelen her şeyi yaptı ve

şimdi bunlar yıllardan buyana olan en düşük düzeyindedir. Batıda kimi insanların yaptığı gibi bu kötüleşmeyi temel olarak Reagan'ın düşmanca sözlerine bağlamak, bunun ardında daha somut ve sinsi olgular olduğundan, büyük hata olurdu. Askersel stratejik anlamda bu, ABD tarafından başlatılan, askersel öğretilerin ve kavramların son derece tehlikeli bir «modernizasyonu» eşliğinde yürütülen eşi görülmedik bir silahlanma yarışıdır. Politik anlamda bu, barış içinde yanyana yaşamaya ilkelerinden ve pratiğinden tümüyle kopuş ve sosyalist sistemi dinamitlemeyi ve yoketmeyi amaçlayan soğuk savaş döneminin saldırgan doğrultusunun yeniden canlandırılması demektir. Ticari¹ ve ekonomik ilişkiler anlamında bu, tüm pratik amaçlarıyla «ekonomik savaşa» bir geçiştir. Son olarak ABD yönetiminin ideolojik doğrultusu, bunun mimarlarının niyetlerini ortaya seriyor ve iki ülke arasındaki ilişkileri gölgeliyor.

Silahları sınırlandırma görüşmelerinin hemen hemen tümünün askıya alınmasından, ekonomik ilişkilerin en alt düzeye indirilmesinden, kültürel değişimin kesilmesinden, dolaysız hava iletişimi anlaşmasının çiğnenmesinden ve bilimsel işbirliği için yapılan birçok programın durdurulmasından sorumlu olan ABD'dir. Sovyet temsilcilerine canice saldırıları yüreklendirecek bir atmosfer yaratıldı. Kabul edilmesi gerek, tüm bunlar bir biri ardına ve hızlı bir şekilde yapıldı.

ABD'nin dünya sahnesindeki pervasız, açıkça militarist «güç» politikası Sovyet-ABD ilişkilerinin durumunu son derece dolaysız olarak etkiliyor. Bu ilişkilerde soğuma ve kötüleşmeye dönüş, tüm uluslararası ilişkiler sistemine olumsuz olarak yansıyor. Kısacası şimdi Sovyet-ABD ilişkileri son 20 yıllık dönemin en karmaşık ve tehlikeli durumundadır. 1962'den, yani «Küba bunalımın»dan bu yana Washington bu ilişkileri hiçbir zaman bu denli tehlikeli bir noktaya getirmemişti. Şimdi durum hiçbir zaman olmadığından çok daha ciddidir. Niteliksel olarak yeni özelliklere sahip nükleer silah dağları vardır. Tüm bunlar barışı çok uzun zamandan beri olduğundan çok daha hassas hale getiriyor. Yeni ABD nükleer roketlerinin Batı Avrupa'ya yerleştirilmesinin Sovyet-ABD ilişkilerini nasıl ters yönde etkilediğine ilişkin özel bir not düşmek gerekir.

– Bu adımın atılması konusunda değerlendirmeniz nedir?

– Şimdi ABD'nin kendi bağlaşıklarını ve onlarla beraber tüm dünya kamuoyunu nasıl utanmazca aldattığı yeterince açık hale geldi. Hatırlanacaktır. Washington'da bu yerleştirmenin, görüşmelerin başarısını «güç konumlarından» güvence altına alacağı görüşü öne sürülüyordu. Bugün herkes anlıyor ki, SSCB hiç kimsenin bu türden bir dille konuşmasına izin vermeyecektir. SSCB bu koşullar altında yapılabilecek tek doğru şeyi seçti: Sonu gelmeyen görüşmeleri kesmek ve bozulmuş askersel stratejik dengeyi yeniden kuracak uygun karşı önlemleri almak. Şimdi varılan yer bütünüyle ABD ve NATO çevrelerini uzun zamandan beri

uyarmakta olduğumuz noktadır. Avrupa'da yeni bir silahlanma turu başlamıştır ve uluslararası gerilim daha da artmıştır. NATO'nun ikili kararını destekleyen Avrupalılardan birçoğunun bugün bunu anlamaya başladıklarını sanıyorum.

– Fakat ABD yönetimi kötüleşen ortamın suçunu Sovyetler Birliğinin üzerine atmaya çalışıyor ve bir «Sovyet tehdidi»nin varlığını öne süren kampanyasını tirmandırıyor.

– Gerçekten de, bu kampanya kimi durumlarda sıradan olmayan insanları dahi etkileyen ustalıkla propaganda yürütme girişimleri eşliğinde, iki misli bir hızla sürdürülmektedir. ABD egemen çevreleri uzun süredir sosyalizme karşı türlü çeşitli yol ve araçlarla psikolojik bir savaş yürütmektedirler. Bunun ABD'deki amacı, sıradan Amerikalıyı ürkütmek ve onları yönetimin yapmaya karar verdiği her şeyi boyun eğerek kabullenmeye zorlamaktır.

Sözde «Sovyet tehdidi» Beyaz Saray'ın en gözde kozlarından biridir. En sorumsuzca davranışları aklamak için buna baş vuruluyor. Neden büyük bir ABD deniz filosu Lübnan açıklarında toplandı? «Sovyet tehdidinden dolayı». Neden küçük Grenada istila edildi? Kuşkusuz «Sovyet tehdidi»ni geri püskürtmek için. ABD'yi Nikaragua etrafında aylarca süren manevralar yürütmesine, Avrupa'ya roketler yerleştirmesine ve Hint Okyanusu ve Pasifiğe «Çevik Kuvvetler» göndermeye iten nedir? Yine «Sovyet tehdidi»!

– Sovyet-ABD ilişkileri tarihinin ana dersleri ve bu ilişkilerin gelecekteki yönü konusunda neler söyleyebilirsiniz?

– Geçmişin derslerinden söz ederken bir genel saptama yapmak isterim. Normal ilişkiler yıllarında özellikle İkinci Dünya Savaşı sırasında düşmana karşı savaşımında bağışıklık yıllarında, her zaman her iki ülke için de hayırlı ve yararlı oldu. Ülkelerimizin hiçbiri, halklarımızın hiçbiri çatışmanın yükselmesinden bir yarar görmediler, tersine zarar gördüler. Bu, diyebilirim ki, karşı çıkılmaz bir olgudur. Bu, savaş ve düşmanlığın herkes için tehlikeli olduğunu, barış içinde yanyana yaşamının yararlarını karşı koyulmayacak bir biçimde doğruluyor. Sovyet-ABD ilişkilerinin geçen yarım yüzyıllık geçmişi, karmaşık dünyamızda tek olandaki işbirliği biçimlerinin aşağıdakiler olduğu anlayışını doğruluyor:

Birincisi, karşı tarafı kendi hayal ettiği gibi kendi beğenisine göre «yeniden biçimlendirme» girişiminde bulunmamak. Tersine sonuçsuz ve tehlikelidir.

İkincisi, karşı tarafla iyi ilişkileri aramak için, o karşı tarafı sevmek hiç de gerekli değildir. Politika, kişinin kapılma ve duyguyla tahrik olduğu bir aşk oyunu değil, ciddi ve zorlu bir iştir.

Üçüncü ve son olarak, birbirimizi sevelim ya da sevmeyelim, her iki ülke de tek ve aynı gezegende yaşamak zorundadır. Ya birlikte yaşayabilirler ya da birlikte mahvolabilirler. Bu, diyebilirim ki, politika yapmanın başlangıç noktası olmalıdır.

Ana sonuç şudur ki, aralarındaki tüm farklılıklara karşın barış içinde yanyana yaşama her iki ulus için yalnız olanaklı değil, aynı zamanda kendileri ve genel olarak dünya için yaşamsaldır.

Gelecekte söz ederken, ABD ile ilişkilerin normalleşmesini amaçlayan birçok Sovyet girişimi olmuştur. Bunlar, herşeyden önce, nükleer savaşın engellemek için yapılabilecekler de içinde, başlıca tüm alanları kapsıyorlar.

Ama ABD'de Sovyet önerileri çevresine bir sessizlik duvarı çekilmiş durumda. Şimdiki ABD yönetimi Amerikan kamuoyunun gerçek Sovyet tutumunun ne olduğunu bilmesini istemiyor. Gerçeği öğrenen normal bir seçmen, nükleer bir kıyamet tehdidini dayatan silahlar için astronomik harcamalara, her şeyden önce toplumsal gereksinimler için ödeneklere zarar veren harcamalara hiç arka çıkar mı?

Eğer ABD'dekiler nükleer savaş tehdidinden uzak bir politika izlemek daha iyidir diyerek, akıllarını başlarına toplarlarsa, SSCB'yi silahlılaşma alanında karşılıklı kabul edilebilir anlaşmalar arayışı içinde, geniş ufuklu adımlar atmaya hazır ciddi ve makul bir taraf olarak bulacaklardır. Hemen hemen kırk yılın boş silahlanma yarışından Washington'un dersler çıkarması yaşamsaldır: ABD'nin askersel üstünlük sağlama girişimleriyle karşı karşıya kalınca, biz savunmamızı güçlendirmek için daha çok çaba harcayarak karşılık veriyoruz. Bu eskiden böyleydi, Sovyet liderlerinin tekrar tekrar uyardıkları gibi, ABD askersel potansiyelini artırma planlarını terk etmezse, yine böyle olacaktır.

– Dünya çapındaki gelişmeyi nasıl görüyorsunuz? İnsanlar kendilerini barışa yönelik sürekli tehditten kurtarabilir mi ve bunun sona ermesi için ne yapılmalı?

– Kuşkusuz ABD şimdi son yarım yüz yılın en antisovyet, en savaş tutkunu hükümetine sahip. Bu hükümetin politikaları ve eylemleri barış için ciddi bir tehdit yaratıyor ve uluslararası ilişkilerin şimdiki kötüleşmesinin nedenidirler. Ama daha öteye bakılmalıdır. Eğer gelişmenin geleceği doğru olarak değerlendirilecekse dikkate alınması gereken başka etmenler de vardır.

Bunlardan birincisi, diyebilirim ki, sosyalist topluluğun artan saygınlığı ve etkisidir. Büyük çaba ve özveriler pahasına Sovyetler Birliği ABD'yle askersel-stratejik eşitlik sağladı ve bu gerçekten dayanaklı bir eşitliktir. Washington'un bu eşitliği bozmak için yapabilecek hiçbir şeyi

yoktur. Sovyetler Birliği kendisinin ve bağlaşıklarının güvenliğini etkileyebilecek her şeyi yakından izlemektedir.

Politikanın başka bir önemli etmeni savaş karşıtı harekettir. Savaş karşıtı hareket daha önce da vardı, ama bu, boyutları bakımından bugün olduğu yerin yanına bile yaklaşamaz. En önemli nokta şu ki, daha önce hiç savaş karşıtı savaşımda yer almayan toplumsal ve mesleki katmanlar bugün bu savaşının içinde aktifleşiyorlar. Örneğin Batıda geleneksel olarak çok tutucu bir meslek grubu olan fizikçiler var. Hareket içinde gittikçe artan bir rol de, eğer ABD'den söz edilecekse, katolik kilisesi çevresi de içinde, dini çevreler tarafından oynanıyor. Kimileri savaşa karşı olduklarını açık dile getirdikleri için emekliliğe zorlanmış ya da emekli olmuş general ve amiraller bile antinükleer harekete katılmaktadır.

Emperyalizmin maceracı politikasıyla birleşince, nükleer silahlar insanlık için eşi görölmedik bir tehdit oluşturdu. Ve belki de, bu tehdidin boyutlarının, yeryüzünde yaşamı korumak için davranan eşi görölmedik genişlikteki güçleri direnişe geçirmesi kaçınılmazdır. şimdiki antinükleer hareketin gelişmeyi ve dünyadaki politik iklimin ve ortamın üzerinde sürekli artan bir etkide bulunmayı sürdürecektir, bütünüyle yeni bir olgu olduğuna inanıyorum.

Antinükleer hareket – ki bu şimdi savaş karşıtı güçlerin omurgasını oluşturuyor – ABD'de 1982 ve 1984 seçim kampanyaları sırasında yığın-sal gösterilerde, nükleer silahların dondurulması istemi ile yürütölen kampanyada ve daha birçok yerde kendini ulusal sahnede hissettirdi. İnsan-da ABD'de de sosyal-politik iklimin değişmekte olduğuna ilişkin işaretler olduğu izlenimi uyanıyor. Bu, barış için savaşının daha da canlandırılmasının çarpıcı ve çok önemli bir sonucudur.

Kısacası, korkunç gelişmeler olurken, gerginliğin artması ve silahlanma yarışının tırmanması bugün dünya manzarasının bütününü oluşurmuyor. Saldırgan çevrelerin entrikaları ve vahşi karşı ataklarına karşın, yumuşama fikri kökünden sökülöp atılmış değildir. Bunun gerçekleştirdiği devletler arası ilişkilerdeki maddesel yapı, kanıtlandığı gibi, son derece dayanaklıdır. Bu özellikle Avrupa'da net bir şekilde göröldü. Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'nda yer alan devletlerin temsilcilerinin başarılı Madrid Toplantısı ve Avrupa'da Güven Yapıcı Önlemler, Güvenlik ve Silahsızlanma üzerine Stockholm Konferansı'nın görüşmelere başlaması olgusu, bulutlu atmosferde bir umut işiği oldu.

Bugün gerginlik ortamına karşın, farklı toplumsal sistemlere sahip ölkelerin ayrılıkları özöbileceğini ve karşılıklı kabul edilebilir anlaşmalara erişöbileceklerini deneyim öğretiyor. Bunun için güvenilir ve zamanın sınavından geçmiş bir temel vardır – barış içinde yaya-na yaşama ilkeleri. Geçmişte olduğu gibi, ABD başta olmak üzere, emperyalist güç-

lerin egemen çevreleri, bu ilkelerin yalnız sözde değil, ama aynı zamanda pratikte de zorunlu olduğunu (1972'de olduğu gibi) er ya da geç tanıyacaktır. Bu aynı zamanda, geleceklelerinden güven duymak isteyen tüm ulusların – Batıda ve Doğuda – yararına olarak biçimde kendi dış politika çizgisini günümüz dünyasının gerçekleriyle uyumlaştırma gereğinin bir işareti olacaktır. Antonio Gramsci, insan karakterinde iyimserliğin ve kötümserliğin en iyi birleşmesini, aklın kötümserliği ve isteğin iyimserliği olarak tanımlamıştır. Başka bir deyişle, tehlikelerin ve olumsuz etmenlerin varlığı karşısında uyanık olmak kadar, daha iyi bir dünya yaratmak için, bunların üstesinden gelme isteğine, cesaret ve kararlılığına sahip olmak da önemlidir. Ne yazık ki, insanlar günümüzün zorluklarına gözlerini kapadıklarında ve kritik anlarda uzakta durduklarında, umutsuzluğa kapıldıklarında ya da iki arada – bir derede kaldıklarında tam tersi olmaktadır. Ancak inanmak isterim ki, tarihin şimdiki kritik anında, çönlük, Gramsci'nin sözünü ettiği karakterdeki insanlardan oluşacaktır.

Birçok insan, şimdi kendisine şu yüzyıllık soruyu soruyor: «Ne yapmalı?» Önce olayların tehlikeli gidişine karşı çıkmalı, ortamın iyileştirilmesini savunmalı. Genel olarak, barışın nasıl korunabileceği ve güçlendirilebileceği bütünüyle biliniyor. Şimdiye kadar yapılmış öneriler şu an için yeterlidir. Örneğin, SSCB ve ABD'nin nükleer silah cephaneliklerinin dondurulması, uzayda silahlanma yarışının önlenmesi için görüşmelere başlanması ve kimyosal silahların yasaklanması. En azından bu ve öteki yardımcı girişimlerin gerçekliğe dönüştürülmesi önemlidir. Silahsızlanmaya ilişkin birçok sorunun çözümü, karmaşık görüşmeleri değil, yalnızca politik isteği gerekmektedir. Bizde bundan yeterince vardır.

Sovyetler Birliği'ne bir diyaloga girmesi için çağrılar çıkarmak, birisini açık bir kapıdan itmeye çalışmakla aynı anlama gelir. SSCB, nükleer silahlanma yarışının sona erdirilmesi gibi ana önemdeki bir sorunu tartışmaya ve çözüme ulaştırmaya her zaman hazırdır. Ancak bu, adil ve eşit görüşmeleri getirmelidir, yoksa kamuoyunu aldatmaya ve savaş hazırlıklarını gizlemeye yarayan görüşmeleri değil. Tam da bu nedenden dolayı, yerleştirilmiş ABD roketlerinin geri çekilmesini getirecek önlemleri, görüşmelerin, Avrupa'yı nükleer silahlardan kurtaracak bir anlaşmayla sonuçlandırılmasının temeli olarak görüyoruz. Bu durumda, sosyalist ülkelerin açıkladığı gibi, başlanılan karşı önlemleri ortadan kaldıracak adımlar atılacaktır.⁽³⁾

Tarih kuşağımıza son derece büyük bir sorumluluk yüklemiştir. İnsanlık hiçbir zaman böylesine tehdit altında olmamıştır. Ancak, bu tehlikeyi önlemek için de, insanlık hiçbir zaman böylesine güçlü, kararlı ve yetenekli olmamıştır.

⁽³⁾ Pravda, 16 Haziran 1984.

Mizah silahını kullanmak

Herluf Bidstrup

*Danimarkalı karikatürist,
Uluslararası Lenin Barış Ödülü sahibi*

Barış savaşçısı, halk sanatçısı, mizah ustası Danimarkalı Herluf Bidstrup onlarca yıldır pekçok ülkede insanların ilgisini üzerine çekti. Bidstrup, ününü, Danimarkalı ama gerçekte enternasyonal olan, hümanist değerler taşıyan, bugünün dünyasının yakıcı konularına değinen, sorunlara anlamlı ve açık, anlaşılabilir yanıtlar veren insanları heyecanlandırıp hareketlendiren eserlerine borçludur.

Günümüzde süregiden, barış, demokrasi, sosyal ilerleme savaşımında sanatçının rolü tartışmasında BSS, Herluf Bidstrup'a bu konuda kendisinin kat ettiği yolu anlatarak yardımcı olmasını rica etti.

1936 yılında bir akşam radyoyu karıştırırken Hitler'in konuşmasını naklen veren yayına rastladım. Daha televizyon dönemi henüz gelmemişti. Ancak ben konuşanı çok iyi «gördüm» ve derhal onu çizmeğe karar verdim. Onu hayalimde düşündüğüm gibi çizdim. Histerik, uğursuz yüzlü bir adam, antisovyet paronyaklık nöbeti tutmuş, saldırıyordu. Sonunda çizgilerim bir seri halinde antifaşist bir dergi olan *Kulturkampen*'de «Bidstrup'un çizgileri, Hitlerden inciler» başlığı altında yayınlandı. Böylelikle insanlar beni karikatürist olarak tanıdılar.

İlk karikatür serisinin seçimi bir raslantı değildi. Antifaşistlik benim kanımda vardı. Bunun için her şeyden önce bir ilerici olan babama şükran borçluyum. Babam, 1914'e kadar, Sosyal demokratların bir dünya savaşının önüne geçeceklerinden kesinlikle emindi. Ancak Alman Sosyal Demokratları askeri kredileri onayladığı zaman büyük bir hayal kırıklığına uğradı ve sağlam bir Karl Liebknecht ve Rosa Lüksemburg tarafı oldu. Ekim Devrimi'nden bu yana anne ve babam Sovyetler Birliği'ne karşı derin bir sempati duyuyorlardı. Ve böylece benim için sorun, politik bir seçim yapma sorunu değil, bunu anlatma yolunu bulma sorunuydu.

Çizdiklerim ilgi uyandırmıştı. *Kulturkampen*'deki bu deneyimin bir gazete karikatüristi olmak için yürüklendirdi. En büyük tutucu burjuva gazetesi *Berlingske Tidende* ve sosyal demokrat gazete *Socialdemokraten*'dan teklifler aldım. Sonunda tutucu olan, rakibine benzemeyen, aynı zamanda yaptığı açıklamalarla kendini mimli bir antifaşist konuma sokmuş, General Franko çetesini mahkum eden gazeteden gelen son teklifi kabul ettim.

O günlerde politik mizahımın başlıca hedefleri Musolini, Franko, Goe-

ring ve Goebbels idi. Hitler'e gelince, Üçüncü Reich Danimarka'nın kapı komşusu olduğu ve bu sosyal demokrat liderleri korkuttuğu için, *Socialdemokraten*'da Hitler'i çizmeme hiçbir şekilde izin verilmedi. Almanya'daki durumu yermek için «Bayan Almanya» çizim yolunu kullandım. Çok geçmeden Alman elçiliği resmi bir protestoda bulunduğu için bunlar hoşagitmeyen çizgiler oldular. Bu durum bana burjuvazinin «demokratik konuşma özgürlüğü» ile övündüğü bir ülkede bile kişinin görüşlerini açıklamasının ne kadar güç olduğunu gösterdi. Nitekim, savaştan önce bana ün kazandıran belli başlı politik çizgilerim de içinde, politik mizahdan uzaklaştırıldım.

Savaş patladığı ve Naziler Danimarka'yı istila ettikleri zaman politik karikatürlerin yayınlanması minimuma indi. Dikkatli olmak zorundaydım, ve yazı işleri müdürleri işgal makamlarını küçük düşürecek şeylerden çok korkuyorlardı. Böylece ben de simgeli öykülere sığındım.

Sonunda yasadışı ilan edilen Komünist Partisi ile ilişki kurdum ve onun için çizmeye başladım. Genellikle işbirlikçileri alaya alan karikatürlerim çok sayıda basılıyor ve elden ele posta kartı şeklinde dağıtılıyordu. Kartların gelirleri, çalışmalarda kullanılması için parti fonuna veriliyordu. «Elimi» gizlememe karşın, yetkililer karikatürleri kimin çizdiğini buldular. Bu beni yeraltı çalışmalarına itti.

Danimarka'nın kurtuluşundan sonra, sürekli olarak onların gazeteleri için çizeceğime ilişkin komünistlerle anlaşma yaptığımda, savaş en sıcak dönemini yaşıyordu. *Ve Land og Folk*'un legal yayınlanan ilk sayısında, benim politik bir karikatürüm yer alıyordu. Gazete kadrosunda olduğum sürece, yazıhanede kendimi evimde hissettim.

Doğaldır ki, *Socialdemokraten*'dan ayrılmam gelirimini oldukça etkiledi, çünkü onun kadrosunda en iyi ödeme yaptığı kişi bendim. Ancak *Land of Folk* bana çok daha önemli başka şeyler veriyordu: Görüşlerimi açıklama özgürlüğü. Bana gösterilen politik ve sanatsal saygı, her ikisi de beni güçlendirdi. Şunu hissediyordum: Görüşlerimi çizgilerimle özgürce açıklamazsam, bir sanatçı olarak değerimden kaybedeceğim.

Yıllardır *Land og Folk*'un ikinci sayfasında hemen hemen her gün benim karikatürlerim çıktı. Sanatımla tepki gösterdiğim ulusal ve uluslararası sorunların hepsini şimdi yeniden hatırlamak olanaksız. Kurtuluştan sonraki ilk yıllarda işbirlikçilerin karikatürlerini çizdim; artık benim mizahım «Marshall Planı»na, soğuk savaşa, NATO'ya, militarizme, silahlanma yarışına, Ortadoğu ve Afrika'da, Vietnam'da, Şili'de gericiliğin ve emperyalizmin suçlarına karşı bir silah haline dönüşmüştü. Eleştirimin sivri ucunu daima emekçileri para ve demagoji ile aldatan gerici partilere ve politikacılaraya yönelttim.

Mizahın amacı, gerçeği söylemektir. Ben gerçekleri hiçbir zaman çar-

pıtmam, ancak karikatürlerimin duygusal etkisini artırmak için güldürme unsuru olarak detayları abartırım. Sadece şu ya da bu politikacının potresini iyi çizmekle yetinmiyorum, onların politikalarının içyüzünü de açığa vuruyorum. Başlık özellikle önemli rol oynar, ve kısa ve kesin bir görüş oluşmasına yardımcı olan özlü bir yorum yapmadan çizmeğe başladığım çok enderdir. İşte benim çalışmamdaki esas «giz» buradadır.

Biraz hayret edilecek bir şey ama, binlerce karikatürümü *Land og Folk*'a vermem, burjuva çevrelerindeki ünüme mal oldu. Önce saygın gazeteler ünlü bir Danimarkalı mizahçının kendisini «komünist prangasına» vurulmuş bulması, onun yeteneklerinin «çalınmış» olması karşısında timsah gözyaşları döktüler. Ardından beni boykot etmeyi, aldırış etmemeyi yeğlediler. Tüm ülkede çizgilerimin yıllık albümleri tezgah altlarında saklandı ve bütün burjuva yayıncılar beni dışladılar. Kitap resimleyicisi olarak kontratlarımı kaybettim. Beni izleyen sanatçılar bile benden çok burjuva basını ile dayanışma gösterdiler. Boykot o kadar uzun oldu ki, *Land og Folk*'u okumayan birçok Danimarkalı, karikatürcü Bidstrup'un öldüğü kanısına vardılar.

Çevremdeki atmosferi daha iyi anlatabilmek için işte duygusal bir hikaye: Birkaç yıl önce Kopenhag'da bir okulda sanat ve ustalık öğrenimi yapan kızımın öğretmeni Sovyetler Birliği'ne davet edildi.

Geri dönüşünde kızıma soruyor: «Sizin ailede Bidstrup diye bir sanatçı var mı?»

«Tabii, benim babam».

«Tuhaf şey, Özbekistan'da ve gittiğim diğer yerlerde onu çok iyi tanıyorlar. Neden, yıllar önce ölmedi mi?»

«Hayır, hayatta ve hâlâ sağlıklı».

Bu gösteriyor ki, kızımın hocası bile yaşayanlar listesinden adımı silmişti.

Bana karşı yöneltilen saldırılar basit bir sınıfsal öç alma olayıydı. Asla yarışı bırakmadım ve onlardan da teşekkür beklemedim.

Tüm komünist sanatçılar ve değişik düşünen meslekdaşları için önemli olan kendi kişisel refahlarını öne çıkarmak değil, olabildiğince güçlü bir şekilde fırçalarını, kalemelerini, keskilerini nükleer bir savaşla dünyayı mahvetmek için her saat başı korku salan delilere karşı kullanmak olmalıdır. İçinde Sovyetler Birliği'nin de bulunduğu tüm barış severlere gezegenimizi yokolmaya götürecek, tüm hızla başını almış giden silahlanma yarışını durdurmaya çalışan insanlara yardım elimi uzatıyorum. Yeryüzünde yaşamı ve kültürü koruma adına Sovyetler Birliği'nin politikasını destekliyorum ve ona güveniyorum ve sosyalist ülkelerin dünyanın felakete sürüklenmesini önleyebileceğine inanıyorum.

Olimpiyat geleneklerini kim baltalıyor?

En büyük uluslararası spor bayramı olan ve barış ve halklar arasında dostluk ideallerini yansıtmakla yükümlü bulunan olimpiyat oyunlarının yapıldığı yılda, Reagan hükümeti, olimpiyat hareketini mayınlayarak, «soğuk savaş» açma yolunda bir adım daha attı.

Bilindiği gibi olimpiyat oyunları tüzüğü bu hareketin amaçlarını şöyle tanımlıyor: Amatör sporun temelini oluşturan fiziksel ve moral niteliklerin geliştirilmesine yardım etmek; sporun yardımıyla gençleri karşılıklı anlayış ve dostluk ruhunda eğitmek, daha iyi ve barışçı bir dünyanın kurulmasına yardım etmek, tüm dünyada halkların iyi niyetini teşvik eden olimpiyat ilkelerini yaygınlaştırmak; tüm ülkelerden sporcuları dört yılda bir yapılan ve büyük bir spor bayramı olan olimpiyatlarda bir araya getirmek.

Bu çizgi, özlü biçimde olimpiyat ruhunu karakterize ediyor. Bu, barış ve toplumsal ilerlemenin çıkarlarına tamamen uygundur. Olimpiyat oyunları, barış içinde yanyana yaşama ve işbirliği fikirlerini çeşitli ülkelerden sporcuların dürüst yarışması biçimde gerçekleştirilerek milyonlarca insanın, dünya halklarının, savaşların yolaçtığı yoksulluk ve kaygılar olmadan yaşanabileceğine olan inancını pekiştiriyor.

İşte bundan ötürü olimpiyatların ruhu ve bunun dile getirildiği olimpiyat oyunları, emperyalist devletlerin ve özellikle ABD'nin gerici çevrelerinin saldırı hedefi oldu. Bu gerici çevreler, olimpiyatların olumlu etkisini önlemek ve bu oyunları «soğuk savaş» alanına dönüştürmek için her araca baş vuruyorlar.

Bu tür denemeler 1980'de olimpiyat oyunları ilk kez bir sosyalist ülkede yapıldığı yıl başladı. Sovyetler Birliği o zaman tüm dünya sporcularına ve olimpiyat hareketinin birliğini ve daha da geliştirilmesini isteyen herkese kapılarını ardına kadar açarak, Moskova olimpiyatlarında dostluk, içtenlik ve sıcak konukseverlik ortamı yarattı. Ama emperyalist gerici güçler olimpiyat oyunlarını boykot etmek, baltalamak için geniş bir anti-sovyetik kampanya başlattılar, olimpiyat oyunlarını sinsice kendi politik amaçları için kullanmaya kalkıştılar. Bu bağlamda Beyaz Saray danışmanlarından Llyad Cutler o zamanlar şöyle demişti: «Şimdi artık Sovyetlerin tüm dünyanın Moskova'ya doğru yola çıktığını ve Sovyet konumunu desteklediğini ileri sürme şansı yoktur . . .» ⁽¹⁾

Şimdi de benzer çabalar sarfediliyor. Yalnız şu farkla ki, bu kez olimpiyatlar etrafında «soğuk savaş» ve anti-sovyetizm havası yaratılmakla ka-

⁽¹⁾ «Time», 9 Haziran 1984, s. 46.

linmiyor. Şimdi bu uluslararası oyunların çarpıtılması ve bundan böyle yapılmasının baltalanması tehlikesi doğmuştur.

Los Angeles olimpiyatlarının düzenlenmesine temel yapılan ticari yaklaşım, hazırlıklar sırasındaki kâr vurma mantığı, ciddi sorunlar yarattı. Her şeyden önce olimpiyat oyunları tüzüğü'nün olimpiyat ateşiyle ilgili maddesi çiğnendi. Bu barış sembalünün her gün kullanılan bir meta haline getirilmesi, yalnızca tüccarlık ruhunun, kazanç sağlama hırslarının üstün gelmesi değildir. Bu, aynı zamanda insanların ahlakını bazma, çeşitli uluslardan gençlerin dastluk, karşılıklı anlayış ve iyiniyet sembalü olarak elden ele verdikleri meşaleyle ilgili genel olarak kabul edilen ve uygulanan meşale törenine saygısızlık gösterme demektir.

Olimpiyat Oyunları Örgütlemeye Kamitesi'nin tutumu, olimpiyatların ana vatani alan ülkemiz Yunanistan'da pratestalara yolaçtı. Pratesta hareketine katılanlar Olimpiyat Oyunları Tüzüğüne bağlı kalınmasını, Olimpiyat ilkelerinin korunmasını istediler. Bu protesto hareketine değişik yığın örgütleri, öğretmenler, yazarlar, sanatçılar, başta olimpiyatlara katılanlar, eski ve yeni şampiyonlar olmak üzere ülkemizdeki tüm sparcular katıldı. Eski Olimpia'da yapılan «Olimpiyat idealleri korunmalıdır» konulu uluslararası konferansa birçok ülkeden temsilciler katıldı. Genel protestolar ve duyulan büyük öfke nedeniyle meşalenin Yunanistan topraklarında taşınması iptal edildi.

ABD hükümeti daha ciddi sorunlar da yarattı. ABD'nde antisavyetik, antisosyalist kampanyayı körükleyerek, SSCB ve öteki sosyalist devletlerin heyetlerinin güvenliğini garanti altına almayı reddederek, bu ülkeleri olimpiyatlara katılmaktan vazgeçmek zarunda bıraktı.

Başkan Reagan bu durumun sorumluluğunu Sovyetler Birliği'ne yüklemeye çalıştı. Sözde SSCB Ulusal Olimpiyat Kamitesi'nin böyle bir kararını sırf politik nedenlerle aldığını iddia etti. Ama olgular, veriler bunun tersin kanıtlıyor.

Olimpiyat oyunlarının başlamasından çok önce ABD'de Sovyet sparcularının yarışmalara katılmasını önlemek için bir kampanya başlatıldı. Gerici çevreler, «Rusların Amerika'ya girmesine izin vermiyelim» belgisi altında gürültülü bir propaganda yürüttüler. Kaliforniya Senatosu ve Yasama Meclisi Sovyetler Birliği temsilcilerinin eyalet topraklarına girmesini yasaklama kararı aldı. Sovyet sparcularının da katılacakları basketbol, voleybol, ve çim hakeyi yarışmalarının yapılacağı sparc sahalarının yöneticileri, Sovyet sparcularının bu sparc sahalarında oynamalarını yasakladıklarını açıkladılar. ABD hükümeti ise takımlarda yer alan sparcuların güvenliğini garanti altına almaya yanaşmadı. ⁽²⁾

⁽²⁾ Bak: «Odigitis», 13 Kasım 1983 (Yunanca).

ABD gerici çevrelerinin planları bir süre sonra daha açık olarak görüldü. 160 aşırı terörist grup (bunlar arasında milliyetçi, siyonist her türlü anti-sosyalist öğeler bulunuyor) «Sovyetlerin 1984 Olimpiyatları'na katılmasını yasaklıyalım» belgisi altında birleşerek, sosyalist devletlerin sporcularına karşı provokasyonlar tertipleme, bunlara karşı kin dolu bir propaganda yapma hazırlıklarına giriştiler.

Gizli servislerin desteğiyle bu gruplar açıkça sosyalist ülkeler sporcularını fiziksel olarak yok edecekleri tehdidinde bulundular. ⁽³⁾ Bu terörist kümelerin bir elebaşısı olan D. Balsiger, düzenlediği bir basın toplantısında (bu, Amerikan televizyonları tarafından verildi) gösteriler suikastlar, «kaçak»ları kandırarak kendi yanlarına çekme ve daha «büyük» operasyonlar düzenlemeyi tasarladıklarını anlattı. ⁽⁴⁾ ABD yöneticileri de kışkırtıcı konuşmalar yaptılar. Egemen çevreler antisosyalist, antikomünist histeriyi körüklediler, olimpiyatlar öncesinde ortamı zehirlediler.

ABD organlarının sosyalist ülkelere gönderilen özel anketlerde olimpiyat heyetleri üyelerinden komünist olup olmadıklarını bildirmeleri isteniyordu. Buna karşı yükselen protesto karşısında Los Angeles Olimpiyatlarını örgütleme komitesi başkanı, bu sorunun kendisinin yetkileri dışında olduğunu, bu soruna FBI'nin baktığını belirtti. FBI ise bu adımın «ulusal güvenlik çıkarları» için atıldığını ileri sürdü. Hatta SSCB Bakanlar Kurulu'na bağlı Spor Komitesi görevlisinin ABD'ne girmesine izin verilmedi. Sovyet temsilcisi Olimpiyat oyunları tüzüğüne uygun olarak spor delegasyonunun Los Angeles'e gelmesi için gerekli hazırlıkları yapmak ve sporcuların orada kalacakları sürede kendilerine sağlanacak koşulları görmek için gidecekti.

Tüm bu tutum ve eylemler olimpiyat oyunları tüzüğü'ne aykırıydı. Tüzükte olimpiyat kimliğinin, olimpiyatların yapıldığı kentin bulunduğu ülkeye girme hakkı veren belge olduğu belirtiliyor.

Uluslararası Olimpiyat Komitesi Yürütme Kurulu, özel oturumunda, SSCB Ulusal Olimpiyat Komitesi'nin Olimpiyat Tüzüğü'nün çiğnenmesine ve Los Angeles'de Olimpiyat heyetleri için (Sovyetler Birliği sporcuları ve bunlara eşlik eden kişiler için) tehlikeli bir durumun oluşturulmasına karşı yaptığı protesto notasını görüştü. İleri sürülen istemlerin yerinde olduğu, haklı olduğu belirtildi.

Ne var ki, ABD hükümetinin gerekli önlemleri alma yönündeki isteksizliği, ülkede Sovyet sporcularına karşı körüklenen kin ve düşmanlık histerisi, SSCB Ulusal Olimpiyat Komitesi'ni, Olimpiyatlara katılmaktan vazgeçme kararı almak zorunda bıraktı. Hemen hemen tüm sosyalist ülkelerin

⁽³⁾ «Eleftherotypia», 13 Mayıs 1984 (Yunanca).

⁽⁴⁾ «Rizospastis», 13 Mayıs 1984 (Yunanca).

ve daha bir dizi devletin ulusal olimpiyat komiteleri de olimpiyatlara katılmaktan vazgeçme kararı aldılar.

Emperyalist propaganda araçları, sınırsız bir utanmazlık örneği vererek, suçu ABD yönetiminin üzerinden almak ve bunun sözde Amerika'nın 1980 olimpiyatlarını boykotuna «Moskova'nın yanıtı» olduğunu kanıtlamak için geniş bir kampanya başlattılar. Ama gerçekler, olgular inatçıdır. Birçok Amerikan yorumcusu bile kendi hükümetlerinin olimpiyat oyunlarını balta-lamada tartışma götürmez «katkısı» olduğunu kabul etmek zorunda kalmıştır.

Bu bakımdan «Washington Post» gazetesi yorumcularından Thomas Boswell'in yaptığı analiz ilginçtir. O, önceleri Carter'in ve şimdi Reagan'ın Olimpiyat oyunlarına politik nitelik kazandırdıklarını belirttikten sonra alaylı bir şekilde şöyle diyor: «Ronald Reagan, sana teşekkür ederiz. Umit ediyoruz ki, «kötülük imparatorluğu»yla ilgili kendi masalınızı beğeniyorsunuzdur ve antisovyetik öğelerin karınca yuvası gibi kaynaştığı Los Angeles'teki olimpiyatlara Rusların katılmaktan vazgeçmesinden memnun olmuştunuzdur. «Yorumcu, Beyaz Saray'ın, ABD'nin sözde «özgür toplum» olduğunu ve hükümetin antisovyetik grupların eylemlerini kontrol edemeyeceğini, bu grupların canının istediği gibi davranma, istediğini yapma hakkı olduğu yol-fu savlarına değinerek şöyle diyor: «Bu saçma bir iddidir. Benim yumruğumun özgürlüğü, senin burnunun başladığı yerde sona ermektedir. Olimpiyat oyunlarının hazırlıkları sırasında ... ABD, Sovyetler Birliği'ne karşı eşitlik temeline dayanmayan, neredeyse yasal olmayan bir ülkeye karşı takınılır bir tutum takındı. ABD, gerçekten de en gürültücü antikomünist gruplara Rusların yüzüne karşı yumruk sallamalarına izin verdi. «Ve haklı olarak şunu belirtiyor.» Büyük bir ülke olan Sovyetler Birliği, sporcuların saldırı hedefi olacakları koşullarda ve düşmanın propagandasına araç yapılmaya çalışılacağı koşullarda sporcularını yarışmalara göndermiyor.»

Yorumcu sonuç olarak şunları yazıyor: «Ülkemizin, uluslararası arena-da büyük yanlış hesaplar yaparak, kendisini giderek yalıtıldığını görmek üzüntü vericidir. İki ABD başkanı da eylemlerinde, tutumlarında, öyle gör-ülüyor ki, gerçek uluslararası strateji ve politika duygusunu değil, dar ideolojik görüşleri kılavuz edinmişlerdir.»⁽³⁾ Reagan bu akıl kârı olmayan politikasına karşı yükselen protestoları durdurmak için ABD'nin olimpiyat oyunları tüzüğü'ne uyacağını söyledi. Ama aynı zamanda Beyaz Saray'ın bir temsilcisi «Sovyetlerin olimpiyatlara katılmasına izin verilmesini» isteyen grupların elebaşlarına, bu grupların eylemlerini onayladıklarını belirtti. Tüm bu olup bitenlerin ışığında, Reagan'ın açıklamasının, dünya kamuoyunu yanıltma yönünde yeni bir denemeden başka bir şey olmadığı açık olarak görülmektedir.

(3) International Herald Tribune, 14 Mayıs 1984.

İşin spor yanına gelince. Birçok ülkenin sporcularının Olimpiyatlara katılmasını engelleyen ABD gerici çevrelerinin politikası yüzünden Los Angeles Olimpiyatlarında yarışmaların düzeyi çok düşük olacaktır. Örneğin Federal Alman DPA Haber Ajansının kanısınca, 23. Olimpiyat oyunları «yarımyamalak oyunlar» olacaktır. ⁽⁶⁾ Ajansın hesaplarına göre, Los Angeles Olimpiyatlarına 21 spor dalında şimdiki dünya şampiyonlarının % 51'i katılmayacak. Örneğin halterde son dünya birinciliğinde madalyalar kazanan ülkelerden hiç birinin temsilcisi olimpiyat yarışmalarına katılmayacak. Atletizmde Helsinki'de yapılan son dünya birinciliğinde madalya kazananların yarısından çoğu yarışmalara katılmayacak. Los Angeles Olimpiyatlarında seyirciler, son dünya birinciliklerinde ödül sahibi olanlardan yüzmede (suya atlama ve su topu da dahil) % 41'ini, jimnastikte % 53'ünü, boksta % 50'sini, güreşte % 72'sini, modern pentatlonda % 83'ünü, kürek çekmede % 54'ünü, bisiklette % 63'ünü göremeyecekler. ABD gerici güçlerinin «hoşuna gitmeyen» ülkelerin sporcuları için olimpiyat yarışmalarında dayanılmaz koşullar yaratmak için her şeyi yapan ABD yöneticilerinin ayrımcı politikasının sonuçları, ürünü işte budur.

Temsilcilerinin sözde Olimpiyat ideallerini yaşatıp güçlendirme aşkıyla yanıp tutuştuklarını söyleyen Washington'un iki yüzlülüğünü ortaya koyan başka bir olgu da şudur: Ronald Reagan 1980'de yalnız Moskova Olimpiyatlarının boykot edilmesini desteklemekle kalmamış, aynı zamanda 1984 olimpiyat oyunlarının (o zaman bunların Los Angeles'te yapılacağı henüz bilinmiyordu) yapılmamasını önermişti. Bu durumda ABD'nin olimpiyat ideallerini «koruması»ndan söz edilebilir mi?

Böylece, olimpiyat geleneklerini, olimpiyat ruhunu kimin baltaladığı apaçık ortadadır.

Moskova Olimpiyatlarının kapanışında Uluslararası Olimpiyat Komitesi Başkanı Juan Antonia Samaranch, bu oyunların olimpiyat hareketini güçlendirdiğini, halklar arasında barış ve dostluk fikirlerinin yerleştirilmesine yardım ettiğini belirtmişti. Emperyalist güçlerin tamamen başka bir nitelik kazandırdıkları Los Angeles Olimpiyatlarının böyle bir sonuç vermesi elbette olanaksızdır.

*Nikos Georgopoulos
Balkan Oyunları Şampiyonu
Yunanistan Spor Hareketi Yönetim
Kurulu Üyesi*

⁽⁶⁾ Unsere Zeit, 6 Haziran 1984.

Komünist Gençlik Örgütleri

Kısa Bilgiler ()*

DEMOKRATİK ALMAN CUMHURİYETİ'NİN ÖZGÜR ALMAN GENÇLER BİRLİĞİ (FDJ)

Özgür Alman Gençler Birliği, DAC'de 14 ile 25 yaş arasındaki 2,3 milyon genci, yani ülke gençliğinin % 75'ini saflarında birleştiren bağımsız, sosyalist bir yığın örgütüdür. FDJ üyelerinin % 75,5'i halk ekonomisinde çalışmaktadır. Geri kalan kesimi ise üniversite ve lise öğrencileridir.

FDJ, Alman halkının faşizmden kurtuluşundan sonra, 1945 yılında oluşan antifaşist gençlik komitelerinin temeli üzerine 7 Mart 1946'da kuruldu. 19. yüzyılın 80'li yıllarında doğan Almanya işçi gençliğinin en iyi geleneklerini sürdürmektedir.

Birlik, tüm genç kuşakların örgütü olarak kuruldu. Parti niteliğinde olmayan bu birlik, ASBP'nin yön gösterici kararlarını kendi çalışmalarına temel yapıyor. Çünkü onun barış, sosyalizm ve halkın gençliğinin yükseltilmesi yönündeki politikası, gençliğin özlemlerine yanıt veriyor ve onun önünde geniş perspektifler açıyor. Öte yandan parti genç üyelerinden, birliğin çalışmalarına aktif katılmalarını istiyor. Çeşitli görevlere seçilenlerin % 23'ü ve FDJ'un sıradan üyelerinin % 12'si, ASBP'nin üyeleri ya da aday üyeleridir.

Günümüzde Birlik, Cumhuriyet gençliğinin saygın öncüsüdür. Onun çıkarlarını ve haklarını temsil edip savunmaktadır. Örgütün politik birliği, antifaşist demokratik düzenin kurulmasındaki ve sosyalizm kuruculuğundaki aktif rolü sayesinde FDJ'un 1946'da ilan ettiği gençliğin temel hakları ve amaçları Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin kuruluşunu izleyen ilk yıllarda başarıyla gerçekleştirilmiştir.

Birlik, 35 yıldır Cumhuriyetin yasama organlarının ve devlet yönetim organlarının çalışmalarına doğrudan katılıyor. O, 40 kişilik bir sayılabir grubuyla Halk Meclisi'nde temsil ediliyor. FDJ'un 30 bin temsilcisi her düzeydeki yerel halk yönetimlerinin çalışmalarına katılıyor. O, partilerin ve yığın örgütlerinin Demokratik Blok'u na katılıyor, aynı zamanda öteki örgüt ve birliklerle DAC Ulusal Cephe'si çerçevesinde işbirliği yapıyor.

Birlik, 1974 yılında kabul edilen Gençlik Yasası'nın hazırlanmasına doğrudan katıldı ve yasa hükümlerine göre, işletmelerde ve devlet dairelerindeki yöneticilere gençliği ilgilendiren sorunlarla ilgili önerilerde bulunma ve bunların yerine getirilip getirilmediğini denetleme hakkına sahip bu-

(*) «Barış ve Sosyalizm Sorunları», (Yeni Çağ), 1984, Sayı 4, 6, 7.

lunuyor. Gençlik ve çocuk hareketinin gelişmesine özel katkıda bulunan; sosyalist yarışmalarda üstün başarılar gösteren, ekonomik alanda girişimcilik ve yenilikçi yeteneklerini ortaya koyan gençlerin devlet nişanlarıyla ödüllendirilmesini önerme hakkına sahip olduğu gibi, Birlik bizzat kendisi bu gençlere madalya, prim ve ödül veriyor.

Birlik, erkek-kadın ayırımı yapmaksızın, tüm gençlerin sınıfsal konumda bilinçli sosyalistler olarak yetiştirilmesini, işçi sınıfının ve onun Marksist-Leninist partisinin yönetiminde gençlerin DAC'de gelişmiş sosyalist toplum kuruculuğuna aktif katılımını sağlamayı başta gelen ödevi sayıyor. İşçi ve kooperatifçi köylü gençlerini ekonomide en iyi sonuçların alınması için seferber ediyor. Öğrencileri, üniversiteleri ve genç bilim adamlarını öğrenimde, bilimsel çalışmalarda yüksek sonuçlar elde etmeye özendiriyor. Genç asker ve subayların savunma alanında yüksek düzeyde hazırlıklı olmalarına yardım ediyor. Genç insanların spor ve turizm çalışmalarını örgütleyor, gençleri kültürlü kişiler olarak yetiştiriyor, serbest zamanlarını akıllıca ve yararlı biçimde kullanmalarına yardım ediyor.

Birlik, gençlerin çabalarını temel sosyal-ekonomik ödevlerin çözümüne yönlendiriyor. Örgüt, 1983 yılında halk ekonomisinin 103 bin 311 projesinin yapımından sorumluydu. Bunlar arasında, FDJ üyesi 3 bin 400 gencin çalıştığı SSCB-Batı Avrupa Gaz Boru Hattı kuruculuğu gibi çok önemli alanlar da vardı. Ülkede 42 bin 349 gençlik ekibi oluşturulmuştur ve bu ekiplerde yaklaşık yarım milyon genç çalışmaktadır.

Birlik, 6 ile 14 yaş arasındaki 2 milyon öğrenciyi saflarında birleştiren ve «Ernst Thaelmann»ın adını taşıyan piyoner örgütü için de özel bir sorumluluk taşımaktadır.

Sosyalizm kuruculuğuna ve sosyalizmin gelişmesine büyük katkılarından dolayı FDJ, Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin en yüksek dört nişanı ile ödüllendirilmiştir.

Uluslararası alanda Birlik, sosyalist barışçı dış politikayı ardıcılıkla uygulamakta ve savaşan halklarla dayanışmayı yükseltmektedir. Yüzden fazla ülkeden 400'ü aşkın gençlik ve öğrenci örgütüyle bağlarını ve ilişkilerini sürdürmektedir. Özellikle Sovyetler Birliği Leninci Gençlik Örgütü-Komsomol ve öteki sosyalist devletler gençlik örgütleriyle FDJ arasında çok sıkı dostluk ve işbirliği ilişkileri kurulmuş bulunmaktadır. Birlik, Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu (DDGF) ve Uluslararası Öğrenci Birliği (UÖB) üyesidir. DAC'nin başkentinde yapılan 3. ve 10. Dünya Gençlik Festivali'ne katılanlara evsahipliği yapmıştır. DDGF'nun 10. Genel Kurulu ve UÖB'nin 13. Kongresi yine Berlin'de yapılmıştır.

FDJ'un yönetsel ve örgütsel ilkeleri, demokratik merkezizdir. Birliğin temelini, işletmelerde, devlet tarım-çiftliklerinde, köylü ve zanaatçı

kooperatiflerinde, ana ve meslek okullarında, yüksek öğrenim kurumlarında, devlet organları ve ekonomi örgütlerinde, bilim kurumlarında, silahlı kuvvetlerde kurulan 26.700 yerel örgüt oluşturmaktadır. En yüksek organı Parlamento (Kongre)'dir ve 4-5 yılda bir toplanır. Birliğin kongreler arası çalışmalarını, Merkez Konseyi ve onun Bürosu ve Sekreterliği yönetmektedir.

FDJ ve Ernst Thaelmann Piyoner Örgütü'nün üç yayınevi çok sayıda kitap ve tirajı 7 milyonu aşan 15 gençlik gazetesi ve dergisi çıkarmaktadır. Birliğin merkez yayın organı günlük «Junge Welt» gazetesidir. Tirajı bakımından DAC'nin ikinci gazetesidir. Her iki örgütün giderleri üye aidatlarından ve çeşitli yayınlardan elde edilen gelirlerle karşılanmaktadır.

FDJ'un bayrağı mavi renktedir. Üzerinde, doğan güneş sembolü yer almakta ve altında da «FDJ» harfleri yazılıdır. Birlik üyeleri birbirlerini «Freundschaft», yani «Dostluk» sözcüğüyle selamlamaktadır.

ABD KOMÜNİST GENÇLER BİRLİĞİ (YCL)

Bu toplumsal Marksist-Leninist gençlik örgütü, ABD Komünist Partisi'nin yönetimi altında çalışmalarını sürdürüyor. 1970 yılında kurulan Genç İşçilerin Kurtuluş Birliği ve Komünist Partisi yöneticilerinin girişimiyle, 29 – 1 Mayıs 1983 yılında yapılan Kurucu Kongre'de Komünist Gençler Birliği resmen kuruldu. Genç işçileri, işsiz gençleri (üyelerinin % 50'si) lise ve üniversite öğrencilerini saflarında birleştiriyor ve şu anda binin üzerinde üyesi bulunuyor. Dernek üyelerinin çoğunluğunu, ulus ve ırk ayrımına uğrayan ulusal azınlıkların temsilcileri (Afrika kökenli Amerikalı, kızıl derili, Latin Amerikalı, ve Asya kökenli gençler) oluşturuyor. 14 yaşını doldurmuş olan genç kız ve delikanlılar derneğe üye olabiliyor. Üyelerin % 60'ı 25 yaşın altındadır.

Derneğin başta gelen amacı, işçi sınıfının barış ve demokras savaşımına, ABD'de sosyalist toplumu kurma savaşımına yardımcı olmaktır. Birlik, tekellerin baskısına, işsizliğe karşı genç insanları savaşıma çekmekte, cins, ırk, ulusal köken ve sosyal durumuna bakmaksızın toplumun tüm üyelerinin birliği için savaşmaktadır.

Örgüt, genç kuşakların birliğini güçlendirmeyi, geniş gençlik cephesini kurmayı temel ödevlerinden biri saymaktadır. 1984 yılı seçim kampanyasında bu yönde çok şeyler yapıldı. Komünist gençler Reagan'a ve Reagancılığa darbe indirmek için ortak eylem platformuyla ortaya çıktılar. Birlik, genç Amrikalıları artan nükleer savaş tehlikesine, çatışma politikasına karşı, askersel harcamaların azaltılması, yeni iş yerlerinin açılması, insan haklarının sağlanması, eğitimin iyileştirilmesi, halk yararına sosyal

programların gerçekleştirilmesi, tekellerin kârlarını sınırlandıracak önlemlerin alınması için savaşıma çağırırdı. ABD Komünist Partisi adaylarının yoğun propagandasını yaparken Birlik üyeleri, aynı zamanda, bugünkü yönetimin politikasına karşı çıkan öteki ilerici adayları da destekliyorlar. Dernek örgütlediği yığinsal seçim mitinglerine Komünist Partisi'nin adaylarını olduğu gibi, Demokrat Parti ve bağımsız adayları da davet ediyor. Bu eylemlere gençliğin geniş kesimleri katılıyor.

Komünist Gençler Birliği, gönümüzde başta gelen sorunun barışı koruma sorunu olduğunu görüyor ve bunun için savaş tehlikesine karşı öteki örgütlerle ortaklaşa yığinsal gösterilerin örgütlenmesine katılıyor. Birliğin üyeleri nükleer silahların dondurulması hareketinde önemli rol oynuyorlar. Barış savaşımını gençlerin hakları ve çıkarlarının savunulmasıyla sıkı sıkıya bağlıyorlar.

Birlik, genç kuşakların Marksizm-Leninizm ve sosyalizm ülküleri ışığında eğitilmesine, özellikle bu ülkülerin gençlik arasında daha da yaygınlaştırılması için etkin propaganda biçim ve yöntemlerinin hazırlanmasına büyük önem veriyor. Yığinsal kültür ve spor etkinliklerine paralel olarak politik eğitim çalışmaları da yürütülüyor. Yerel örgütler, eğlence geceleri, plaj ve çayır gezileri, sanatçılarla karşılaşmalar, tanınmış koro gruplarının konserlerini toplu ziyaretler ve spor yarışmaları örgütleyiyorlar.

Proleter enternasyonalizmi konumlarında faaliyet gösteren YCL, anti-sovyetizme, antikomünizme, ulusal ayırımın her biçimine karşı savaşıyor. Birlik, Latin Amerika, Namibiya ve Güney Afrika Cumhuriyeti halkları ile dayanışma kampanyalarına aktif katılıyor, dünyadaki demokratik gençlik örgütleriyle, en başta da Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkeler gençliği ile geniş bağlarını sürdürüyor. YCL, Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu'nun üyesidir.

Birlik, demokratik merkezîyetçilik ilkesine göre kurulmuştur. YCL'in temeli, işçi semtlerinde, üniversite sitelerinde, liselerde, işletmelerde ve kurumlarda kurulan kulüplerdir. Şubeler, gençlerin, bulundukları bölgede ekonomik ve sosyal haklarının korunması, bu kulüplerin çalışmalarında baş yeri alıyor. Bugün 20 eyalette 50 kulüp vardır.

YCL'in en yüksek organı, iki yılda bir yapılan Ulusal Kongre'dir. Birliğin kongrelerarası çalışmalarını Ulusal Komite ve Yürütme Komitesi yürütmektedir.

Yayın organı, «Dynamic» gazetesidir ve günlük tirajı 19 bindir. ABD Komünist gençliği 1984 yılı sonuna doğru bunu 50 bin adete çıkarma kararı aldı.

YCL'in mali kaynaklarını, üye aidatları ve maddi yardım kampanyalarından elde edilen gelirler oluşturuyor.

SUDAN GENÇLER BİRLİĞİ (SGB)

SGB, 18 ile 35 yaş arasındaki işçi, köylü gençleri, aydınların temsilcilerini saflarında birleştiren yığınsal bir gençlik örgütüdür.

Sudan Komünist Partisi'nin, işletmelerde, kulüplerde, çeşitli derneklerde, kent ve köylerdeki yerel örgütlerine dayanarak eylem yürütüyor. Parti örgütlerinde Birliğin şubeleri bulunmaktadır. Birliğin en yüksek organı Merkez Sekreterliği'dir ve illegal çalışmasına karşın Sudan KP MK Sekreterliği ile sıkı ilişki içindedir. Merkez Sekreterlik, ülke içinde şubelerin çalışmalarını koordine etmekte ve uluslararası ilişkileri sürdürmektedir.

SGB, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra başlayan ulusal kurtuluş için, sömürgecilğe karşı hareketin hızla yükseldiği bir dönemde, 1952 yılında kuruldu. Doğuşunun Britanya sömürgeciliğine karşı, ulusal kurtuluş ve sosyal ilerleme için savaşta toplumun tüm zinde güçlerini örgütleme doğrultusunu ardıcılıkla izleyen Sudan Komünist Partisi'ne (1946'da kurulmuş-tur) borçludur. Birlik, gençliğin politik ve toplumsal faaliyet haklarını savunma, genç kuşakları ülkenin öteki devrimci ve demokratik güçleriyle (sendikalar, köylü kuruluşları, kadın dernekleri, öğrenci birlikleri vb.) birlikte ilerici sosyal dönüşümler için, daha iyi bir yaşam için savaşa seferber etmeyi görev edinen bağımsız, halkçı bir yığın örgütü olarak ortaya çıkmıştır.

Ülkede demokratik düzenin varolduğu kısa dönemde Birlik, bu yönde çok şey başarabildi. Sporun, ulusal kültürün gelişmesi için çok işler yaptı, okullar kurdu, okuma-yazma bilmenin ortadan kaldırılması için dernekler kurdu, yol ve kanal açma, yolların kenarlarına ağaç dikme işlerinde gençleri örgütledi. Halka sağlık hizmetlerinin sağlanması çalışmalarına önemli katkılarda bulundu. Birlik tarafından ülkenin birçok bölgesinde kurulan ve parasız sağlık hizmeti yapan sağlık merkezleri bugün de varlıklarını sürdürüyor.

1971 yılının ilkbaharında, örgütün son kongresinin yapıldığı sıralarda SGB'nin 70 binden fazla üyesi vardı.

Aynı yılın yazında, erkteki rejim içinde sağcıların, karşı-devrimci güçlerin etkisi artmış ve demokratik örgütlerin yeniden düzenlenmesine ilişkin yasalar çıkartılmıştı. Amaç, demokratik örgütlere oportünist bir yönetim dayatmak, bunların eylemlerini demokratik içerikten yoksun bırakmak, özerkliklerini yoketmek ve sonra da bunları iktidardaki Sudan Sosyalist Birliği Partisi'nin denetimindeki kuruluşların içinde eritmektir.

Bu partiye bağlı olarak resmi bir Sudan Gençler Federasyonu kuruldu. Bunun yönetimi de doğrudan resmi makamlarca atandı. Neki bu federasyon yığınlardan hiçbir destek bulamadı ve kentlerde olsun, köylerde olsun hiçbir yerel örgüt kuramadı.

Ülkede demokrasinin tümüyle yokedildiği koşullarda bile SGB, her türlü legal olanaklardan yararlanarak aktif bir çalışma yürütmeyi başardı. Birlik büyük bir etkinliğe sahiptir. O, gençliğin birliğinin kurulmasına yardım ediyor ve onları rejim karşıtı halk hareketine çekiyor, iktidarın gençlere aşılamaya çalıştığı umutsuzluk ve çaresizlik duygularına karşı koyuyor, genç kuşakları ülkedeki ilerici hareketin yedek gücü olarak görüyor ve gençler arasında devrimci ruhun yükseltilmesi için çalışıyor.

Sudan'ın tüm yörelerinde, kent ve köylerinde örgütün şubeleri bulunmaktadır. Birlik üyeleri, kulüplerde politik, kültürel ve edebiyat konularında teyp bandına alınan konferansları dinletiyor ve periyodik yayın organı «Al Şabiba»nın dağıtımını yapıyorlar. Spor ve tiyatro topluluklarında, yazarlar örgütünde ve sanatçılar arasında çalışmalar yürütüyorlar.

Birlik, kesin antiemperyalist konulardan hareketle, uluslararası gençlik hareketine aktif olarak katılıyor. Afrika, Arap, Asya ve Latin Amerika halklarıyla uluslararası alanda yapılan dayanışmaları destekliyor, barışı kararlılıkla savunuyor. Dünya Demokratik Gençlik Federasyonu'nun başkan yardımcısı bu örgütten seçilmiş bulunuyor. Ağır diktatörlük koşullarına karşın, SGB delegasyonları birliğin kuruluşundan bu yana tüm dünyadaki gençlik ve öğrenci festivallerine katılıyor ve böylece SGB ile öteki ülkelerin gençliği arasındaki bağı güçlendiriyorlar.

Bildiri

Yurttaşlar,

Türk Ordusu'nun «barış götürmek», «Türklerin can güvenliğini sağlamak» gerekçeleri ile Kıbrıs'a gönderilmesinin üzerinden tam 10 yıl geçti. İşgal hâlâ sürüyor. Bugün durum nedir? Kıbrıs'da barış sağlandı mı? Halkın geleceği güvence altında mı? Bu sorulara en başta ilerici güçler soğukkanlılıkla, açık yüreklilikle yanıt vermelidirler.

Bugün Kıbrıs, Akdeniz'de barışın bir kalesi olmak yerine, ABD emperyalizminin ve NATO'nun batmayan uçak gemisi ve saldırı üssü olma durumu ile yüzyüzedir. Türk ve Rum toplumlarından oluşan Kıbrıs halkı her an parlayabilecek bir savaşın gölgesi altında yaşıyor. Kıbrıs, ABD planlarında Yakındoğu halklarına karşı saldırı üssü yapılmak isteniyor. Kıbrıs Ege'de barış içinde yanyana yaşamak isteyen Türkiye halkı ile Yunanistan halkı arasındaki gerginlikleri tırmandırma konusu oluyor. Unutulmamalıdır, Kıbrıs'da parlayacak bir savaş ateşi yalnızca Kıbrıs'ı yakmayacaktır. Şu anda yalnızca Kıbrıslı Türklerin değil, bölge halklarının can güvenliği tehlikededir.

Yurttaşlar,

10 yıldır Kıbrıs sorunu sizlere ulusal bir dava gibi gösterilmeye çalışılıyor. Atılan serüvenci, yayılmacı adımlar bu sahte gerekçe ile haklı gösterilmek isteniyor. Oysa bugüne dek Kıbrıs'da olup bitenler, ABD ve İngiliz emperyalizminin 1964'de çizdiği, Kıbrıs'ı bölme ve emperyalizmin üssü haline getirme planının bir parçasıdır.

Yıllarca aynı köyde, aynı mahallede kardeşçe yaşayan iki toplum sinsi oyunlarla birbirine düşürüldü. Karanlık cinayetler işlendi. Emperyalist planlar için elverişli bir ortam böylece sağlandı. 15 Temmuz 1974'deki faşist Sampson darbesi ile 20 Temmuz 1974'deki Türk işgali, bu planın önemli halkalarıdır. Ne yazık ki, bunun böyle olduğu kimi ilerici çevreler tarafından görülemedi. Kimileri ise hâlâ göremiyor. Şimdi emperyalizmin ve ülkemizdeki faşist diktatörlüğün desteği ile, sözde «bağımsız» Türk devletinin ilanı ile bu plan doğrultusunda en tehlikeli adım atılmış, Kıbrıs bölünmenin eşğine getirilmiştir.

Gerçekleri görmek için «KKTC»nin ilanından sonraki gelişmelere bak-

mak yeterlidir. Şimdi ABD adanın kuzeyinde bölgedeki askeri amaçlı en büyük hava alanını kuruyor. Buraya Çevik Kuvvetlerini ve atom silahlarını yerleştirmeye hazırlanıyor. ABD, Kuzey Kıbrıs'da bir deniz üssü kurma hakkını da elde etti.

Sözde bağımsızlık ilanından sonra Türk toplumunun ekonomik, demokratik hakları Denктаş kliği eliyle yokedilmeye çalışılıyor. Ülkemizdeki faşist diktatörlük Kuzey Kıbrıs'da gericileri, faşistleri örgütlüyor. Ülkemizdeki işbirlikçi tekeller Kuzey Kıbrıs'ı sömürgeleştirmeye çabılıyor.

Bu sözde devletin ilanı ile Türk toplumu dünyada daha da yalnızlaştırıldı. BM'ler ve bağılantısız ülkeler «KKTC»ni tanımadılar. Bağımsızlığa, bağılantısızlığa ve barışa indirilmiş darbeyi dünya kamuoyunun tanınması beklenemez. Evren-Özal-Denктаş üçlüsü barış ve halk düşmanı politikalarını gizlemek için kendi eserleri olan bu yalnızlaşmayı Türk toplumuna yapılmış bir haksızlık gibi göstermek istiyorlar. Böylece halkımızı, ilerici güçleri şovenizmle şaşırtmak, öfke yaratmak, bu yolla yeni serüvenci adımlarına destek yaratmak, aynı zamanda halkımızın dikkatini ülkenin gerçek sorunlarından başka yönlere çekmek istiyorlar.

Her yolla Türkiye'yi de dünyada yalnızlaştıranların, halkımızın bağımsızlığını, özgürlüğünü yokedenlerin, demokrasiyi boğazlayanların Kıbrıs Türk toplumunun çıkarlarının savunucusu olmasını beklemek safıktır.

Yurttaşlar,

Bir ulus başka bir halkı ezerek özgür ve genlikli bir gelecek kuramaz. Ancak Kıbrıs Rum toplumunun da haklı çıkarlarını gözettiğimiz, işgal ile 200 bin Rumun yurtlarından edildiğini unutmadığımız zaman Türk toplumunun çıkarlarını gerçekten gözetmiş oluruz. O zaman halkları birbirine kırdırmak isteyen emperyalizmin, gerici ve şoven güçlerin oyunlarını bozmuş oluruz.

TKP, ülkemizin tüm antiemperyalist demokratik yurtsever güçlerini Türk-Rum Kıbrıs halkı ile, onun ilerici güçleri ile dayanışmayı güçlendirmeye çağırıyor.

Emperyalizmin Kıbrıs halkına yönelik karanlık planları bozulmadan, Ankara Kuzey Kıbrıs Türk toplumundan elini çekmeden Türk Silahlı Kuvvetleri adadan çıkmadan, Kıbrıs sorununa adil ve barışçı bir çözüm bulunamaz.

Türk-Rum Kıbrıs halkı,

Ülkemizin ilerici güçleri ve halkımız sizin haklı davanızın yanında olmaktadır. TKP bu uğurda her çabayı harcayacaktır. Sizin dış karışma olmanızın toplumlararası görüşmelerin başlatılması, BM gözetiminde sorunun uluslararası yanının ele alınacağı uluslararası bir forumun toplanması,

BM Genel Sekreteri'nin son girişimlerinin ve tüm BM'ler kararlarının uygulamaya konulması istemlerinizi, Kıbrıs'ın bağımsızlığı, bağlantısızlığı, toprak bütünlüğü için savaşınızı TKP, sonuna kadar destekliyor.

Kıbrıs, barışın ve kardeşliğin kalesi olmalıdır.

Yaşasın Türkiye-Kıbrıs-Yunanistan halklarının barış, dostluk ve dayanışması.

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

12 Temmuz 1984

Irak Komünist Partisi Merkez Komitesi Birinci Sekreteri Aziz Muhammed yoldaş'a

Değerli Aziz Muhammed yoldaş,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye komünistleri ve kendi adıma, 60. doğum yıldönümünüzü candan kutlar, en iyi dileklerimizi iletirim.

Türkiye komünistleri Sizi, Irak emekçi halkının tüm kesimlerinin çıkarlarının ardıcıl savunucusu, ateşli bir enternasyonalist olarak tanıyor. 50 yıllık şanlı bir savaş tarihi bulunan Irak Komünist Partisi, Sizin yönetiminizde, özgürlük için, barış için, ekonomik bağımsızlığın tümüyle sağlanması için ve ABD emperyalizmine ve siyonizme karşı savaşım yürütüyor. TKP, çetin ve karmaşık koşullar altında yürüyen bu savaşımında, Irak komünistleriyle, ilerici güçleriyle dayanışma içindedir. TKP, ortak sorumluluklarımızın, bölgede durumun daha da ivedileştirdiği IKP ile ilişkilerini daha da geliştirmeye hazırdır.

Değerli Aziz Muhammed yoldaş,

Size 60. doğum yıldönümünüzde, sağlık, uzun bir ömür, esenlik ve sorumlu görevinizde yeni başarılar dileriz.

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

1 Temmuz 1984

Almanya Sosyalist Birlik Partisi Merkez Komitesi
Politbüro üyesi Demokratik Alman Cumhuriyeti
Başbakanı Willi Stoph yoldaş'a

Değerli Willi Stoph yoldaş,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye komünistleri ve kendi adıma 70. doğum yıldönümünüzü candan kutlar, Size en iyi dileklerimizi iletirim.

Genç yaşlarda komünist saflarda işçi sınıfının kurtuluşu için, faşizme ve emperyalizme karşı savaşıma başladınız. Faşizme karşı illegal savaşım döneminde Parti'nin Size verdiği tüm görevleri cesaretle yerine getirdiniz. Hitler faşizminin yenilgiye uğratılmasından sonra Alman topraklarında ilk işçi-köylü devletin kurulması çalışmalarında sorumlu görevler üstlendiniz. 35. kuruluş yıldönümünde, Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin ekonomik, sosyal, politik ve diplomatik kazanımlarıyla ülkemiz işçi sınıfına esin kaynağı olmasında Sizin belirleyici katkılarınız vardır. TKP, Sizin SSCB ile, öteki kardeş sosyalist ülkelerle çok yanlı işbirliği, sosyalist topluluğun daha da güçlendirilmesi yönündeki girişimlerinize büyük değer biçiyor. DAC'nin, barış içinde yanyana yaşama politikasını yaşama geçirmek için aralıksız çabalarında Sizin rolünüz önemlidir. Biz bu çabaların halkımızın da çıkarlarını yansıttığına inanıyoruz.

Değerli Willi Stoph yoldaş,

Türkiye Komünist Partisi, Size 70. doğum yıldönümünüzde, uzun bir ömür, sağlık, esenlik, sorumlu görevlerinizde yeni ve büyük başarılar diler.

Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu

9 Temmuz 1984

**Sovyetler Birliği Komünist Partisi MK Politik Büro
üyesi SSCB 1. Başbakan Yardımcısı
ve Dışışleri Bakanı Andrey A. Gromiko yoldaşı'a**

Çok değerli Andrey A. Gromiko yoldaşı,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye komünistleri ve kendi adıma, 75. doğum yıldönümünüzü en içten duygularla kutlarım.

Genç yaşta Lenin'in Partisi'nin, SBKP'nin sıralarında SSCB'nin uluslararası saygınlığının güçlendirilmesinde görev aldınız. Büyük Anayurt Savaşı sırasında önemli diplomatik görevleri başarıyla yürüttünüz. Hitler faşizmine karşı tarihsel utkudan sonra, SSCB'nin barış içinde yanyana yaşama politikasının yaşama geçirilmesinde aktif katkılarda bulundunuz. Türkiye komünistleri Sizi, SBKP'nin seçkin bir önderi, değerli bir bilim adamı, SSCB'nin uluslararası saygınlığını sağlamada büyük payı olan değerli bir devlet adamı, ateşli bir yurtsever ve enternasyonalist olarak tanıyor. Türkiye halkı, Sizin ülkemiz ile SSCB arasındaki iyi komşuluk ilişkilerinin geliştirilmesi yönündeki çabalarınıza yüksek bir değer biçiyor.

Çok değerli Andrey A. Gromiko yoldaşı,

Size 75. doğum yıldönümünüzde uzun bir ömür, sağlık, esenlik, sorumlu görevinizde büyük başarılar dileriz.

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

18 Temmuz 1984

Sandinist Ulusal Kurtuluş Cephesi Ulusal Yönetim üyesi ve Nikaragua Ulusal Yenilenme Hükümeti Koordinatörü Daniel Ortega Saaredra yoldaş'a

Değerli Daniel Ortega yoldaş,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye komünistleri, ülkemiz işçi sınıfı ve emekçileri adına, kardeş Nikaragua halkını baskı ve zorbalıktan kurtuluşunun, kendi yazgısını eline almasının 5. yıldönümü nedeniyle en içten duygularla kutlar, devrimci savaş selamlarını gönderir.

Somoza kliğinin erkten uzaklaştırılmasından sonra Nikaragua halkı, paha biçilmez ekonomik, politik ve demokratik kazanımlar elde etti. Bu kazanımları, büyük özverilerle, canı ve kanı pahasına korumayı bildi. Bu uğurda bugün de savaşıyor. Nikaragua'dan onbinlerce kilometre uzakta ve ABD emperyalizminin desteğiyle ayakta duran faşist bir yönetim altında bulunan ülkemiz halkı, sizin bu başarılarınızla yürekleniyor. Bozguna uğratılan karşı-devrimci her çete, halk yararına atılan her adım, zindanlardaki, işkencelerdeki, illegal çalışma içindeki yoldaşlarımıza ve Türkiye ilerici güçlerine güç kaynağı oluyor.

TKP, Sandinist Devrim'in 5. yıldönümünde, ABD emperyalizminin Nikaragua'dan elini çekmesi istemini yükseltiyor. Geçtiğimiz günlerde toplanan TKP 2. Plenumumuz yiğit Nikaragua halkı ile dayanışma eylemleri yapma kararı aldı. ABD emperyalizminin Nikaragua halkına ve tüm halklara yönelik haçlı seferi durdurulmalıdır! Türkiye Komünist Partisi, Sandinist Ulusal Kurtuluş Cephesinin bölge ve dünya barışını gözetken ilkeli politikasına yüksek bir değer biçiyor. Türkiye Komünist Partisi, Sandinist Cephe ile ortak savaşım ülküleri ve sıcak enternasyonalist bağlarla bağlıdır. Devrimin 5. yıldönümünde, Nikaragua halkına sağlık, esenlik, devrimi koruma ve ilerletme yönünde yeni ve büyük başarılar dileriz.

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

19 Temmuz 1984

Yunanistan Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri Harilaos Florakis yoldaş'a

Çok değerli Harilaos Florakis yoldaş,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye komünistleri, ülkemiz işçi sınıfı ve kendi adımı, 70. doğum yıldönümünüzü en içten duygularla kutlar, devrimci savaş selamlarımızı iletirim.

Sizin yaşamınız, kardeş Yunanistan halkının ve işçi sınıfının faşizme ve emperyalizme karşı, sömürüye ve ezgiye karşı, ulusal bağımsızlık, barış, demokrasi ve toplumsal ilerleme için yiğit savaşım tarihiyle sınıksız bağlıdır. Her zaman ve her koşulda, derin gizlilik koşullarında, siyasi polisin işkencehanelerinde ve faşist kamplarda, bugünkü legal koşullarda Siz, Marksizm-Leninizmin, proleter enternasyonalizminin ide ve ülkülerinin ardıcıl bir savunucusu oldunuz. TKP, Sizi Lenin'in Partisi ve ülkesinin gerçek bir dostu, ateşli bir yurtsever, ardıcıl bir enternasyonalist olarak tanıyor. Bugün kardeş Yunanistan Komünist Partisi, Sizin önderliğinizde, geniş yığınları esinlendirip yönlendirerek, gerçek bir değişim için savaşım veriyor.

Çok değerli Harilaos Florakis yoldaş,

Türkiye Komünist Partisi, Sizin partimiz ile Yunanistan Komünist Partisi arasındaki kardeşçe bağların daha da gelişip pekişmesi için gösterdiğiniz derin ilgi ve çabalara yüksek bir değer biçiyor. Türkiye'deki 12 Eylül 1980 devirmesi gününden bu yana, Partinizin, Türkiye komünistleri ve demokrasi güçleriyle daha da yükselen enternasyonalist dayanışması Türkiye ve Yunanistan halklarının ortak düşmanı olan Amerikan emperyalizmine karşı, barış ve halklararası dostluk için savaşımına büyük bir katkıdır. Size, Florakis yoldaş, 70. doğum gününüzde sağlık, esenlik ve sorumlu görevinizde yeni yeni başarılar dileriz.

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

20 Temmuz 1984

Polonya Birleşik İşçi Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye komünistleri ve işçi sınıfı adına, kardeş Polonya halkını, Polonya Birleşik İşçi Partisi üyelerini, Polonya Halk Cumhuriyeti'nin 40. kuruluş yılında sevgiyle, kardeşçe selamlar.

Bundan 40 yıl önce Polonya Ulusal Kurtuluş Komitesi'nin Polonya halkına demokratik ve bağımsız devletin kurulduğunu ilan etmesiyle, ülkeniz tarihinde yepyeni bir dönem başladı. Hitler faşizminin saldırıları altında büyük acılar çeken Polonya halkı, yepyeni bir gelecek kurmaya koyuldu. Polonya Birleşik İşçi Partisi'nin yönlendiriciliğinde, sosyalizmi kurmaya yöneldi.

Polonya halkı, Polonya Halk Cumhuriyeti'nin 40. kuruluş yıldönümünü yeni başarılarla, geleceğinden emin olarak kutluyor. ABD emperyalizminin ve NATO'nun kimi olumsuzlukları kullanarak ülkenizi «komünizme karşı haçlı seferi» politikasına, Avrupa'da ve dünyada barış ve güvenliği baltalama çabalarına araç etme girişimleri boşa çıkartılmıştır. Sosyalist Polonya, bugün, Polonya Birleşik İşçi Partisi'nin yönlendiriciliğinde yeni başarılarla doğru ilerleyen bir barış kalesidir. Türkiye komünistleri, Polonya halkının bu başarısı nedeniyle duydukları sevinci dile getirirler.

Türkiye Komünist Partisi, kardeş Polonya Birleşik İşçi Partisi ile Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmi ilkeleri temelinde kardeşçe bağlarla bağlıdır. ABD emperyalizminin ve NATO başlarının desteğiyle ayakta duran Türkiye'deki faşist diktatörlük koşullarında, derin gizlilik içinde savaşım yürüten Türkiye komünistleri, Sizi bu tarihsel günde en içten duygularla selamlar, Polonya Birleşik İşçi Partisi'ne ve Polonya halkına yeni daha büyük başarılar diler.

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

22 Temmuz 1984

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Komünist basının geleneklerini sürdürerek «Barış ve Sosyalizm Sorunları» – «Yeni Çağ» dergisi sürekli olarak okurlara başvuruyor ve derginin daha ilginç, içeriğinin daha zengin olması için önerilerini bildirmelerini rica ediyor.

Aldığımız mektuplardaki tavsiyeler, dilek ve istekler, eleştiriler çalışmalarımızı ayarlamamızda bizlere büyük yardımda bulunuyor.

Sizlere tekrar başvurarak aşağıdaki soruları yanıtlamanızı rica ediyoruz:

- Dergide yayımlanan yazılardan hangileri sizde derin bir iz bıraktı ve niçin?
- Hangi yazıları beğenmediniz ve niçin?
- Dergide hangi konularda yazılar okumak istiyorsunuz?
- Derginin sayfalarında kimlerin yazılarını okumak istiyorsunuz?
- Dergide ne gibi yeni bölümler görmek istiyorsunuz?
- Başka önerileriniz var mı?

Okurlarımızın bu sorularımızı yanıtlamalarını bekliyor, mektuplarını aşağıdaki adrese göndermelerini rica ediyoruz.

Adresimiz: Yeni Çağ – Stredisko pro rozsirovani tisku,

Praha 6, Thakurova 3
Czechoslovakia

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Batı Avrupa'daki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini aşağıdaki kitapçı-
lardan sağlayabilirler:

FEDERAL ALMANYA'DA

5100 Aachen

Collectiv-Buchhandlung
Adam Kuckhoff
Annuntiatenbach 1

5060 Bergisch-Gladbach 2

Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Bensberger Straße 128

4800 Bielefeld

Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Feilenstraße 10

5300 Bonn

Progress-Buchhandlung
Oxfordstraße 17

2800 Bremen 1

Volksbuchhandlung
Richtweg 4

6100 Darmstadt

Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Lauteschlägerstraße 3

4600 Dortmund

Buch International
Königswall 22

4000 Düsseldorf

Heinrich-Heine-Buchhandlung
Ackerstraße 3

4300 Essen 1

Karl-Liebkecht-Buchhandlung
Viehofer Platz 15

6000 Frankfurt/Main 1

collectiv-Buchhandlung
Bornwiesenweg 4

7800 Freiburg i. Br.

Friedrich-Hecker-Buchhandlung
An der Mehlwaage 2

2000 Hamburg 13

Internationale Buchhandlung GmbH
Johnsallee 67

3000 Hannover 1

Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Hamburger Allee 37

6900 Heidelberg

Buchhandlung collectiv
Plöck 64a

3500 Kassel

Wissen und Fortschritt
Buchhandelsges. m.b.H.
Werner-Hilpert-Straße 5

2300 Kiel

collectiv-Buchhandlung
Käthe Kollwitz
Muhliusstraße 38

5000 Köln

Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Fleischmengergasse 31

6500 Mainz

Anna-Seghers-Buchhandlung
Bilhildisstraße 15

6800 Mannheim

Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
U 2,3

3550 Marburg/L.

collectiv-Buchhandlung
Wilhelm Liebknecht
Wettersgasse 19

8000 München 40

Libresso-Buchhandlung
Türkenstraße 66

4400 Münster/Westf.

Collectiv Buchhandlung GmbH
Roggenmarkt 15-16

8500 Nürnberg 1
Libresso-Buchzentrum
Peter-Vischer-Straße 25

2900 Oldenburg
Collectiv-Buchhandlung
Donnerschweerstraße 12

6600 Saarbrücken
Collectiv-Buchhandlung
Ienchen demuth
Berliner Promenade 12

7000 Stuttgart
Collectiv-Buchhandlung
Friedrich Wolf Inh. Anita Laufer
Wilhelmsplatz 1

5600 Wuppertal 1
Friedrich-Engels-Buchhandlung
Gathe 55-57

BATI BERLIN'DE

Das Europäische Buch
Knesebeckstraße 3
1000 Berlin 12

Das Europäische Buch
Thielallee 34
1000 Berlin 33

DANİMARKA'DA

Bogcafe
Frederikssundsvej 64
2400 NV Koebenhavn
Danimarka

İSVİÇRE'DE

Buchhandlung Waser
Rumelinplatz 17
4051 Basel
İsviçre

İSVEÇ'TE

Inter-Bok AB
Fleminggatan 85
10028 Stockholm
İsveç

TKP YAYINLARI

1. «ATILIM»
2. «YOL VE AMAÇ»
3. «YENİ ÇAĞ»
4. TKP 5. KONGRE BELGELERİ
 - TKP 5. KONGRESİ'NE SUNULAN MK ÇALIŞMA RAPORU
 - TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ PROGRAMI
 - MUSTAFA SUPHİ 100. YIL TEZLERİ
5. TKP MERKEZ KOMİTESİ 1. PLENUM RAPORU
6. V. İ. LENİN (BİYOGRAFİSİ)
7. V. İ. LENİN – «İKİ TAKTİK»
8. L. İ. BREJNEV – «SBKP MK'NİN 26. KONGREYE SUNDUĞU ÇALIŞMA RAPORU VE İÇ VE DIŞ POLİTİKA ALANLARINDA PARTİNİN ÖNÜNDE DURAN GÖREVLER»
9. L. İ. BREJNEV – «ANILAR»
10. GEORGİ DİMİTROF 100 YAŞINDA
11. ERİCH HONECKER – «YAŞAMIMDAN»
12. S. ÜSTÜNGEL – «SAVAŞ YOLU»
13. S. ÜSTÜNGEL – «GÜNEŞLİ DÜNYA»
14. TERORİZMİN ARDINDA KİM VAR
15. KARL MARKS VE GÜNÜMÜZ (ULUSLARARASI KONFERANS, BERLIN 1983)

«YENİ ÇAĞ» I

OKU

VE

OKUT!